

בס"ד גליון 180 | אדר ב' תשפ"ד | יהודון הסיד בריסק

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של און האורות הנח

אבקשה

ועכשיו,

התגלה בכל העולמות דרך נורא וחדש לגמרי שעל ידו עולים ממעמקי שאול עד להארת שער החמישים ממש // בבית דין המיוחד לענייני 'מילתא דשטותא'

ועכשיו,

מתגלית אהבת הצדיק הנצחית מתוך שכרות החסידים הכוספים עד שהלמדנים משתוממים אל מול האש הבוערת // במשתה היין של החסיד ר' נחמן ישראל בורשטיין

ועכשיו,

יש רבי בעולם שגילה שכל אחד בכל מצב ומקום צריך להחיות עצמו ולשמוח מאד על קדושת יהדותינו // סודה של שמחת הפורים במדור 'יתבררו ויתלבנו'

דברי האגרת

הרצונות והתחבולות של החסיד ר' שמואל הורביץ בדרך להדפסת הכוכבי אור

האור שמאחורי המסיכה

על דוקטור פורים - ר' שמעון אנשין ועל צדקה עם חיים ומתים

כטוב לב המלך דרשות משה הין מכל הזמנים // מדור 'דיבור של רבי'

ראיון עם שלוש בחורים שהודקנו במרם עת // שיחת פורים ב'ימי נעורי'

הולך בכל המדינות הפנת הספרים הגדולה בארצות הברית // ראיון נדיר במדור 'להשקות'

בתוכן הגליון

40

מוכבים מאידים

מסעו של המפיץ הגדול ר' שמואל הרבין בדרך להדפסת סתמי הכוכבי אור לראשונה

32

הדוקטור הצדיק

שביבי אור וצהלה מותגות חייו של ר' שמחה שמעון אנשין שסנה 'דוקטור פורים'

28

הלמדנים מתעוררים!

החסיד ר' נחמן ישראל בורשטיין בדיאר מרתק על משתה היין שדוציא את הסוד הגדול החוצה

18

כרל מיני צרזוק

מבט מיוחד לבית הדון לענייני מילתא דשטותא של בית אבקשה לקראת ימי הפורים הקדושים

ד"ר ע"י

מערכת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעו מאמרים או תמונות אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקת דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פני לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי ועריכה גרפית
BBLUM

כאן מתחדשים! מוקד ברסלב
02.999.3.148
חדשות | ריגונוגות | שיעורים
קו איחוד חסידי ברסלב לשעבר

אין לעבא אף לאקייט אין לעבא
02.560.7387

56 פורים פון שער החמישים

פארשטעלענען און עבודות פון די רבקות עד בלות פון ברסלב ר' חסידים ביום משתה היין

18 נקודת המקום חסידי ברסלב בליקוד

38 בית הגנזים מסוב בפרסים ראשון של החסיד ר' שמואל שפרא לקראת הפורים המתקרב ושבת שקלים

54 חינוך אך מבנים שמחה בילדים?

60 ילדי שעשועים מאמר - הפתקים המדעלים ספור - דחייף שעשועו לתם שעשועון - מידע עמלק?

מדורים מלאי דעת מאידה:

04 דבור של הרבי תבערת הלב בעת משתה היין מודעה ה' ה' חיים בנימין וורטהימר שליט"א

06 ימי נעורי שלישת ה'זקנים' מתחדשים

10 יתבררו ויתלבנו שלא עשני נד

לתרומות ושותפות בבית אבקשה פנו עוד היום: בארץ ישראל 02-6237686 בארצות הברית 845-650-9368

נכנס י"ז יצא סוד

סוד נצחיותה זקוקים להתבטלות מוחלטת ולהסחת הדעת גמורה.

ואמנם, אחרי התגלות הגדולה והנשגבת של יום הפורים שלא היה ולא ירד כדוגמתה מעולם, אחר שנחשף ועבר האור הגנוז והצפון ונגלה בארץ, כשהכל נכספו להיכלל בו, מעתה, בכל יום ויום ובכל שעה ושעה ניתן להתדבק בו ולהזריח את אורו על יינו המשומר - תורתו הנמשכת מחמר חדת עתיק יומין. ככל שניכנס ונבוא אל בית היין, אל חדרי ופנימיות השגותיו הקדושים והנוראים, וככל שנעמיק ונשגה בהם יומם ולילה, ונרווה את נפשותינו בהם, כך יותר ויותר נתבסס בהם 'דגלו עלינו אהבה' תצא נפשינו אליו ואז יצא סודו ויגלה פניו אלינו, ויאמר הנני!

יום הפורים הקדוש, זה היום תחילת התחלת ההתחלות, ביום הקדוש הזה יוצא האיש רב חסד, בשמים ראש מור דרור מלפני המלך בעטרת זהב גדולה, בכתר מלכות בשמחת עולם על ראשו והארתו מתפשטת על כל העולמות.

ואולם, המשכת הארת יום קדוש זה היא נצחית. קדושת ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים, היא אינה חולפת ובטלה לעולם, היא חיה וקיימת מאירה ומתנוצצת בכל עת ביתר שאת ויתר עוז הכרה לא יסוף לעולמים, להביא את כל ישראל לחשועת עולמים.

ואת ההארה והסוד הזה, נצחיותו של הרב האמת, עליון למלכי ארץ, קיימו וקבלו עליהם התלמידים מדור לדור עליהם ועל זרעם, לחפש אחריו שיאיר בליבותם ולהיות נאמנים אליו, כי ידוע ידוע כי בו תלויה תשועתם לנצח ותקוותם בכל דור ודור.

המראות המופלאים של התלמידים הנלהבים הדבקים באורו של צדיק הדורות בעת משתה היין ביום הפורים הקדוש, אין להם ציור ודוגמה בשום מקום חמן, זו היא התגלות נאדרת של אך פעם בשנה. כל ההתנוצצות אלוקות שלוהטת בקרבם פנימה בכל ימות השנה פורצת החוצה, רגשותיהם גואים ועולים ומציפים את לבם עד כלות הנפש ממש, נפשם יצאה בדברים מעריבת נעימות וידידות אור קדושת בני ישראל שיוקדת כאש שלהבת בקרבם.

הבכיות והשמחות, השאגות והמחולות הכיסופים השירים והריקודים, כל אלו משמשים יחד ומשלימים זה את זה.

היה זה מחזה מפעים ומעורר כל לב, לחזות באותם חסידים טהורי לב ענקי רוח ובעלי השגה שבכל ימות השנה נחבאו אל הכלים והיו חתומים בחותם פנימי, אך כשנכנס היין יצא סודם ולא היה עוד מעצור בעד רוחם היוקדת מרוממות גדולת האור החדש המאיר בכל העולמות. ניתן היה למשש בחוש איך נפשם חולת אהבה ערגה וכמיהה להתגלות אורו על פני כל הארץ שבזה יתוקן עולם במלכות ש-ד-י.

עבודת משתה היין ביום הפורים היא מהעבודות הגדולות והקשות של עובדי ה' בטהרה, אלו שהתנזרו מכל שמץ ורוב של הנאה ותשוקה גשמית, הרי שבהגיע יום הפורים הכניעו את גופם, בטלו עצמם ומסרו נפשם להתבסס בין המשכר עד דלא ידע ממש.

כי על כן, אין עוד דבר אצור ונצור כאמיתת אורו של אור האורות, אין עוד הארה שכזאת שבכדי להוציאה מההעלם אל הגילוי ולהשיג ולהזריח את

היה זה מחזה
מפעים ומעורר
כל לב,
לחזות באותם
חסידים טהורי
לב ענקי רוח
ובעלי השגה
שבכל ימות
השנה נחבאו
אל הכלים
והיו חתומים
בחותם פנימי,
אך כשנכנס
היין יצא סודם
ולא היה
מעצור בעד
רוחם היוקדת
מרוממות
גדולת האור
החדש המאיר
בכל העולמות

כטוב לב המלך ביין - פורים - התחלה לראש השנה

גדולה יותר וכו'.

רבותי! הגענו לסעודת פורים, אבל מרדכי הצדיק אומר לנו רבותי! עכשיו יש לי אורח, ואני רוצה אתכם ביחד להתעסק עם האורח שהגיע לכאן. מרדכי הצדיק, כמו אברהם אבינו שלקח את הישמעאלקה שלו והביא אותו להתעסק באורחים, לחנכו במצוות, אפילו ערבי שרוצה להיות יהודי, התיקון שלו הוא לקרב את האורח, או תהיה יהודי, זה התיקון של השאינו יודע לשאול של הישמעאל, לקרב את האורח את הצדיק או יכול לשוב בתשובה אפילו ערבי.

לכן בסעודת פורים זו העבודה שלנו לקרב את האורח את הצדיק. (מתחילים לשיד במגעו ומעט בנינו של שבת): איי איי הייליגער רבי! הייליגער רבי!...

טייערע חברים! חברים יקרים!

הרבי הקדוש - האורח הקדוש, אין לו מקום בעולם, אפילו בזמן שהוא כבר מונח באומן אין לו מנוחה, הנה התגרה לו פוטיץ באוקראינה, לא יודע למה... וכבר לא רוצים לתת להגיע לרבי, אחרי מאתיים שנה באומן הוא עדיין חסר מנוחה הוא עדיין אורח, בא נבקש שתהיה לו מנוחה, ע"י שנבוא אליו, ונכניס לעצמנו את האור של הרבי, נבקש שנוכל לבוא אליו בפרט בר - אש ה - ש - - נה... איי... אבל גם בכל השנה, אבל בעיקר ר - אש ה - ש - - נה... כל המלחמה זה רק תירוץ לעשות לנו מניעה.

(מתחילים לשיד בעונה) איי... הייליגער רעבע... הייליגער רעבע... איי... הייליגער ראש השנה... הייליגער ראש השנה... איי... אהה! הייליגער ראש השנה... איי...!

(בנוק): מה יש לנו מפורים אם אין לנו ראש השנה? הרי הפורים זה ההתחלה לראש השנה... לראש השנה, לראש השנה...

טייערע חברים! חברים יקרים! רבי נתן החבר היקר שלנו אומר, ש'פורים וראש השנה הם קדושה אחת,

טייערע חברים! חברים יקרים!

רבי נתן אמר שמי שצווק שיזכה לקדושת מרדכי ואסתר לפני פורים, זוכה לראות את מרדכי בשעת קריאת המגילה, ובלקוטי הלכות כתוב שהכוונה היא שיזכה לראות את הצדיק בשעת קריאת המגילה.

רבי נתן אומר שכשמגיע פורים נמצא 'נחמן אצל מרדכי... רבותי! העולם יודע על פורים, שזה זמן גדול של מרדכי הצדיק... שאז מרדכי הצדיק מקבל את פני השכינה, מקרב את ישראל לאביהם שבשמים, אבל ר' נתן מגלה לנו שיש 'גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה', מי שרוצה לדעת כמה עוסק מרדכי הצדיק בפורים - בפורים מגיע אורח, שהוא הרבי שנקרא 'אורח צדיקים', 'אורח מברך', זה הרבי... יש רבי בעולם... י-ש ר-ב-י-ב-ע-ו-ל-ם... שאין לו מקום ובית בעולם הוא אורח. געוואלד! מגיע מרדכי הצדיק שהוא רב חסד, ולמרדכי

הצדיק היה השגה ברבי, והוא אומר לנו יש פורים, זה יפה... עושים פורים... הרי כתוב 'ורבים מעמי הארץ מתייהדים', ומנצחים את עמלק, אבל עדיין עדיין כתוב "רצוי לרוב אחיו" רוב אחיו ולא לכל אחיו, כי פרשו ממנו מקצת סנהדרין. מרדכי הצדיק אומר שעדיין לא זכינו לכבוש את כל הסנהדרין, עדיין לא הגיע כל התיקון, הוא מודיע שיש רבי בעולם, הישועה של פורים זה עוד לא הכל, ומרדכי הצדיק זה 'הכנסת אורחים' לרבי, להגיד שיש רבי בעולם... שאז יגמר התיקון השלם. פורים זה גדול מאד, אבל עדיין צריך להגיע לצדיק...

אברהם אבינו בעת שנימול, הרי זה הכי גבוה, ואין על פי כן הוא עזב את קבלת פני השכינה כשה' בא אליו לבקרו כחולה, הוא עזב הכל בצד והלך לקבלת האורחים... למה? מה קרה? מי הוא האורח ש'גדול מקבלת פני שכינה', הרי זה 'אורח נכנס לבעל הבית' הצדיק הקדוש שאין לו מקום בעולם ומי שזוכה נותן לו מקום בעולם נותן לעצמו קצת מהרבי בחיים שלו, אז 'אורח נכנס לבעל הבית' כי הרבי הוא האורח, מי שמכניס קצת את הרבי הביתה, על הכנסת אורחים כזו נאמר

פורים וראש השנה, שניהם זה קדושה אחת, פורים זה 'משלוח מנות איש לרעהו' וראש השנה זה 'ושלחו מנות לאין נכון לו', אם אין ראש השנה, מה אפשר לעשות עם פורים?! פורים זה ההתחלה, כל הפורים זה רק בשביל ראש השנה...

● דיבורים נוראיים משיחתו של הרה"ח ד' חיים בנימין וורטהיים שליט"א בעת משתה היין תשפ"ב

עריכה: נחמן ב"ץ

ההעלמות מלחמות, וכל העולם רועש וגועש כדי לעצור את הראש השנה. לא האומות מנהיגות את העולם, הרבי מנהיג את כל העולם. הרבי הוא השכל הכולל של כל העולם, הוא מנהיג את אוקראינה ורוסיה וארה"ב, ואת כל האטום, והקורונה, העולם אמר שהרופא של הקורונה הוא פוטיין, כי מאז המלחמה שכחו מהקורונה, אבל עוד מעט יראו שגם לפוטיין יש דוקטור, הדוקטור של כל הדוקטורים, הרבי יגמור הכל כרצונו, הכל בידי. הבאתם לנו קורונה, הגענו לאומן לחודש וחצי, לא תצליחו כלום.

יש מעשה, שני יהודים הגיעו לרב על מחלוקת על חלקת אדמה, זה אומר 'כולה שלי' וזה אומר 'כולה שלי', ואז נשכב הרב על הרצפה ואומר להם הלכתי להקשיב למה שהארץ אומרת, והיא אמרה לא שניכם שייכים אליי, שניכם תיכנסו בסוף לתוכי... אלו אומרים 'אוקראינה שלי' ואלו אומרים 'אוקראינה שלי', והרבי אומר להם: זה בכלל שייך לי! יש לי דרך בעבודת ה' ששייכת לכל העולם אפילו לצדיקים הכי גדולים. ואפילו לגויים, לרבי יש אור להאיר אפילו גויים, כמו שהיה כבר שהתגיירו כפר שלם והתקרבו לרבי... כל מי שנמצא באומן יכול לראות, איך שכמעט לא עובר יום שכמה גויים מגיעים להויל דמעות בציון הקדוש. ולעומת זאת, הרבי אומר לר' יודל מדאשוב, שהיה צדיק וקדוש נורא נוראות שיכול היה לבטל את כל הגזירות שלדעת בארץ דרכך?!

הצדיק הוא דייר בארעא ובשמיא, הוא מראה לצדיקים הכי גדולים שעדיין לא התחילו כלל, ולעומת זאת הוא מחיה מתים למטה, 'נבולות' ממש, נבלתי יקומו. הוא מנהיג את הברואים בעולם, אפילו גויים הרבי קירב סמוך לדת ישראל... כתוב בפסוק 'חננו ויברכנו' - שנוכה לחנינה ואח"כ 'לדעת בארץ דרכך - כמו שהרבי אמר לר' יודל, ואחר כך גם - בכל גויים ישועתך וכו' רק השי"ת שופט את הגוים, ע"י לדעת בארץ דרכך... הרבי ישפוט את המחלוקת בין רוסיה ואוקראינה שיש ביניהם - כי תשפוט עמים מישור, לגלות ע"י רוסיה ואוקראינה וכו'... יש רבי בעולם... והוא מנהיג שם את כל מה שקורה שם... שיעשו דרך נוחה ליהודים להגיע לציון של הרבי לראש השנה...

רוסיה תעשי דרך להגיע לציון של הרבי... אוקראינה תעשי מקום שיכולו להגיע לציון של הרבי... מעל כל הפוליטיקה... כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, כל העולם נברא רק בשביל הראש השנה של הרבי... יש לנו מתנה את פורים... לא יודע מה זה... אבל צריך לדעת שיש צדיק בעולם שיכול לתקן את כולם... בפרט עכשיו שפורים זה התחלה גדולה... הרבי אומר שפורים זה ההתחלה לראש השנה. וכן הלאה הכל זה ראש השנה, פסח זה ראש השנה... שבעות זה ראש השנה... ל"ג בעומר זה רבי שמעון של ראש השנה... תיקון חטא העגל זה ראש השנה... ארבעים ימים אחרונים זה ראש השנה... כל יום מתקרבם לראש השנה.

מחכים רק לדבר אחד, לראש השנה!

(השיחה באריכות מערכת ברסלב -

ניתן לשמוע את השיחה המלאה במערכת)

פורים זה 'משלוח מנות איש לרעהו' וראש השנה זה 'שלחו מנות לאין נכון לו, אוי טאטע... חברים! חברים! חברים! וכי מי יודע מה הקשר ביניהם, רק חסידי ברסלב יודעים מה זה המשלוח מנות של ראש השנה, איך שכל אחד מתחבר עם השני בכזו חדות ה', הם יודעים מה זה המשלוח מנות של ראש השנה, איך שאחד משלם על השני אחד מביא את השני, שלחבר יהיה גם חלק בקיבוץ. כל הפורים זה רק בשביל ראש השנה...

(ממשיך בנינו): חברים יקרים... נאר ראש השנה... ראש השנה... כל החיים שלנו זה רק הראש השנה של הרבי, קיבוץ פורים זה לא מספיק אלא רק קיבוץ ראש השנה... קיבוץ ראש השנה...

טייערע חברים! חברים יקרים!

הרבי אומר בספר המידות: ע"י שחולקים על הצדיק נהיה מלחמות, ומדינה שחולקת על הצדיק נהיה בה מלחמות. רבות! בעצמי שמעתי מר' יעקב מאיר שבגלל שבאוקראינה חלקו על הרבי, ומאז שחלקו עליו שם האדישקייט התחילה לרדת שם מטה מטה, מדור לדור, עד שזה נהיה מדינה של שלושת רבעי גויים, וכל מה שקרה שם. הכל בגלל המחלוקת על הצדיק.

הרבי אמר על אוקראינה (תורה ס"א) שהיא מסוגלת לנשמות גבוהות זה מדינה הכי טמאה הכי גרועה, ודווקא שם היו הבעש"ט ותלמידיו והמגיד ושם היה גם הרבי ורבי נתן, כי שם זה מקור היהדות, הכי גבוה. והכל נפל בגלל שחלקו שם על הרבי. ושם יש עכשיו מלחמה, והכל מההעלמה שיש שם על הרבי.

הרבי אומר שאוקראינה היא ארץ המסוגלת לנשמות גבוהות ויש בה מקדושת ארץ ישראל, היא מלאה מקברי הצדיקים, אבל שם באותה תורה הרבי אומר שאמונת חכמים זה עיקר התיקון והשורש של הקדושה הזו. ואם לא מאמינים בצדיק וחולקים עליו ח"ו, אז מתרחשות מלחמות, מי מריבה, כמובא שם. המלחמות מגיעות כי לא עושים תשובה... כדי שנחזור בתשובה. שאר כל ההסברים למה קרתה מלחמה, ומי צריך לנצח, הכל שטויות, דרך הטבע...

הרבי צריך להתגלות מחדש. האמונת חכמים, שהגויים ידעו שהיהודים ידעו שבכל אוקראינה אין מה לחפש אלא את הצדיקים הקדושים, רבינו הקדוש, הבעש"ט, רבי לוי יצחק ברדיטשובער, כל הצדיקים, אוקראינה זה רק הקברי צדיקים, וחוף מזה אין שם כלום. צריך לעשות תשובה על האמונת חכמים... בפרט ציון הרבי, הרבי הקדוש רבינו... בפרט הציון של רבינו... בפרט הציון של הרבי, בפרט הראש השנה של הרבי.

כל המלחמות והרעש הם ההעלמה והסתרה על הראש השנה של הרבי. הכל הם מגיעות כדי להגביר את החשק ולהודיע מעלת הנחשק, ממילא מתוכם מבינים את גדולת וקדושת הראש השנה של הרבי... אנחנו נוסעים כבר שלושים שנה לרבי לראש השנה ונדמה לנו שאנו מבינים מה זה הראש השנה ומה זה הציון של הרבי. לכן עושים לנו כאילו

חברים יקרים... נאר ראש השנה... כל החיים שלנו זה רק הראש השנה של הרבי, קיבוץ פורים זה לא מושיל אלא קיבוץ ראש השנה... קיבוץ ראש השנה...

זכרונות מאירים משנות הנעורים לאורו של החל נובע + מאיר דוד רבינוב

ימי נעוריי

התיקון לשלושת ה"זקנים"

עומד, איך לומר? בצורה קצת עייפה. אולי אגש להביא לך כוס מים מההכנסת אורחים?! "לא", ביטל צבי את חששותי בהינף יד. "עזוב, אני לא צמא, שתיתי אך לפני חמש דקות..." אך אני לא הייתי רגוע "אולי בכל זאת? אתה נראה קצת עייף, בעצם לא עייף - מותש! אולי לא ישנת כמה לילות?" בחנתי את פניו בדאגה.

אך צבי לא נשאר חייב: "קודם כל, אין כזה דבר שאדם לא ישן כמה לילות, כך מובא בגמרא בנדרים. ושנית אם אתה באמת רוצה לדעת, אספר לך. בעצם לכן הסכמתי לבוא במיוחד לכאן. אני בחור הלומד בשיעור ב' בישיבה קטנה, אני נמצא בישיבה מצויינת ברוך ה', ובסייעתא דשמיא לא קשה לי להתמצא בלימודי הישיבה. יש לי ברוך ה' חברותא מצויינת וכו'. אך דבר אחד מטריד אותי ואינו נותן לי מנוח כבר הרבה זמן ובמיוחד בתקופה האחרונה ביתר שאת. המדובר הוא בעניין 'כוונת התפילה'.

מוזח משופר

מטבעי אני בחור מעמיק, המוח שלי לא נעצר לרגע, כך שקשה לי מאוד להתרכז במילים הפשוטות של הסיפור. במשך השנים בתלמוד תורה ניסיתי כל מיני עצות, ואכן בפסוקי דזמרה אני משתדל להתפלל בקול ובמתינות, מה שעוזר לי איכשהו לכוון פה ושם בתיבות התפילה. אך הבעיה העיקרית היא בתפילת שמונה עשרה. בשעה שכולם דוממים לפתע, המוח שלי מתחיל לרוץ ולעופף בארבע קצוות תבל, ואיני מצליח בשום אופן לעצור אותו.

אתן לך דוגמה חיה. יום אחד אני מתפלל שמונה עשרה, ולפתע אני חש שמישהו מנענע אותי קדימה ואחורה. עד שהספקתי לחשוב מי זה אני מרגיש לפתע שתי אגרופים על ליבי... התנערתי מה"דביקות" וכשאני פותח את עיני אני מגלה למבוכתי שאף אחד לא הכה אותי. אני בעצמי התנענעתי קדימה ואחורה כמו רובוט, ובברכת "סלח לנו" הכיתי את עצמי בחזקה. אתה מבין? אותך זה אולי מביא לגיחוך, אבל לי זה מאוד מפריע!

לרגל ימי הפורים הקדושים הממששים ובאים, ביקשנו לרענן במעט את המדור. ואם מידי חודש אנו מזמנים את אחד מאברכי אנ"ש המבוגרים, שיחזק לנו את ימי בחרותו ואת ההווי של ימים עברו בקרב חסידי ברסלב שהכיר. הרי שהפעם הוחלט להפוך את הקערה על פיה...

לאחר התייעצות עם כל יודעי דת ודין, הוצע להפגיש שלושה בחורים ממקומות שונים, כאשר הצד השווה שבהם הוא - שכבר עתה בימי בחרותם הם מרגישים זקנים באים בימים... המשא הכבד שעל כתפיהם הדלות כבר נתן את אותותיו על החריצים שבמצחם, משל היו כבר גבורות שמונים.

עתה נעביר את זכות הדיבור לאברך יקר מאנ"ש שנרתם להפגישם ולשמוע את התרשמותו מהתופעה המעניינת של צעירים-זקנים אלו...

מסתדר מאחורי הכובע

"ובכן" - פותח האברך היקר - "סיכמתי עם שלשה בחורים יקרים מאנ"ש להיפגש בצוותא בצל ציונו של התנא האלוקי רשב"י, בערב ראש חודש אדר, זמן מסוגל מאוד לחדש ימינו..." ברוך ה' הגעתי למירון בשעה המיועדת. אני פונה לחדר 17 מעל הציון - שם סוכם להיפגש אך לאכזבתי אין איש. לא ממש "אין איש", היה שם איהו זקן מופלג נמוך קומה עם כובע שמוט... אך אף אחד מהבחורים לא נכח במקום.

בעוד אני מסתכל כה וכה, שמתי לב לפתע שמאחורי הכובע השמוט עומד לו... בחור צעיר במיוחד! כנראה עקב צורת עמידתו, טעייתי בזיהוי... אני ניגש אל הבחור ואני מגלה שלפני עומד "צבי לויפערוביץ" מאלעד. "אתך סיכמתי להיפגש כאן?" - שאלתי בהססנות, "כן, קוראים לי צבי". ענה בביישנות מה. "אני רואה ששאר הבחורים עדיין לא הגיעו, אז אולי נמתין בינתיים כאן, כדי שהם לא יצטרכו לחפש אותנו.

"ואגב, צבי... סליחה, ר' צבי! האם קרה לך משהו? שמתי לב שאתה

מדור מיוחד
לפורים!

מופלגת ואריכות ימים שכזו. אך להפתעתי אני מגלה בחור חביב עם עינים כבויות במקצת. היה חסר בעיניו את החיוניות, את הברק.

"קוראים לי שמחה שפרינגרוביץ" אמר לי, אף ללא ששאלתי אותו... 'שמחה? שפרינגרוביץ? ולעצמי חשבתי בפליאה, הרי זה שם שמח כל כך... או אולי כשם שיש מושג של 'צדיק נסתר' כך יש גם מושג של 'שמח נסתר'..." "אחרתי קצת, היו פקקים בדרך אך העיקר שלבסוף הגעתי. אני מקווה שלא חיכיתם לי יותר מידי זמן..." סיים בחשש.

"האמת היא - הגבתי - 'שלא שמתי לב לזמן החולף, הייתי שקוע בשיחה עם צבי היקר, אך בואו ניכנס לחדר, כשיש כבר שניים, 'טובים השניים מן האחד'. ויחד איתי זה 'חוט המשולש' שלא במהרה ינתק..." נכנסנו לחדר, ועוד לא הספקנו לסגור את הדלת כשפתאום אנו שומעים נשיפות כבדות מאחורי הדלת. היה זה בחור יקר ממוצא מקסיקני, הלומד בישיבת מיר בירושלים... התיישבנו כולנו על המיטות בחדרון החמים ופניתי אל הבחור האחרון: "איך קוראים לך כבודו?" הא, אני קוראים אותי משה נחמן זושא פנחס הלוי" - ענה במבטא זר. אני לומד ב'קיבוץ' בישיבה גדולה במיר ('קיבוץ' הכוונה שהוא מעל שיעור ג' בישיבה גדולה, כידוע ליודע חן, ולא לקיבוץ במובן האחר וד"ל).

"ואתה" - פניתי לשמחה שפרינגרוביץ, "היכן אתה לומד?" אני למדתי בברסלב במספר ישיבות שאינם מוכרות כל כך, לכן לא אלאה אתכם

נעצר לפתע צבי.

"אני רואה" - השבתי - "שיש לך רצונות קדושים לזכות להתפלל בכונה כראוי. אך עדיין לא הבנתי, אם מותר לשאול, מה הקשר למראה העייף והזקן שלך?"

נראה היה כי נגעתי בנקודה רגישה מידי, לפי הצער שהתפשט פתאום על פניו של צבי... נבהלתי לרגע, אך צבי הרגיע אותי: "שאלת שאלה - ואסביר לך. כבר היה שלב שהשלמתי עם הבעייה שלי. אמרתי לעצמי: 'צבי - תשלים עם זה! אלו הם התכונות שלך. יש בהם מעלות, ויש גם חסרונות. תיאלץ לחיות עם זה!..."

לאחר תקופה, למדתי בתורה קי"ב, שיש עצה מיוחדת איך לזכות להתפלל בכונה. רבינו מגלה שם שבשעה שאדם מתפלל מסבב אותו החושך מכל צד, וקשה מאוד להתפלל. והעצה לזה הוא לדבר דיבור אמת לפי מדרגתו. ואז, כשזוכים לדבר בדיבור אמת, אזי מבקע הדיבור המאיר את כל המחיצות והמסכים המבדילים, ולא רק דיבור זה עולה למעלה, אלא אף כל הדיבורים שהם מונחים למטה עד הנה, ולא יכלו לעלות מחמת המסכים והמחיצות, עתה כולם עולים, חוכה לצאת מהחושך שאפף אותו ויכול מעתה להתפלל בהארה ובכוונה. (וכן מנאר בחורה ט). כשראיתי את העצה הנפלאה הזאת שמחתי איתה כמוצא שלל רב. ניסיתי אותה פעם ופעמיים ועדיין לא הצלחתי.

מה הפחדון?!

בעצם, ניסיתי עשרות פעמים, ורק פעמים בודדות הצלחתי להתרכז זמן קצר... כשראיתי את המצב כמעט הרמתי ידיים. אך אז, נפתח לי לפתע בסדר שלי בספר עלים לתרופה, בדיוק במכתב ובו כותב מוהרנ"ת: שיש עצה נפלאה לכוון בתפילה. ר' נתן מזכיר את עצה זו. לומר דיבור אמת לפי מדרגתו, ור' נתן מעיד על עצה זו שהיא עצה בדוקה ומנוסה אלפים פעמים [!] שהיא מועילה. (מכתב שכ"ה)

כשראיתי את מכתב האמור, במקום להתחזק ממנו, מהעצה הנפלאה שבו, קרה ההיפך הגמור. קיבלתי חלישות דעת והרהרתי לעצמי בכאב, 'מדוע לכולם עצה זו מועילה, כפי שר' נתן מעיד, ורק לי - לפי מה שנראה לי - זה לא מועיל?! אין זאת אלא שאני בחור משונה מאוד! בתקופה האחרונה נושא זה מאוד מעיק עלי, ואולי עכשיו תבין מה פשר הזיקנה שקפצה עלי..." כך סיים צבי את דבריו הנוגים, הנוגעים ללב.

זקן בן מאה ותשעה עשרה

הרהרתי לעצמי מה אוכל לענות לו, אך לפתע אני שומע פסיעות כבדות מאחורי. לפי הנשמע זה היה נראה פסיעות של זקן בן מאה ותשעה עשרה שנה... הסתובבתי לרגע לראות מי הוא זה ואיזהו שזכה לזיקנה

ימי נעור

ברוצה לזכות להתפלל מכל הלב, ללמוד בחשק וכן הלאה. ואני יודע שמצד אחד קנאת סופרים תרבה חכמה. הרי שזה קנאה חיובית. אך מצד שני אני מרגיש שזה מחליש לי את הדעת והלב לראות שוב ושוב כיצד חברי זוכים למה שהם זוכים, ואני? אני כלל לא יודע מה אני.

לכן, גם עלי נפלה לאחרונה סוג של זקנה כזאת, חוסר חשק וכו'. מה אעשה, האם אפסיק לקנאות בחברי ואשאר תקוע באיזה משבצת כל ימי חיי? ואם כן אקנא בהם הרי ששוב הפסדתי את חיותי שלי. והעיקר מה שאני חושש הוא שרבינו לא אוהב אותי... "סיים משה-נחמן-זושא-פנחס את דבריו. אני בלעתי את לשוני בתדהמה, אך צבי קרא לעברו בתמיהה: "מדוע אתה חושב ש... רבינו חס ושלום לא אוהב אותך?". "פשוט מאוד, מכיון שרבינו אמר שהוא "שונא זקן", ואם כן, אם נפילתי לזיקנה אז אולי ח"ו רבינו לא..." שתיקה השתררה בחדר.

איפה מוצאים כאלו בחודים?!

התרגשתי למשמע דבריהם, היכן מוצאים בחורים כאלו? בחורים שכל חצצם וצערם הוא לזכות להתעלות בעבודת ה'! הרי רואים כאן את כוחו של רבינו, לא יכולתי להתאפק, ואמרתי להם: "אשריכם שזכיתם שכל מה שמעניין אתכם זהו כיצד לזכות לתפילה בכוונה ולהתעלות מעלה מעלה! בחורים רבים בגילכם מעניין אותם דברים אחרים לגמרי.

אך תחילה אני רוצה להתייחס להתבטאות שלך, - משה נחמן זושא פנחס. אכן, רבינו שונא את הזיקנה, אך חלילה לא את נשמתך הטהורה, חס ושלום. ולעצם העניין, אם בתחילה חשבת שאתם סובלים מבעיה של "זקנה", הרי שטעות בידי... והנקודה הפנימית של הקושי ששווה אצל שלושתכם הוא שתי מילים: "ריבוי אור"!

צבי ושמחה הסתכלו עלי כעל מי שנחת זה עתה מהירח... "מהיכן הבאת את ה"ריבוי אור"? נדמה לי שאני שקוע ב"ריבוי חושך" אמר צבי, כששמחה מסכים איתו בכל לב... "אכן כן. הסכיתו ושמעו כיצד מוהרנ"ת מתייחס לכל שלושת ההתמודדויות שנפרשו לפנינו - בהלכה אחת שעוסקת בעניין של "ריבוי אור". הלא היא הלכות תפילת המנחה הלכה ז'. האמת היא שהיה מן הראוי להאריך את היריעה על כל נושא ממה שהזכרתם. אך לפעמים כדאי לראות את הנקודה הפנימית השופכת אור על כל הפרטים גם יחד.

'ריבוי אור' או 'ריבוי חושך'?

תחילה נתייחס לדבריו של צבי. צבי משתוקק לזכות לתפילה עם כוונה זכה ונקיה, צלולה ומשתוקקת, ללא כל בדל של מחשבה זרה. הוא אף ציין שכבר ניסה פעמים אין ספור להתפלל בכוונה. ואפילו העצה של "דיבור אמת בתפילה" הועילה לו באתגליא פעמים בודדות בלבד...

בשמותיהם... העיקר הוא שאני לומד בשיעור א' בישיבה גדולה, ברוך ה'." "בשיעור א' והספקת כל כך הרבה?" - שאלתי בפליאה - "אך דבר אחד עדיין מטריד אותי, ר' שמחה. מדוע לפי פסיעותיך הכבידות היה נדמה לי שגילך מבוגר "קצת" יותר? האם זה קשור לסיבה רפואית או משהו דומה?"

שמחה מחייך, ואנחה כבידה בוקעת מגרונו "... אני מתגורר בצפת. וחז"ל הרי אמרו שעיר שיש בה מעלות ומורדות מזקינים בחצי ימיהם, בפרט בצפת, שיודעי דבר אומרים שכמספר המדרגות בצפת, כך מספר הפסיעות שאדם צועד במשך ימי חייו... אך האמת היא שלא זה מה שמזקן אותי - בחור צעיר בגיל שש עשרה בלבד...

רק לפעמים...

מה שבאמת מכביד עלי, זה הבלבול ששורר אצלי בעבודת ה' בכלל... לפעמים נדמה לי שזכיתי כבר לדרגות נשגבות. התפילה שלי היא מכל הלב. הלימוד הוא עם חשק וחיות. ממש כפי מה שרבינו אומר שיש נעימות בתורה, ואשרי מי שמרגיש הנעימות... בלילה קימת חצות. וביום שעה ארוכה של התבודדות. העיניים שלי נעצמות מאליהן ברחוב והרגלים שלי רצות בקלילות למקווה ומשם אל עבר הישיבה.

אך כל זה רק לפעמים... ברוב הפעמים קורה בדוק ההיפך ממה שתיארתי עכשיו... התפילה ללא לב, הלימוד ללא שום טעם, לא חצות ולא התבודדות וכו' וכו'. ואני לא מבין. מה קורה כאן, אני מלאך או גלח (כומר). אם הייתי מתקדם לאט לאט הייתי רגוע. היום אני כאן. מחר אני כבר במצב יותר נעלה. אך החוסר סדר ששורר בכל הענינים שלי, "עלו שמים ירדו תהומות". אינו נותן לי מנוח. זה ממש מעייף אותי ומחליש לי את החשק להשקיע הלאה". שמחה סיים את דבריו הנרגשים וחבריו הנהגו לעברו בהשתתפות.

פתחתי את פי לענות לשמחה אך משה - נחמן - זושא - פנחס הקדים אותי ואמר לעבר שמחה: "שמחה, הבנתי מאוד את מה שמעיק עליך אך אני לעומתך בדיוק להיפך. מטבעי אני מאוד מסודר, לא רק בחפצים אלא גם בכל הנהגתי. יש לי זמן קבוע ללימוד ובודרך כלל אין לי עליות ומורדות חדות כפי שאתה מתאר, אך גם בהתבודדות אני משתדל פחות או יותר לספר מידי יום לפני השי"ת את אשר על ליבי. אך לי מפריע נושא אחר לגמרי. כפי שתיארתי יש לי סגנון קבוע כיצד נראה הסדר יום שלי והעבודת ה' שלי.

אך כשאני רואה כיצד מצד ימין חבר פלוני מתפלל בהשתכחות הנפש, ושופך את ליבו לפני ה' כבן לפני אביו, ומצד שמאל אני רואה כיצד חבר אחד לומד בהתלהבות ובחיות, ומאחורי בכלל איזה בחור סוחב קרטון כבד עם כוסות ושתייה בכדי להשקות את הבחורים הצמאים, אני פשוט מקנא בהם. ליבי יוצא לזכות גם כן לכל הדברים הנפלאים הללו, גם אני

כשהאדם מתגבר כנגדו במה דאפשר, היצר מתגבר על ידי התלהבות הלב יותר מדאי, ולפעמים בשעה אחת הוא מעורבב, ברגע אחד בוער ליבו מאוד וכל. ובתוך כך בוער ליבו לתאוות עולם הזה מאוד וכל שזה בחינת "יעלו שמים ירדו תהומות"

ומכאן נתקדם מיד לשאלתו של משה נחמן פנחס זושא, כי הוא מקנא בחבריו הכשרים. וגם על כך אומר ר' נתן, שגם זה נמשך מריבוי אור, שרוצה להיכנס לגבולו ואורו של חברו: "ואע"פ שצריך כל אחד מישראל לקבל מחברו מנקודתו הטובה שיש לו בפרטיות מה שאין בחבריו (חווה ל"ד) אעפ"כ אסור להרוס את הגבול שלא יתלהב יותר מדאי לכונוס לגבול חבריו כי לפעמים גם בני ישראל הכשרים יכולין להפיל אחד את חבריו... על כן צריכים הצמצום בכמה בחינות. שלא יתלהב יותר מדאי, ושלא יהרוס הגבול שבינו לחבירו. כי כל אחד יש לו גבול לעבוד את ה' לפי מדרגתו. אך איך נזכה באמת להינצל מריבוי אור?

ר' נתן מגלה שהצדיקים הגדולים הם אלו שעוסקים לתקן את הצמצום כראוי וכל. "אך העיקר שלא יהיו חולקים ולצים על העוסקים בתיוקנם, ויתחזקו לקיים דבריהם להתעורר בכל עת מחדש בכל מה שיוכלו... ואז יזכו סוף כל סוף לאחרית טוב ונפלא! (מנחה ז' אות ב, י. ד. ג.)

ואפילו אם כבר נלכדנו בריבוי אור, הבה נתחדש מעתה ונשמע לזעקת רבינו שהרים את קולו ואמר בקול גדול "זקן אסור להיות!" - "אלט טאר מען ניט זיין!" (עלים לתרופה שע"ד).

לא סיימתי את דברי כשבני החבורה תפסו את ידי בהתלהבות עצומה (ובצמצום כראוי) והתחילו לרקוד "אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו אשרינו אוי אשרינו"

ג.ב. בחור יקר! לך ותעיין בהלכה זו, ושם תמצא איך כל ענייניו של המן היה להגביר את הריבוי אור, ומצד שני כל ענין מרדכי הצדיק ומחצית השקל הוא לצמצם האור ולהתלהב כראוי עיין שם! והעיקר שכחתי: און טאקע פארט האפ!

פורים שמח! א פריילאכן פורים!

המברכים מקרב לב:

משה זושא פנחס נחמן, צבי לויפערוביץ, שמחה שפרינגערוביץ

מוהרנ"ת בהלכה עוסק בענייניה של 'תפילת המנחה'. מטבע הדברים זמנה של 'תפילת מנחה' הוא בעת בה האדם הכי טרוד. 'שחרית' מתפללים כשהראש עוד צלול. את ה'ערבית' מתפללים כשטרדות היום כבר הסתיימו, פחות או יותר. אך 'מנחה' לעומת זאת, היא בצהריים, כשהראש

עוסק באלף ואחד דברים. וכאן מגיע היצר ומכניס אצל האדם 'ריבוי אור'. הוא פוסק לו בתקיפות: "צבי! עליך להתפלל את כל התפילה מתחילה ועד סוף ללא שום מחשבה זרה. ולא..."

היצר 'מַרְבֵּה אֹר' מזלזל בכך שצבי מנתק לשבריר שניה את מחשבתו ומכניס אותה לתוך כוונת התפילה. אך לעומתו מכריז ר' נתן: "ועל זה תיקנו רבותינו אז תפילת המנחה והזהירו עליו ביותר כמ"ש "עולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה" כי אז צריכים התגברות גדול מאוד ביותר לבטל את המחשבות רעות שנמשכים מתוקף הדינים, ולהמשיך מחשבות טובות, ושם עיקר הניסיון והבחירה... ואפילו אם נתעה במחשבתו כמו שנתעה, אף על פי כן צריך שיאמין שבכל מה שמנתק עצמו במחשבתו מרע לטוב, הוא יקר בעיני ה'..." האם אתם שומעים?! יותר מכך, ר' נתן מבאר בהמשך, שדווקא כשאדם יצמצם את עצמו להתחזק ולשמוח גם כשהוא זוכה לכוון רק במקצת מהתפילה, אזי דווקא על ידי הצמצום, יוכל להתלהב ולהשתוקק אל ה' כראוי.

יעלו שמים – ירדו תהומות

ועתה מתייחס מוהרנ"ת לשאלתו של שמחה. לפעמים היצר הרע לא מצליח לגרום לשמחה ליפול לתאוות וכו', אז הוא מפתה את שמחה בתחבולותיו שיבצע דברים מעל ומעבר לכוחותיו. לדוגמה, אם למחרת מחכה לשמחה יום עמוס ביישיבה, הוא משכנע אותו להיות ער עד מאוחר בלילה. בכדי להספיק ללמוד. ואז לקום חצות ולהיות ער עד הבוקר ולעסוק בעבודת ה', ואז, כששמחה עולה לשמים, לבסוף הוא נופל לתהומות וכך הוא צריך לעבור מיישיבה ליישיבה... וכך הלאה והלאה.

וזה לשון מוהרנ"ת: "כי היצר הרע והסטרא אחרא אורבים עליו מכל צד. כשמתעורר בו איזה הרהור תשובה לשוב לה' יתברך, הוא חותר עליו לבלבלו בכל מיני בלבולים ומניעות. לפעמים כפשוטו, שמתגבר עליו אז דייקא בהתגברות גדול במחשבות רעות שהם עיקר היצר"ר ולפעמים

בירור וליבון דרכי עצותיו של רבינו הקדוש לעובדא ולמעשה

לכבוד ימי הפורים הקדושים,
מהם אנו שואבים ששון ושמחה
לכל ימות השנה, נקדיש את
מאמרינו לשזוח מאד על אודות
השמחה השורשית, היסודית
והעיקרית, השמחה שאין לה
קץ, ואין עליה שום פידכא –
שמחת "שלא עשני גוי".

שלא עשני גוי!

"השיר הפשוט"

יש לנו הרבה סיבות לשמח, אך השמחה היסודית והעיקרית, היא כמובן: שמחת "שלא עשני גוי".

אנו מלאים בנקודות טובות ומשמחות כרימון, אך הנקודה השורשית העומדת מאחורי כולן, היא כמובן: נקודת יהדותנו.

ה' גומל עמנו חסדים טובים בכל יום, נפלאות וטובות בכל עת ערב ובוקר וצהריים, אך הטובה הגדולה ביותר, היא כמובן: אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון.

כך שבבואנו לקיים את מצוות השמחה, עלינו להעלות על ראש שמחתנו את ה"שלא עשני גוי" –

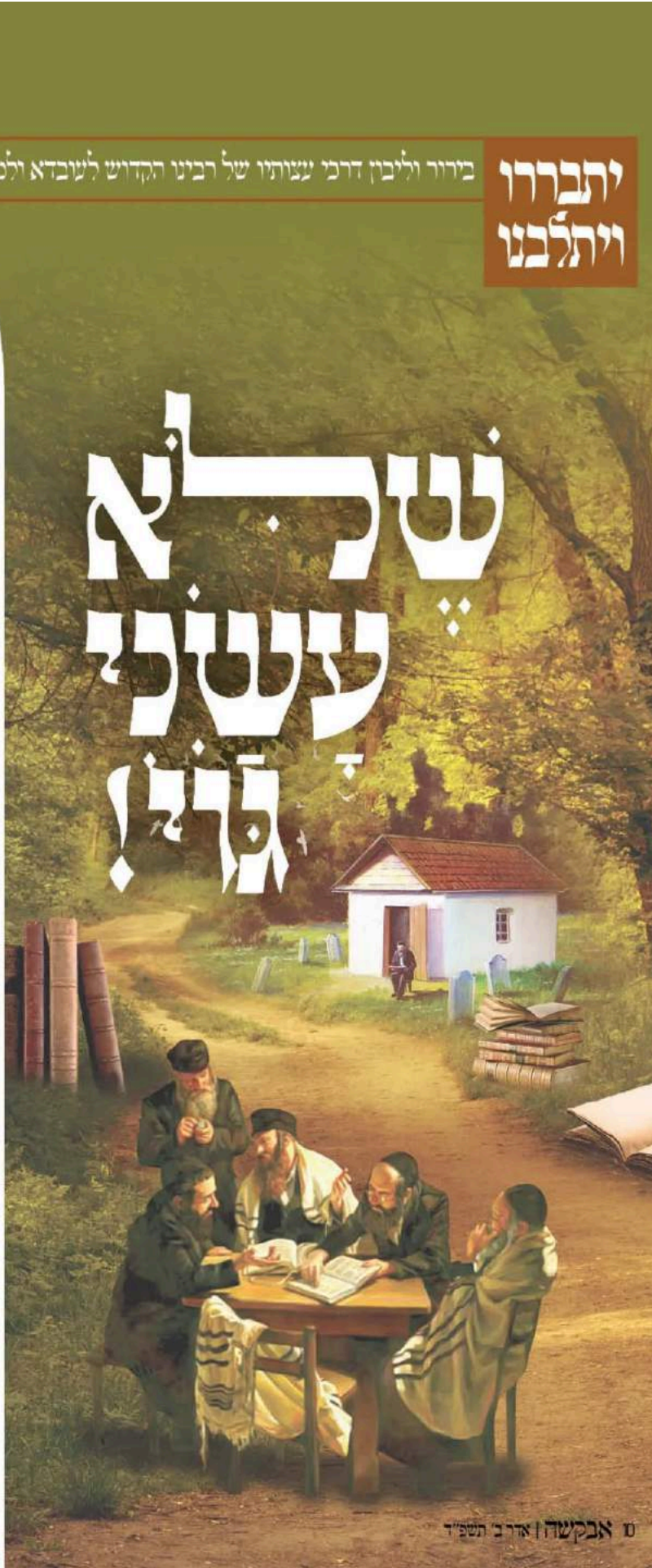
וכדברי מוהרנ"ת לבנו:

וְהַגִּיר וְהַגֵּר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְאֵל פְּנֵי הַעֲצוּבוֹת לְתוֹךְ בֵּיתְךָ בְּשׂוֹם אִפֶּן. וְיִבָּר יְדַעְתָּ הַרְבֵּה דְרַכִּים וְעֲצוֹת לְהַתְחַנֵּן בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְהַעֲשֶׂה עַל יְדֵי "שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי!"

(עלים לתרופה, מכתב מיום ב' אחרי תקפ"ז)

זוהי השמחה הבסיסית והראשונית, ורק לאחריה ניתן להמשיך לשמוח עם שאר הדברים הטובים, וכפי שהיו אומרים אנשי שלומנו:

עֲשֶׂה הַסְּבִיחָה שְׂעָרֶיךָ הַאֲדָם לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, אִף קְשׁוּרָאָה רַחֲמֵיךָ מֵהַשֵּׁם יְהוָה וְאַתְוֵרְתָּ, הוּא מְחַמֵּת עַמִּים הַיּוֹדוּ מִזְרַע יִשְׂרָאֵל וְ"שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי", וְאִין הַשִּׂמְחָה תְּלִיָּה בְּסִבּוֹת כָּל-שָׂהִם, כְּמוֹ הַהִתְרַבּוֹת וְהַרְנוּחוֹת שְׂמוּצָא בְּעִרְתּוֹ. כִּי הַעוֹלָם תְּנֵה מְלֵא הוּא בְּיַסּוּרִים וּמְכַאֲבוֹת תְּמִיד, וּבְכָל פַּעַם אִף פִּשְׁנִשְׁלָם לֹא תִסְרַעְתִּי וְיִגְדֹּל לֹא תִסְרַעְתִּי תְּדַשִּׁים לְשׂוֹב בְּיִאֵהוּ לְעַבְבּוֹת וּמְרָה שְׁתַּרְיָה, כִּי "אֲדָם לְעַמְל יִגְדֹּל" וְתַמִּיד תְּרַפְּהוּ עַמְל וְהוּן זֶה. אוֹלָם הַשִּׂמְחָה הַשְּׂלֵמָה

שמחת "שלא עשני גוי"

אמור מעתה:

השלב הראשון בשירת השמחה, היא השמחה הפשוטה והראשונית: "שלא עשני גוי". ורק לאחריה, אנו מתקדמים לשלבים הבאים ובונים את קומת השמחה השלימה.

ואכן, מצד הרצף הלב, הייתה נטייה לברך את ברכת "שלא עשני גוי" לפני כל ברכה אחרת...

וכפי שמספרים העולם על רבינו בימי ילדותו:

שמעתי מהרב רבי יוסף חיים זוננפלד ז"ל שרבו ז"ל פשת שהיה ערוך קטן וקלמד אצל המלמד שקורין 'מלמד ברדפני', פעם אחת בכה ושאל אביו מדוע הוא בוכה, ונענה מפני שהמלמד הפה אותו, ושאל למלמד מדוע הפה אותו, ונענה: מפני שבין הברכות שאמר לא אמר ברכת "שלא עשני גוי". ושאלו אותו: מדוע לא ברכת "שלא עשני גוי"? ענה ואמר, שרק תכף אחר נטילת ידים. ושאלוהו: מדוע ברכת תכף אחר נטילת ידים ולא ברכת הברכות? ענה ואמר שעל פי הגמרא נסדר סדר הברכות על פי הקדמות עשיתו, למשל בעת שפליש את עצמו מלביש ערופים וכו', ואצלו מוכן שמתקף לשקם נוטל ידיו אם כן זה קודם לכל הברכות - לברך "שלא עשני גוי" שגוי אינו נוטל ידיו, אם כן זהו צריך להיות הברכה הראשונה! ודיא ערשטע ברכה או מען איז ניט קיין גוי" = "הברכה הראשונה היא על קה שאינני גוי".

[מאנ"ש לא שמעתי קול הספור הזה, וכן יש בענין אחד בהשפראות לחכמה מהרב מפלשערו שספר בשם העולם שסמספין בשם רבינו ז"ל והוא לא שמע זאת מאנ"ש].

(כחבי רבי שמואל)

שמחה שאין עליה עזבות

לא זו בלבד ששמחה זו היא הראשונה לכל, אלא היא גם השמחה היחידה שאין עליה קושיא...

בכל שאר הדברים שהאדם מנסה לשמח את עצמו בהם, יכול למצוא היצר חסרון ומום, ולא לתת לו לשמוח.

וכפי שמספר רבינו על "צדיק אחד":

מעשה היה בצדיק אחד, שנפל עליו עזבות וקבוצות גדול. והעצבות והקבוצות לשפתגברת על הצדיק, היא קשה מאד עליו, פי עליו מתחזקת יותר ויותר. עד שנפל עליו עזלות וקבוצות כלקף, עד שלא היה אפשר לו קלל לוח ממקומו מפש, מחמת גדל הקבוצות והעצבות שהתגבר עליו מאד. ורצה לשמח עצמו ולהרים עצמו, ולא היה אפשר לו בשום דבר לשמח ולהרים עצמו, כי בקל דבר שרצה לשמח עצמו, מצא לו הפעל דבר בתומו עזבות. עד שלא היה אפשר לו בשום דבר לשמח את עצמו. כי בקל שמחה שרצה לשמח ולהרים עצמו, מצא לו עזבות בתוכה.

(שיחות שאחר הסיפורי מעשיות)

וכפי שמוכר לכל מי שמנסה להתבונן על הטוב שבו,

שקשמתחיל להספיל באותו הדבר הפוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא בפצעים ואין בו מתם. הנינו שרואה שגם הפעולה והדבר שבקדשה שגכה

והתמידית היא שמחת היותו מנרע ישראל, מפני אברהם יצחק ויעקב, והיה איד שיתנה, באיזה מדרגה נמוכה שהוא. ואחר היותו בשמחה מהמת היותו מנרע ישראל, יכול לשמח עוד ועוד בכל עת שפתיב לו השם ותברך, אם פכנים אם פבראות הגוף אם פפרנסה וכו' וכו'.

(שישק ד, קכד)

עבודת השמחה יש בה כמה שלבים, המקבילים ל"שיר פשוט כפול משולש ומרובע", כשהשלב הראשון / 'השיר הפשוט' הוא, לשמוח בנקודת יהדותנו.

פי על די שמשמח עצמו בנקודת האמונה הקדושה, שהיא "שלא עשני גוי, זה בחינת 'שיר פשוט, שמשמח את עצמו שהוא איש יהודי שפאמין מה' ותברך שהוא פשוט בתכלית הפשיטות. 'שיר פשוט זה בחינת יה, שגהו בחינת קדשת ישראל עם קדש שנקראים בלם צדיקים, כמו שכתוב 'ועמד בלם צדיקים' שנקראים על שם ה'יד כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קטלות כט), ועל פן נקרא כל אחד 'איש יהודי' על שם ה'יה. וזה בחינת 'שיר פשוט, שמשמח את עצמו על שהוא איש יהודי ולא עשני גוי.

(ליקוטי הלכות, חפילת המנוח ז, נג)

ורק אחרי השיר פשוט, בא השיר כפול:

ואחר זה יסוף לשמח את עצמו בקה שזכה להתקרב להצדיקי האמת, ונעשה בחינת 'שיר כפול' שהוא בחינת י"ה, כי הו' היא בינה, בחינת התבוננות בגדלתו ותברך, שגה עבודת הצדיק האמת שהוא איש תבונות שפכנים בלב הפתקורים אליו התבוננות בגדלתו ותברך. וצריך לשמח עצמו מאד בזה שזכה להתקרב להצדיק שפכנים בו השגת אלקות ... ועל די זה נעשה שיר כפול.

(שם)

ולאחר שני שירים אלו, בא השיר משולש:

ואחר כך צריך להוסיף לשמח את עצמו גם בקה שמוציא בעצמו נקודות טובות ערוך, כי איד אפשר שלא עשה איזה טוב ממין וכו' כמו שקבאר בהתורה אומרה: וזה בחינת שיר משולש ששמחתו בשלשה בחינות: מה שלא עשני גוי, ומה שהקבילנו מן התועים החולקים המצדיק מהצדיק האמת, ומה שזכינו בעצמנו כל אחד לאיזו נקודת טובות. וזה בחינת 'שיר משולש'.

(שם)

ואז נשלם השיר כולו.

ועל די כל זה שמשמח ומתקן עצמו על די כל הנ"ל, על די זה הוא מתגבר לחטף גם עתה איזה טוב, תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים, שגהו בחינת קבלת על פלכותו ותברך. ועל די זה נעשה 'שיר מרבע' שהוא שלמות השם יהודה, שהוא על די שמשמח עצמו בשלש בחינות הנזכרות לעיל, עד שמתקן עצמו גם עתה על די זה לסור מרע ולעשות טוב, לקבל על פלכותו ותברך, שגהו עקר שלמות השם פי על די כל מה שעובדיו אותו ותברך פככול נשלם שמו ותברך פדוע. וזה בחינת שיר מרבע, ונשלם השמחה שהיא בחינת עשרה מיני נגינה. אשרי שיאמו בזה עד שזוכה לכל הנזכר לעיל!

(שם)

א. ראה בפליח על תורה ק"ו, שמביא מעשה שהיה אצל רבינו, ומסיים: "ועדיין הדברים צריכין בירור, כי לא שמעתי מפי איש, רק העולם מספרין כן בשם רבינו ז"ל".

לעשות. הוא גם כן קלא ומתשובות נרות ופגמים הרבה.

(ליקוטי מוהר"ן, רפב)

עד שעזרו ה' לאותו צדיק, ונתן שמחה בלב, "שמחה שאין עליה עצבות"

הוא בעצמו" וכי, ומסקו שעקר התרפון "על שלא ברכו בתורה תחלה". כי עקר התלמוד שלקח הנה שנתפלו בדעתם כל קנה, עד שזכנום להקירות שאי אפשר להשיג, עד שלא ידעו להבחין בין קדושת ישראל להמת העובדי מוכבים, עד שלא ברכו בתורה תחלה. שהוא "אשר בחר בנו מכל העמים" וכי, כי לא האמינו בזה, מתמת שידעו בעצמן ענים תלמודים. על כן אקרו נתייה כפזים, וכמו שכתוב "ואשר אמתם נתייה כפזים" וכי. ובאמת, זה הפנים גדול מכל הפגמים! פי זה עקר פגם האמתה שרואה לרחוק ולהשיג הרבי ה'.

ובל זה מתמת שתיי קרחתים ענקין מאד מצדיקי אמת, כמו שכתוב "יהיו מלעבים כמלאכי אלקים ומתעמעים כנביאיו", ולא בטלו דעתן אליהם, שהם בחינת משה שהם מעלין משקד לרצון ומבדילין בין קדש לחל בין ישראל לעמים, ויודעים למצא הנקודה טובה בכל אחד מישראל אפילו אם נפל כמו שזכרנו חמטא לזלזל, ועל ידי זה הפל יכולין לעלות. והעקר על די' שפגמינו בכל אחד מישראל שנקרה ויודה על חלקו שהוא מנרע ישראל ולא עשני גוי וכי כמו שכתבנו בדרךיו וזכרנו לקרבה הרבה בזה. והם פגמו בזה על ידי שלא ברכו בתורה תחלה וכזל, ועל פן על ידי זה דוקא אברהם הארץ וכי וכזל.

ועל כן דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פשוטה, פי זה הפור אי אפשר להשיג, כי הוא בחינת תכלית הדיקתה ולא נדע, רק השם ותברך בעצמו פרשו להעדיקים ולהנביאים, שידעו העדיקים מעתה ללמד את ישראל איך יחזקו את עצמן בנקודת קדושת יהדותם שיש להם מצד תולדותם שהם מנרע ישראל, כי זה יקר מהכל, וידו וברכו להשם ותברך על זה תמיד, שהיו בחינת פרפת התורה, שעל ידי זה יצאו משקד לרצון תמיד, ויהיו נקללין בשמו לרצונם ותברך לעולם. (ליקוטי הלכות, ברכת השחר, ה, י)

והתחיל לשמח עצמו בשמחת "שלא עשני גוי", וזה בודאי שמחה גדולה שאין לה שעור ... והיא שמחה שאין עליה עצבות. פי בשלמא קשמשלמח עצמו בדבר שעשהו הוא עצמו, על זה אפשר למצא עצבות על כל שמחה. כי ימצא לו חסרונות בכל דבר כפי שלא להניחו להרים ולשמח עצמו. אבל בזה שלא עשני גוי שהוא רק מהשם ותברך, שהשם ותברך עשה כה וחמל עליו ולא עשהו גוי, איך אפשר למצא חסרון בזה השמחה? מאחר שהוא רק מעשה השם ותברך! (שיחות שאחר הסיפורי מעשיות)

שמחת "שלא עשני גוי" היא "שמחה שאין עליה עצבות". אין ליצר הרע דרך להפריך אותה! את השמחה בהנחת התפילין, לדוגמא, יכול היצר להפריע ולטעון: לא הנחת אותם בכוונה כראוי, לא שמרת על קדושתם. וכן הלאה, בכל מצוה ודבר טוב, יכול הוא למצוא חסרון ופגם.

אך בשמחת "שלא עשני גוי", אין לו מה לטעון, שכן לא עשינו עבור כך כלום, אלא "הוא רק מהשם יתברך, שהשם יתברך עשה כך וחמל עליו ולא עשהו גוי", ומעתה "אין אפשר למצוא חסרון בזה השמחה!?!... אכן, אי אפשר למצוא שום חסרון בזה השמחה!

פושעי "ישראל"

גם אם ילחש הנחש את לחיטות העצבות, וינסה לטעון גם על שמחה זו, לאמר: "כיצד אתה שמח בשמחת יהדותך? ראה נא ראה כיצד נראית יהדותך, הרי אינך אלא פושע ונאלח, הרחוק מקדושת ישראל בתכלית הרחוק."

גם אז, אין תוקף לטענתו. שכן, גם אם מדובר בפחות שבישראל, הגרוע שבגרועים, עדיין הוא רחוק מאד מאד מלהיות גוי - - -

פי אין לשער הפרש וההבדל אלה אלקי אלקים הבדלות שיש בין קדושת ישראל הפחות שפחותים לבין המת נמאת העמים. וכשנפרט היטב תסוד השם ותברך עליו שלא עשהו גוי, בודאי ראוי שתגדל שמחתו מאד ... כי בודאי איך שיהיה, על כל פנים הוא הפרש גדול מינו לבין עמים אשר אין שעור וערה!

(שיחות שאחר הסיפורי מעשיות)

גם אם לעיני בשר, יכול האדם להגיע למצב ירוד כל כך עד שאינו רואה שום הפרש והבדל בינו לבין גוי, ויצרו מקטרג בלבו "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי זרה" ו"מה בין בני לבן חמי" - גם אז, עליו להאמין באמונה שלימה, ש"איך שיהיה, על כל פנים הוא הפרש גדול בינו לבין עכ"ם אשר אין שיעור וערך."

בדבר זה אכן טעו אבותינו בזמן החורבן; הם נפלו בדעתם כל כך עד שלא הבינו מה החילוק בינם לבין שאר גויי הארץ, עד שהפסיקו לברך בכל יום "אשר בחר בנו מכל העמים". וזה מה שגרם את החורבן, שכן "זה הפגם גדול מכל הפגמים!"...

וזה שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה על פסוק "על מה אברהם הארץ" וכי: "דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פשוטה, עד שפרשו הקדוש ברוך

עלינו להאמין באמונת אומן בדברי הצדיקים האמיתיים שצועקים לנו, שגם כשמדובר ב'פושע' ממש, הרי בסופו של דבר הוא מפושעי 'ישראל'... ומאחר שכן, "יש לו אחיזה ושורש במחשבה עליונה" דקודשא בריך הוא.

וכדברי רבינו:

גם הפושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו (פי נקרא פושעי ישראל, נקרא ששם ישראל נקרא על כל פנים עליו עכו"ם, סאתר שנקרא פושעי ישראל) אף על פי שחטא, ישראל הוא, יש לו אחיזה ושרש במחשבה עליונה.

(ליקוטי מוהר"ן, יד)

גם הפושע הגדול ביותר, "כל זמן ששם ישראל נקרא עליו", אחז ומורשש במקום גבוה ונשגב, והוא חלק בלתי נפרד מקדושת התורה.

פי כל אחד מישראל יש לו אות בתורה, וכל זמן ששם 'ישראל' נקרא עליו עדיין יש לו אחיזה באותו האות.

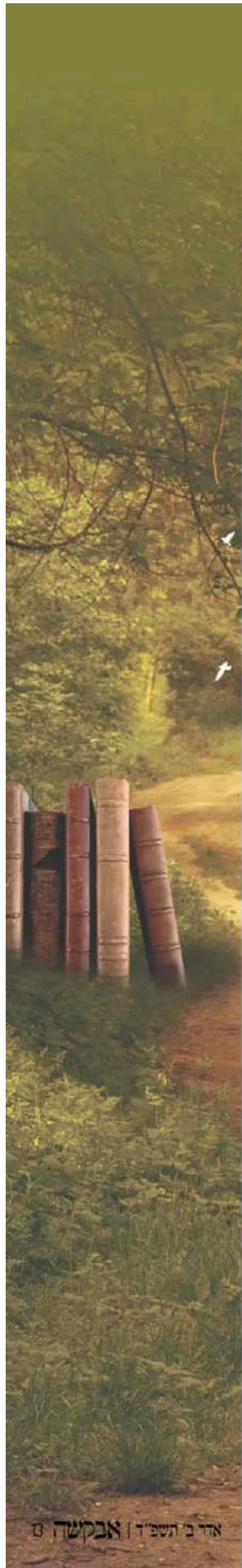
(ליקוטי הלכות, טוען ותסען, ה, ט)

לא זו בלבד שיש לו אחיזה ושורש ברוב גבהי מרומים, אלא גם בפועל ממש, ממשיך השם יתברך להתפאר בו!

פי יש בכל אחד ואחד מישראל התפארות בפרטיותו, שהשם ותברך מתפאר עמו בפרטיותו, ואפילו בפחות שבישראל, אפילו פושעי ישראל, כל זמן ששם 'ישראל' נקרא עליו, כי נקרא פושעי ישראל, יש בו התפארות פרטי, שהשם ותברך מתפאר עמו בפרטיות.

(ליקוטי מוהר"ן, יז)

כך שגם "הקל שבקלים והגרוע שבגרועים" יכול וצריך לשמוח "שלא

מישראל, אפילו הקל ששקלים, וכמו שכבר ראינו
בדו"ח פדיונות שלפנינו, שפסקה אנשים קלים ופדיונותם
מקרו נפשם ונתנו על קדוש השם, אשרי להם.
(ליקוטי מוהר"ן, ט)

כשבפנימיות סוד הדברים - הסיבה מדוע גם אחד
שכזה מוכן למסור נפשו על קדוש השם, היא מפני הא
גופא מה ששם 'ישראל' נקרא עליו...

שכן, בחינת 'ישראל' מקושרת ואזלא כחודא עם בחינת
'וסף' שהיא מסירות נפש על קדוש השם. ומי שרק נקרא
עליו שם 'ישראל', מוכן ומזומן לפשוט צווארו לשחיטה
ובלכר שלא ימיר דתו...

ולכך אפילו פושעי ישראל הערו את נפשם למות על
קדוש השם. פי 'ישראל' עלה במחשבה וכו', ואפילו פושעי
ישראל אף שערבו הוא מקנה בשם 'ישראל', יש להשם
יתברך מענג גדול מפניו, כמו שכתוב "ישראל אשר בך
אתפאר". וכשרוצין להפריד אותו מבחינה זו 'ישראל',
שהיא בחינת 'וסף', נא אפטר לקרותו בלא ואו שניה,
שהוא בחינת 'וסף', ותכף ימיר נתעורר בו בחינה זו למסור
נפשו בלא.

[פרוש: פי כל אחד מישראל אפילו פושעי ישראל כל זמן
ששם ישראל נקרא עליו, פי נקרא פושעי ישראל, אף על
פי שהיא ישראל הוא. ומאחר שנקרא ערו בשם ישראל,
שהוא בחינת 'וסף', על פי שם בחינת יוסף גם כן, פי
ואו אי אפטר לקרותה בלא 'וסף'. היינו שישאל שהיא
בחינת 'וסף' ו'קשר' בו 'וסף', שהיא בחינת יוסף (פי ישראל
יוסף פחדא אולי פדיו). נמצא שפכל אחד מישראל מקשר בו
בחינת יוסף, שהיא בחינת שלום, בחינת קדוש השם כפ"ל.
ועל פי חכמה שרוצין להעבירו על דת, חס ושלום, להפרידו
מבחינת ישראל, נתעורר בו חכמה בחינת יוסף שמשקשר
מישראל, שהיא בחינת מסירת נפש על קדוש השם. והינו
שלהובין דרתימותא, והתעברות על יצרו למות על קדוש
השם, שהיא בחינת שלום, בחינת יוסף כפ"ל].

(שם)

ובעמדנו לקראת ימי הפורים הקדושים, לא נוכל
להתאפק מלגלות עיני הקוראים כיצד נרמז כל זה במגילת
אסתר, בפסוק בו חסרג המן על ישראל, ואמר למלך, מלכו
של עולם:

ישנו עם אחד מפור ומפורד בין העמים בכל מדינות
מלכותך ודתיחה שנות מפל עם זאת דתי המלך אינם
עשים ולמלך אין שנה להניחם.

(אסתר ג, ח)

שכן, בוא וראה נפלאות של תורתנו הקדושה:

מה שטען המן על כלל ישראל שהוא "עם אחד מפור
ומפורד בין העמים" עולה בגימטריא "פושעי ישראל" (1007).
שכן, הוא טען שאותם המפורדים ומפורדים בין העמים
הפכו לפושעי ישראל, ולמלך אין שוה להניחם.

ולעומתו, צווחת רוח הקודש ואומרת: גם אותם שהם

עשני גוי".

וקח: יכול להזק את עצמו אפילו הקל ששקלים והמרוץ
ששקרוטים, אפילו פושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל
נקרא עליו יכול להזק את עצמו ולהחיות את עצמו בזה
שעל כל פנים ערו שם 'ישראל' נקרא עליו.

(ליקוטי הלכות, שבת ה, טו)

"ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים"

גם אותם היהודים, החיים במדינות רחוקות, מפורדים ומפורדים בין הגויים ואומות העולם,

ודרים בין הרבה עובדי פולכים יהודים מתי מעט, עד שיש
עירות הרחוקים יותר שאין נמצאים שם ישראלים פי אם
אחד או שנים בעיר גדולה. והנה אנו רואים בעינינו שרם אלו
היהודים הדרים ממקומות בארץ, רבם בקלם אינם צדיקים
קלים, והלאה היו בנינו, פי הם רחוקים מאד מ'וסף'.
ואי אפטר להארך בזה שלא לדבר על איה מישראל חס
ושלום, כי גם פושעי ישראל מלאים מצוות כרפון.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח, ד, מה)

גם הם - כל זמן ששם ישראל נקרא עליהם - לא רק
שהשם יתברך משתעשע בהם, אלא אם רק יחזיקו מעמד,
יזכו גם לתקן תיקונים נפלאים ולעלות משם יחד עם כל
הניצוצות הנמצאים במקומם הטמא והמלוכלך...

פי יש שם ניצוצות מאלפים שנים שפנחים שם בגלות
וצער גדול מאד, שאם היו מריחים שם ריח בעלמא של
ישראל היו מחיין עצמן מאד. ועל פי חכמה שזכרנו לשם
איה ישראל בעלמא, אפילו פושעי ישראל, אף על פי
שחטא ישראל הוא, ואף על פי כן שם ישראל נקרא עליו,
אין חכמה בשאלו הניצוצות הקדושים מריחין ריח של
ישראל הם מתעוררים ומתדבקים בו.

ואף על פי שערבין אי אפטר להם לעלות, מהמת שנה האיש
בנדאי אין לו כח להעלותו, ועל פי רב נפיל על דם
יותר מהמת רבי הקלפות הנצחון באלו הניצוצות פדיו.
אף על פי כן, מאחר שעל כל פנים מחזיק עצמו בדת
ישראל, ואינו ממיר דתו לממדי חס ושלום, ונקרא עליו שם
ישראל - זה בעצמו יקר מאד בעיני ה' ותברך, ויש לה'
יתברך מענג ופשעונו גדול מות, עד שסוף כל סוף יעלה
זה האיש משם, ויעלה עמו כל הניצוצות משם, ועל ידי
זה יתקן כל הטאוו! מאחר שעל ידי דיקא עלו הניצוצות
האלו מה שלא היו יכולין לעלות על ידי שום איש פשר
שבעולם, פי מי היה נכנס למקום טמא ומלכלך כזה.

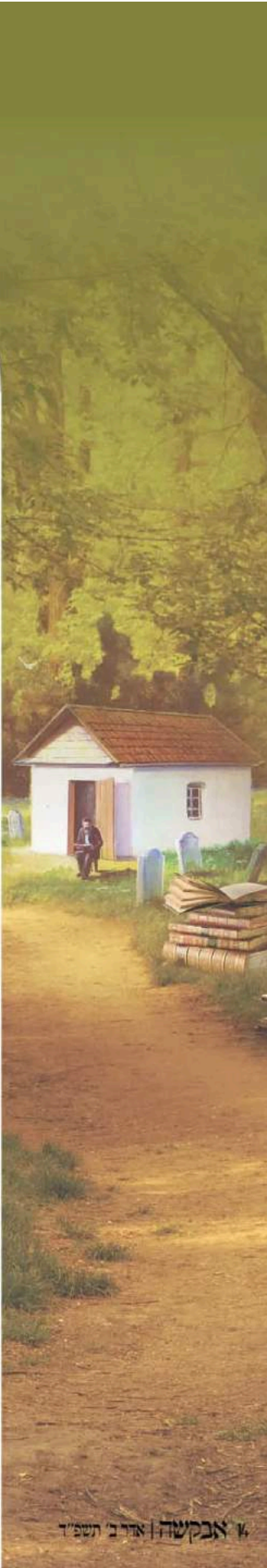
(שם)

גם יהודי הרחוק בתכלית הריחוק, "מחזיק עצמו בדת
ישראל ואינו ממיר דתו לגמרי חס ושלום", ומוכן אף
למסור נפשו על כך.

פי מסירת נפש על קדוש השם, בנדאי קרבה כל אחד

ב. כמבואר שם בפנים, עיי"ש באריכות.
ג. אשר על פסוק זה, אמרו חכמינו ז"ל: "ליכא ודע לישנא בישא כהמן" (בבליה יו ע"ב).

אפלו פושעי ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, כל זמן שיש בו איה נקדה טובה עדן ואינו פורק על לגמרי, ועושה לפעמים איה דבר שנקרשה, בנדאי הוא יקר מאד בעיני ה' יתברך.

(ליקוטי הלכות, תרומות ומעשרות ג, ב)

פי כל אחד מישראל, אך שהוא, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, הוא עושה כמה מצות בכל יום, כי מיני ציבית ותפלין ואומר ברפת השחר וקריאת שמע ותפלה, ותרבה אומרים תהלים ולומדים תורה קעט או תרבה.

(ליקוטי הלכות, קריאת התורה ו, יז)

פי כל אחד בכל מקום שהוא, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו ועוסק באיזה מצוה, כגון בבקר שמתעמק בעציות, יש בכוחו לשמח נפשו מתוך עצם רחוקו וכי שעבר עליו עד אותה השעה.

(ליקוטי הלכות, ברכת הודאה ו, יד)

כך גם בדבריו על אודות ה"שיר פשוט" אשר העתקנו לעיל, הוא כותב:

זהו בחינת שיר פשוט כפול וכי פי על ידי ששמה עצמו בנקודת האמונה הקדושה, שהיא 'שלא עשני גוי', זהו בחינת 'שיר פשוט' שמשמח את עצמו שהוא איש יהודי שפאמיו בה' יתברך שהוא פשוט בתכלית הפשוטות.

(ליקוטי הלכות, תפילת המנוח ג, ג)

ומדבריו אתה למד שהשמחה ב"שלא עשני גוי" היא השמחה "בנקודת האמונה הקדושה", "שמאמין בה' יתברך".

כי אכן, ע"פ אמיתת דעת תורתנו הקדושה - לאפוקי מדעת בעלי בתים' המושפעת מרוח הפלורליזם והליברליזם - 'יהודי' הוא זה שמאמין בהשם יתברך, ובכל יסודות ועיקרי אמונתנו הקדושה.

ובאשר יהיו נקמים לאדם כל תוסודות הללו ואמונתו בהם אמתית, הרי הוא נכנס בקלל 'ישראל', וחובה לאהבו ולחמלו עליו וכל מה שצוה ה' אותנו זה על זה מן האהבה והאחרת, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העברות מחמת תאוות והתעברות יצרו הרע, הרי הוא נענש לפי גדל מריו ויש לו חלק [לעולם הבא], והוא מיפושעי ישראל.

(פירוש המשניות להרמב"ם, מסכת סנהדרין פרק י')

אך הכופר באחד מעיקרי האמונה, הוציא עצמו מן הכלל וכפר בעיקר.

ובאשר יפקפק אדם ביסוד טאלי תוסודות, הרי זה נצא מן הכלל ויפסד בעקר, ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשנאותו ולהשמידו, ועליו הוא אומר הלא משנאך ה' אשנא וכי.

(שם)

וכן נפסק להלכה בשולחן ערוך:

המינים, והם שעובדים לעבודת פוכבים, או העושה עבירות לתקעים, אפילו אכל נבלות או לבש שעמנו לתקעים, הרי זה מין, והאפיקורסים, והם שמוקרים בתורה ובכבודיה מישראל, מענה להרנבם. אם יש בדו פס

"עם אחד מספר ומפרד" יש להם להודות ולברך "שלא עשני גוי" (780) חושבנא דדין כחושבנא דדין... שכן, גם אם הם כמו שהם, שווה למלך להניחם...

שכן, גם יהודי זה המפורד ומפורד בין העמים, "על כל פנים מחזיק עצמו בדת ישראל, ואינו ממיר דתו לגמרי חס ושלום", ומוכן אף ל"מסירות נפש", העולה בגימטריא "ישנו עם אחד מספר ומפרד" (1146)...

גם כשהוא בבחינת "ישנו עם אחד" - שקוע בשניה רוחנית עמוקה, "ישנו מן המצוות" כדרשת חז"ל (מילה יג ע"ב) - וגם בהיותו "מפחד ומפורד בין העמים", גם אז הוא מוכן למסירות נפש על קידוש השם...

"שיש להם אמונה עדיין!"

אחר הדברים האלה, נבוא להעמיד דברים על דיוקם, מי הוא זה ואי זה הוא אשר שם 'ישראל' נקרא עליו. ובכך:

מוהר"ת מדגיש כמה וכמה פעמים בדבריו, שרק זה אשר מאמין בה' הוא זה אשר שם ישראל נקרא עליו.

פעמיים בליקוטי הלכות הוא כותב זאת מפורשות:

אפלו רשעים ובעלי עברות ופושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליהם, דהינו שיש להם אמונה עדן! הוא יתברך מקבל תענוג והתפארות מהם, מפל תנועה קלה בעלמא שעושין לפעמים בתפלה או באיזה מצוה, כמבאר בכמה מקומות, כגון בהתורה 'יהי הם קריקים שניהם' (בספר יו' לקיש חלק א') ובשאר מקומות.

(ליקוטי הלכות, משא ומתן ו, ח)

כל זמן ששנאך נהם באמונתו בשלמות, עדן הוא מקשר בה' יתברך. ואף על פי שנתרחק מה' יתברך, אף על פי כן לא נעקר לגמרי חס ושלום. ועל כן כל אחד מישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, דהינו שיש לו אמונה בה' יתברך עדן! הוא מקריע את כל העולם לה' יתברך על ידי משרו החוק שהוא מקשר עדן בה' יתברך על ידי אמונתו החזקה בה' יתברך.

(ליקוטי הלכות, עבודת אלילים ג, ה)

ואף בשאר מקומות בליקוטי הלכות, בולט הדבר מבין שיטי דבריו.

והרי כמה מלשונותיו, מהם אנו רואים שהוא כורך את ה"שם ישראל נקרא עליו" יחד עם עובדת היותו מאמין בה':

כל אחד מנרע ישראל מגדל ומקדש שמו יתברך על ידי הפציות והקדושות ותפלות ושרות ותשבחות שאומר ועושה כל ימי חייו. פי אפלו פושעי ישראל מלאים מצוות קרמו, וכל זמן ששם ישראל נקרא עליו מקבל השם יתברך התפארות הרבה מפני כמי שפתיב במקום אחר. ועל ידי כל זה נמשך בחינת תקון הברית לאבותיו שפגמו בה, מאחר שעל ידי ההולדה שלהם נמשך בן ישראל בעולם שאומר "שמע ישראל" פעמים בכל יום ומעיד על אחדות הטהיד המיוחד יתברך שמו ועושה מצוות תרבה.

(ליקוטי הלכות, שבת ו, כג)

זממה של קליפת המן עמלק

זוהי אכן מטרתה של קליפת המן עמלק:

היא לא מסתפקת בכך שהיא מפילה אותנו לחטאים ועוונות ופושעים, אלא זוממת אף לעקור מאתנו את הרצון והאמונה, לבל ייקרא שם ישראל עלינו עוד רח"ל.

ובשכיל זה התגרה עצמו הפעל דבר מאד, והעמיד עקשו הכחות הרעות שרונים לחנה נערים בהכמות ולשונות, להביאם לידי קפירות גמורות. פגרה בחולש, שקל מי שנצוד בפה יוקשים של הארורים הללו יפח שמם, הוא פורק על לגמרי, ונרע מפוקר להכעים, ומחללים שפתות בצנעה ובפרהסיא וכי. וכל עקר פגנתם הרעה של הספרא אהרא והפעל דבר הוא רק לעקר מהם שם ה'.

כי הפעל דבר אינו מקתפק עצמו מה שפלא זה הם רשעים גדולים ונאפים פקלבים וזכר עברו על כל עברות שפותרה אלפים פעמים פאשר הם יודעים פענמם. אבל הפעל דבר אינו מקתפק עצמו בכל זה, והוא מתנפל בנפשם לעקרם ולקמיתם משני עולמות לגמרי. והעקר מה שרועה, לעקרם משם ה', שלא יהיו נקרא עליהם שם ישראל עוד. פאשר נראה בחוש שקל פעולותיהם ומעשיהם ותנועותיהם הוא להדמות עצמן לעבדים בכל תנועה ותנועה בשמם ומעשיהם ובמלבושיהם ובכל תקנותיהם ובקשונותיהם ובכתביהם ובכל התנועות.

כי לא די להם בכל עונותיהם, רק הפעל דבר רועה לעקר מהם שם ישראל לגמרי. וזה עקר מלקמות המן עמלק ופח שמו! שהוא ראשית אים, שרועה להם נגד שם ה' הם ושלום וכז"ל. וממנו יזנקים כל העפויים שקל מלקמתם פנגד שם ישראל שהם שם ה', כמו שכתוב "על עמך יערימו סוד וכי אמרו לכו ונכהידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד".

(ליקוטי הלכות, שבת ה, טו)

כך שהשמחה הגדולה ביותר - שמחת פורים, שמחת ההצלה מקליפת המן עמלק - היא למי שזוכה להציל את עצמו וצאצאיו מהשפעת התרבות הרחובית.

על כל פן מי שזוכה עקשו בעתים הללו להעיל את עצמו ואת בניו ובנותיו וכל הנלוים אליו מן הכחות הארורים האלה יפח שמם, הוא ראוי לשמח כל ימיו מה שעל כל פנים עדין שם ישראל נקרא עליו. כי עלינו לשבח לאדון הכל לתת נדלה ליוצר בראשית וכי אשר נצלנו מפח יוקשים הללו, ומאחר ששם ישראל שהוא שם ה' נקרא עלינו עדין אנו מקיבים לשמח כל ימינו לעולם, כי עדין יש לנו תקנה לכל הישועות וכלל הפזובות.

... וזה פחינת עצם השמחה של פורים, כי אז הוא מחזית עמלק שעל ידי זה עקר הגדלת שמו ותפירה, כי אין שמו שלם עד שמחה זכר עמלק כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה וכז"ל, על פן אז פפורים השמחה גדולה ועצומה מאד!

(שם)

שכן, עיקר שמחת פורים, היא על כך שלמרות הכל, על אף ריבוי הנפילות והמכשולות, לא זנחנו את רצוננו ולא שינינו את אמונתנו, ונשארונו "איש יהודי" הממאן להשלים עם נפילותיו וממשיך על אף הכל לכפור בעבודה זרה הגויית ומתבדל ממנה.

להרגם בסוף בפרהסיא, הרגו. ואם לאו, יבוא בעלילות עד שיספב הרגתו. כיצד, ראה אהר מנהם שנפל לבאר והקלם בפאר, קודם ומקולו נאמר: 'הרגי שרוד להוריד בני מן הגג ואתיגרו לה', וכיצא בךברים אלו. (שלחן ערוך, יורה דעה, סימן קנח סעיף ב')

ועל אחת כמה וכמה, שעל אחד שזכה אין מחללים את השבת והצילו ממוות. וכפי שנפסק להלכה:

ישראל בעל עבירות לתאבון, קל זמן שאין בופר בתורה, נראה הקהליו עליו שבת כדי להעילו. אבל אם הוא להכעים, אסור להעילו אף בחול, וכל שכן דאסור להלל עליו שבת בפסקת הגל או בשאר רפואה, והוא הדין לכל בני דאיתא בורה דעה סימן קנ"ח סעיף א' וב' ע"ש.

(משנה ברורה, סימן שט"ו ס"ק ט)

ואכן, כשמוהר"ח כותב:

אפילו הפחות שמישראל מחליו שבת עליו, קל זמן ששם ישראל נקרא עליו, כי קל זמן ששם ישראל נקרא עליו יש לו תקנה על ידי הצדיק האמת ועל ידי שמירת שבת.

(ליקוטי הלכות, שבת ז, ט)

כוונתו על מי "שיש לו אמונה עדיין", כלשונו (המואב לעיל). שכן, רק זה שמאמין בה' הוא זה ששם ישראל נקרא עליו, גם אם הוא הפחות שבישראל ועובר על כל התורה כולה לתיאבון רח"ל. משא"כ העובר עבירות להכעיס, הוציא עצמו מן הכלל.

אחד שזכה, גם ממצרים לא היה נגאל.

ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל פפר בעקר, ואף אהר הקנה את שניו ואמר לו "פעבור זה עשה ה' לי בצאתי מפצרים", לו ולא לו, אלו היה שם לא היה נגאל.

(הגדה של פסח)

שכן, במצרים לא נגאלו אלא בזכות שלא שינו שמם לשונם ומלבושם; הם שמרו על זהותם היהודית, ובכך גילו דעתם שעל אף היותם שקועים במ"ט שערי טומאה, הרי הם מאמינים בה' ומשתוקקים לעבדו.

ועל פן ישראל במצרים שלא פסקו רצונם מלכסף לה' ותפירה, על פן לא שנו את שמם, שנה מורה על גדל הרעון הקדשה, ועל זה זכו לנאקה לצאת מעבדות לחרות.

(ליקוטי הלכות, ערב ג, לד)

מה שאין כן, מי שמתבייש עם שמו היהודי, ורועה להידמות לתרבות הגויים, ומאבד את נקודת אמונתו ורצונו, כיצד יזכה לגאולה...

ועל פן אלו האפיקורסים השכיחים עקשו שהם פוגמים ברצון כז"ל, על פן על פי רב הם משנים את שמם וקורין את עצמם בהמנויים הרעים ששנו להם. אוי להם, אוי לנפשם. תודאי לא יזכו לנאקה אם לא ישונו! כי גם במצרים היו רשעים שלא זכו לנאקה, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה על פסוק 'והקשים עלי' אהר מהמש מאות וכי.

(שם)

ד. וכן הוא בחושן משפט, סימן תכ"ה סעיף ה'.

ה. וכבר כתב המהר"ם שיק (י"ד סימן קס"ט) שהמשנים את שמם לכינויי שמות הגויים עוברים איסור מן התורה, ומעכבים את הגאולה. וכן כתב המהרש"ם (חלק ר סימן ט') "באם שישנו את שמה הציגה אותו בכינוי כפי שקורין העכרים כנהוג בזה, הרי יש בזה פוקה ומכשול להיות בכלל מעכבי הגאולה, שהרי חז"ל מנו זאת בין זכויות ישראל במצרים שנאלו בשביל שלא שינו את שמם, והיא שעמדה לאבותינו, עיי"ש שהאר"ך בזה, ואבמ"ל.

שְׁכַל הַסּוֹפֵר בַּעֲבוּדָה זָרָה נִקְרָא 'הַיְהוּדִי'.

(מגילה יג ע"א)

שמחת הזקן והפאות

וכמה נפלא לסיים מאמרנו זה, עם שמחת 'הזקן והפאות' בהם אנו עטורים, אשר המה מעידים עלינו כי מזרע ישראל אנחנו. וכפי שקושר מוהרנ"ח באחד ממכתביו את שמחת "שלא עשני גוי" יחד עם שמחת הזקן והפאות, וכותב:

זֶרְמִי אֶת עֲצָמֵי לֶבַב לֶךָ מֵעַט דְּבָרֵי אֱלֹהִים, אֵינִי אֵינִי אוֹכֵל לְהַחְיֹתְךָ וְלְשִׁמְחָה וְלַהֲפִיזָה שְׂאֵט מִכְּרִיבִין בְּכָל יוֹם "שְׁלֹא עֲשִׂנִי גוֹי", וְעַלֵּם אֱלֹהִים עֲלֶיךָ וְעַל בְּלִטֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים מִזֶּקֶן וּפְאוֹת, שֶׁהֵם עֹשֵׂר הַהֵדוּדִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

(עלים לתרופה, מכתב מיום ב' תרומה תרי"ב)

שכן, הזקן והפאות הם אלו המכריזים עלינו לעיני כל העמים, כי אנשים יהודים אנחנו.

ועל פן עקר הדת ישראל ועקר התהוות תלמי בן זקן ופאות, ובהם נפר היהודי כי הוא מנרע בפרו ה', מנרע ישראל. ומי שרוח אחרת עמו חס ושלום, ורוצה לכפר חס ושלום באלהי ישראל, תחילת התפירה הוא, שמשל"ה חס ושלום מעליו הזקן והפאות, כי באמת כל דת ישראל הקדוש הוא תלמי בן זקן ופאות!

(ליקוטי הלכות, גילוח ג. ב)

ודווקא בימינו אלה - אשר מאז החלו המשכילים בשעתם לגזול מאתנו את הגאווה היהודית, החלו רבים לגלח זקנם ופאותיהם - ראוי לנו לשמוח עם הזקן והפאות ביתר שאת ויתר עז...

ואתמול דברתי בזה עם איש אחד שנפל בפניו מאד מאד, והזכרתי שבעתים הללו מה שנעשה בעולם, שהתקנה פורקים על רחמנות לצלן עד שפגמתיים וכי רחמנות לצלן, ראוי לאיש ישראל לשמח בן זקנו ופאותיו הקדושים, ולהתחנן על ידי זה לידע ששנינו ה' עמו, והוא בכלל תפובין הקדוש של ישראל שאומרים בכל יום 'אשרני'.

(עלים לתרופה, שם)

"איש יהודי", לא רק שאינו מגלח ח"ו את זקנו ופאותיו, אלא אף מתפאר ומתגאה בהם, ומבליט אותם לעין כל, וכמנהגו של רבינו, אשר היו לו פאות ארבים, כנהוג במדינתנו.

(שבחי הר"ן ח"ב, טו)

וכדרכם של כל החסידים ואנשי מעשה, אשר התגאו ביהדותם, שכן, "איש יהודי" שש ושמה בכך ששם ישראל נקרא עליו, ושיהדותו מכרות עליו בראש כל חוצות, וכל עמי הארץ רואים כי שם ה' נקרא עליו. ובכך הייתה עינו של המן צרה; הוא לא יכל לסבול את הגאווה היהודית! ובה יבין דבר המלשינות של המן, באומר: "ודתיהם שונות מקל עם זאת

דתי הפלך אינם עושים" ... דפננתו לומר, אף על פי שיש לכל אמה דת בפני עצמה, ואינו שונה עם דת הפלך, אין זה השוני נפר בחוש הראות, כי בפסוק כל אחד נהג ועושה כפי דתו. אבל ישראל שני דתם נפר בסמנים הנראים בחוש, וכל רואיהם יכירו דתם מבדלים מדת הפלך, כי קביע בגופם סמנים מבחמים של תהירות שהם הטילה והפאות. והרי נפר בחוש הראות כי המקור וכל האמות ערלים ואין להם פאות, ונמצא המילה והפאות הם קול קורא וצוהק דתם "עם לברך ישפון ובגאים לא יתחשב", ונמצא דתיהם שונות להרוא, ומבדלים מדת הפלך למדיא.

ונראה דמלשינות זו, המן אמר בעביל שנינו זרה בפאות של מרדכי הצדיק ואשר היהודים, שהיה זרעם מן זמן קדמון להניח פאות גדולים, ואם היה המן מן הזוהר לא היה מלשין על הפאות, כיון שהיה רואה שרב ככל אין הפאות נכרים בהם.

(בן איש חי ח"א, דרוש ב' לפרשת זכור)

וכן עמד הבן איש חי ודרש לקהל עדתו בשבת זכור, על הפסוק: "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי" ואמרו חז"ל "מרדכי מוכתר בנימוסו היה" (מגילה יג ע"ב):

מה שאמרו 'מכתר בנימוסו', הינו שהיה לו פאות גדולים, כי הפאות הם סימנים נגידים על התהרות ... קרי להו 'נימוס' כי הם נימוס התהרות, והוא היה מהעשר ומתפאר בהם, שהיה מניח פאות עבים וגדולים שגראין מרחוק, הן בנימים הן בלילות, שהם קבועים בגופו תמיד, שאינם כצניצת ותפילין שפסיר אותם מעליו בלילה.

והינו רבתייה דמךדכי, אף על פי שהיה קרוב למלכות ויזשב בשער הפלך עם שרי הפלך, ומתו לו מן הדין להדמות להם, וכן שפכתוב בשלחן ערוך יורה דעה סימן קע"ח, והשירים אין להם פאות, עם כל זה הוא היה נוהג מאד לגדל פאות נשים ועבים, לתראות שהוא נבדל מהם, ואפילו אם יושב בין מאה שרים נפר שהוא איש יהודי, מחמת הפאות שלו.

... ובה נראה שהיה המן מצטפוק ורע לו בראותו את מרדכי מכתר בנימוסו, שהיה לו פאות נשים ועבים, אשר בב נפר מרחוק שהוא איש יהודי.

(בן איש חי ח"א, דרוש ג' לפרשת זכור)

ואז פנה הבן איש חי לקהל עדתו, והתחנן:

על פן פמה ונכחה צריכין אתם להזהר בשני עדים נאמנים אלה, העומדין אחד מימין ואחד משמאל, המעשרים אתכם בעטרה של התהרות, ואין אני מעמים עליכם לעשות לכם פאות עבים וארבים, כמו מנהג אחינו האשכנזים הי"ו, ורק אבקש שיהיה בהם שיעור הנכר לעיני הכל, ולא יהיו כעשבים קטנים העומדים על פתח הפרקע, אשר רק רשימו נפר, דאילו פסולין הם לעדות כדון קטן שפסול להעיד, כי רק הגדולים נאמנים להעיד בגודלן. ויברך דברתי בזה פעמים רבות, ואשרי המנבך על און שומעת ואשריהם ישראל שמעו ונהרגו, ונבוא עליהם ברכה.

(שם)

סוף דבר הכל נשמע:

אחים יקרים, שישו ושמוחו בשמחת יהדותכם, כי שם 'ישראל' נקרא עליכם. וגם אם עובר עליכם מה שעובר, שמרו על שמכם, רצונכם ואמונתכם. התגאו ביהדותכם, והוקירו את פאותיכם וזקנכם ...

1. וכמה מקומות מוכן בדרך אגב [מה שידוע ופשוט] שכל החסידים גידלו פאות ארוכות. עיי' אבני ברזל אות כ"ו. "כאחד היראים בוקן ופאות ארוכות", וכן בימי התלואות אות כ"ו: "כלבוש החסידים ופאות ארוכות". גם ראב"ן הלך פאות ארוכות, כפי שתיאר אותו רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל (סעם זקנים, קונטרס כ"ז): "א הויכע איד געווען, מיט לאנגע פאות" = "יהודי גבוה היה, עם פאות ארוכות".
(דעת לבן נקל, שלא באנו בדברינו אלה להיכנס בנדר אורך הפאות, אשר יש בה כמה דעות [נראה בספר 'סעמי המצוות פרישת עקב, דעת המרי"ל בוח].

נקודת המוקד
הצעה להחפשות
אורו של הרבי
במקומות חדשים
ורחוקים

בכל מקומות מוכוונתו

בית
שמות מורים אצל
אנ"ש בליקוד

להתפלל עמנו, הוא התקרב בעקבות החבורות שהייתה בבית הכנסת, הוא דאג לבנות במו ידי עמודון ספרים על גלגלים, וכל שבוע במוצאי השבת היינו גוררים את העמודון לפינה צדדית במטבח.

אך לא די בזה - היינו צריכים לסובב את העמודון לכוון הקיר ולקשור אותו היטב, כדי שאי מי לא יתקל בשום אופן בספרים...

בסוף הקיץ האחרון אכן התגשמה סוף סוף משאלתו של אותו ראש ישיבה. הוא הודיע לנו כי בזמן אלול הוא פותח את הישיבה מחדש, ועלינו לפנות את המקום בהקדם.

רווח והצלה ממקום אחר

לא ידענו להיכן נפנה כעת, אך השי"ת כבר הקדים תרופה למכה. אחד ממתפללי בית מדרשנו הינו מנהל גן ילדים גדול בליקוד.

לאותו גן הייתה קיימת תוכנית לבניית בניין כבר תקופה ארוכה, אך בכל פעם כשכבר היה נראה כי הכל מוכן, צצה לפתע תקלה חדשה שמנעה את מסירת הבניין לידי מנהל הגן.

בדיוק באותו יום רביעי שבו יצאנו מבית המדרש ולא היה לנו להיכן ללכת בשבת הקרובה, קיבל היהודי אישורים אחרונים להיכנס למבנה, והוא הקדיש עבורנו חדר מרווח בתוכו שיהיה לנו לבית כנסת.

משכנסנו למשכננו החדש, מקום שבהחלט ניתן לקרוא עליו כ'בית המדרש הנקרא על שם הצדיק', הגדלנו והרחבנו את פעילות בית המדרש.

בשעות פעילות הגן איננו יכולים להיכנס למקום, אך עד השעה 8:00 ולאחר השעה 4:00, המקום פעיל ושוקק חיים. מידי יום מתקיים במקום מניין שחרית כ'ווחיקין'. כמו כן בערב, לאחר תפילת מעריב, מתקיים במקום כולל לטייל בתורתו, שנפתח בזכות פעילותו של הרה"ח נחמן פריד.

מלבד האברכים הלומדים את התורה הזמנית במסגרת הכולל, באים למקום בחורים רבים הקובעים את לימודם בספרי רבינו בשעה זו. אחד מאברכי הקהילה אף מארגן לבחורים אלו חבורה פעם בשבוע.

כלל חסידי ברסלב בליקוד

ליקוד של היום כבר אינה עיר קטנה שכל אחד מכיר בה את כולם. העיר גדלה והתרחבה בצורה משמעותית. אני אישית מתגורר במרחק של כ-25 דקות הליכה מבית המדרש, אך ישנם רבים מחסידי ברסלב המתגוררים במרחק של שעה הליכה ויותר. אותם חסידי ברסלב המתגוררים במרחק כה רב מבית המדרש, כמו כן אינם באים להתפלל עמנו בכל שבת. יש כבר שני מקומות בליקוד בהם מתאספים אנשי שלומנו לסעוד סעודה שלישית בצוותא, ולשוח מאמרותיו של רבינו הקדוש.

אך בזמני ההתאספות בימות החול כמו בפורים או בהושענא רבא, כמו כן ביארצייט של הרבי ו' נתן, באים חסידי ברסלב רבים להתאסף בבית מדרשנו. בזמנים אלו באים, להערכתו, לא פחות ממאה איש.

מידי פעם אנו זוכים לביקור של חשובי אנ"ש מארץ ישראל, כמו הרה"ח ר' שמעון אליהו ברוך, והרה"ח ר' אליעזר חשין שהיו כאן לא מזמן, ומשפיעים רבים נוספים.

מבנה הגן שוכן בסמיכות לשטח אותו רכשנו, עליו יבנה בעז"ה בנין גדול ורואי לשמו. גם בתהליך הכשרת השטח לבניין ראינו סייעתא דשמיא גדולה. השי"ת יהיה בעזרתו שנוכה בקרוב להתחיל את תהליכי הבנייה, לפאר ולרומם את שם רבינו הקדוש. ■

שיחה מיוחדת עם הרה"ח ר' אהרן נתן ליכטנשטיין שליט"א ממיסדי בית הכנסת דחסידי ברסלב בליקוד שבארצות הברית על הטלטולים והנדודים ועל הישועה שהחלה לצמוח לקראת בניית בית הכנסת של קבע

השלב ראשון של בית המדרש

ייסוד קהילתנו הקדושה התרחש לפני כתשע שנים. אז התאגדנו יחד כמה וכמה מחסידי ברסלב המתגוררים בליקוד, מאלו המבקשים ללכת בדרכו של הרבי לפי הדרך המסורה והישרה. בתחילה היינו מתכנסים רק למלווה מלכה במוצאי שבת, שם התחזקנו מאוד, ובהמשך, התעורר בנו רצון להקים מניין לתפילות ליל שבת וכן להתאסף יחד לסעודה שלישית, שאו ידענו בוודאות שנוכל להשיג מניין בכל שבוע.

מההתחלה התחלנו להתגלגל בכמה מקומות, שאחד מהם היה בית הכנסת שנשכר על ידי קהילת 'אמונת ישראל', ואשר בו מתקיים מניין רק בשבת בבוקר, וביקשנו רשות לקיים בבית מדרשם את תפילת 'ליל שבת' וסעודה שלישית. (מן העניין לציון כי לצורך השהות במקום עברנו מניעות שונות בעקבותם הוצרכנו לשטוח על הרצפה היקרה שטיח מיוחד כדי שלא לקלקל אותה הלילה)

נענינו בחיוב, וכך במשך תקופה ארוכה זכינו להתפלל כל ליל שבת תפילה בכה, כראוי וכיאה לאנשי הצדיק. עם הזמן פתחנו במקום מעין 'כולל ערב' ללימוד ספרי רבינו. הלימוד בחבורה ביחד, השפיע רבות על כל אחד ואחד מהמשתתפים.

משמים ראו את הרצונות שלנו לבסס את בית המדרש בצורה טובה יותר, וגלגלו לידנו הזדמנות פז.

היה זה כאשר הזדמן לליקוד הרה"ח ר' משה בינשטוק. ר' משה סיפר לי כי בשבת הקרובה יש לו יארצייט, וממילא עליו לגשת לעמוד לכל התפילות החלטתי לנצל את ההזדמנות.

ניסיתי את מזלי, וגשתי ביום שישי בבוקר לשיבה הסמוכה לבית המדרש של 'אמונת ישראל'. זכרתי כי מידי כמה שבתות יש 'שבת חופשית' בה הבחורים נוסעים לשבות בביתם.

נכנסתי לשיבה ופגשתי מולי את מנהל הישיבה. לשאלתי האם ניתן לקיים במקום מניין לתפילות השבת, השיב לי כי אכן נוכל להתפלל כאן בשבת, מכיוון שהישיבה נסגרה וכי במקום נמצא כעת רק כולל קטן בימות החול. הודעתי מיד לכל המתפללים כי בשבת נזכה להתפלל את כל התפילות בצוותא חדא, יחד עם הבעל תפילה הנודע. בנוסף קיימנו שיעור בימות החול ותפילת ערבית בבית המדרש הקודם.

בית המדרש במבנה הישיבה

לאחר שטעמנו כי טוב, פניתי למנהל כדי לברר האם הוא מעוניין להשכיר לנו את המקום באופן קבוע. המנהל החמיץ קבוע, הוא אמר לי כי אינו שש כלל וכלל לתת לחסידי ברסלב את בניין הישיבה שלו שנבנה בעמל רב... וכלל בקרוב ממש הישיבה אמורה להיפתח מחדש.

בסופו של יום, ניאות המנהל להשכיר לנו את בניין הישיבה. לא לפני שטרם להגיש בתנאי כפול ומכופל שמבחינתו הכל נדעבד שבדיעבד, וכי בכל ב"ן הזמנים נתון ויכול להוציא אותנו מהמקום על מנת לפתוח את הישיבה מחדש. צורת התנהגות זו חזרה על עצמה לאורך כל השנים בהם שהינו במקום, בכל זמן היינו צריכים מחדש לקבל אישור להישאר עד סוף הזמן הבא. גם בנוגע לספרי רבינו היו לו הגבלות רבות. הוא לא הסכים בשום אופן שנכניס ספרי ברסלב לארונות הספרים הרגילים. בהמשך, התקרב עוד יהודי והחל

לאחר שנים של ציפייה ממושכת, בהם התהלכו רבים בכובד ראש בערבובייה ובלבול הדעת, באין יודעים כדת מה לעשות בנושא ד"מילתא דשטותא", הגיע העת והזמן אליו נשאו בני ישראל הקטנים עם הגדולים את עיניהם, כאשר בית הדין המיוחד התכנס לדון ולברר את הסוגייה לעמקה ולרחבה בדין המעמיק עלו שאלות הרוות גודל וביניהם: ♦ האם גם לעובד ה' 'רציני' מותר להשתטות? מהי סודה ופנימיותה של ה'מילתא דשטותא'? וכיצד נהגו בעניינה עובדי ה' בכל הדורות? ♦ הראב"ד הרה"ח ר' צבי צוקר שליט"א יחד עם הדיין הרה"ח ר' נתן פישר שליט"א והמגיד הנודע בשערים הרה"ח ר' יעקב נתן אנשין שליט"א. כל אלו חברו יחדיו לצלול למעמקי הסוגייה, לקבץ את הניצוצות מעמקי הירידות ולהעלותם לעליות גדולות ♦ בדחנא דמלכא

יחיאל ברייש

נתהפך עכשיו ונעשה מזה תורה, כי הירידה נתהפך לעליה, בבחינת ירידה תכלית העליה!" (שם, אות י').

מרדכי הצדיק - מאריך שם מוהרנ"ת לבאר - זכה למדרגת הנעשה ונשמע הגבוהה ביותר, ובכוחו אנו זוכים בפורים להפוך את כל הירידות לעליות. ולכן אנו מרבים דווקא ביום זה לעשות ענייני טוה וצחוק...

ב"פורים" מקיימים את הפסוק עת לעשות לה' "הפרו" תורתך --

"ועל שם זה נקרא פורים, כי אז עושין כל מיני שחוק וקטנות ומילי דשטותא. כי אז זוכין לתכלית העליה, להשגה והארה עצומה מאד מאד, הארת מרדכי היהודי שהארתו שגבה מאד, ואז נתהפכן כל הירידות וכל הביטולים וכל מילי דשטותא לתכלית העליה. וזה בחינת שם פורים על שם הפו"ח, לשון הפרו"ו תורתך, כי השורש של מילת 'פורים' והשורש של מילת 'הפרו' הם שורש אחד, כמבואר למי שיש לו קצת ידיעה בזה. כי עיקר ענין פורים הוא בבחינה זו, בבחינת ירידה תכלית העליה" (שם, אות י"א).

אמרו מעתה: המילי דשטותא' מצד עצמם הם אכן בחינה של הפרו תורתך, שכן השמחה היהודית האמיתית היא השמחה בה' ובצדיקו, "שמחה בה' וגילו צדיקים". אך בפורים, משתמשים עם המילי דשטותא כאמצעי לבוא לשמחה וחדוה עצומה, ובכך הופכים את הפרו תורתך, את הביטולה של תורה, לקיומה ויסודה!

ר' יעקב נתן מוסיף על דבריו: גם בהלכות תפילין הלכה ו' מתבטא מוהרנ"ת בלשון המורה שאכן המילי דשטותא' שעושים בפורים יש בהם דברים "שנראה כאינו ראוי", ואעפ"כ מחמת שמחת פורים מקבל אותם ה' באהבה וחיבה.

הוא פותח ליקוטי הלכות, ומקריא ברגש את לשון קדשו של מוהרנ"ת: "זהו בחינת שמחת פורים, שהשם יתברך מקבל באהבה כל מה שעושין ישראל מחמת שמחת פורים, אף על פי שיש בהם ענייני צחוק ודרך שטות שנראה כאינו ראוי, אף על פי כן השם יתברך מקבל הכל באהבה, מחמת שעושין זאת מחמת שמחת פורים הגדולה מאד. ואז אומר השם יתברך, 'אלו רעים שתו ושכרו דודים' כי השם יתברך, כביכול, בעצמו מבקש את ישראל שיאכלו וישתו בשמחה".

הסיבה מדוע ה' מקבל זאת באהבה, היא מפני שאנו משתמשים עם כל אלו הדברים אך ורק כדי לבוא ל"שמחת פורים הגדולה מאד". לשמוח בה' בשמחה עד אין קץ ותכלית. ובכך אנו מעלים והופכים את כל אלו הדברים לעליה עצומה.

ומה עם 'מילי דשטותא' וכל השנה כולה?

על כך עונה ר' צבי: כדרכו של מוהרנ"ת, כל הדרושים שהוא דורש על מועדי השנה או מצוות התורה, לא ללמד על עצמם יצאו אלא ללמד על הכלל כולו. כך שבכל השנה כולה, כשהאדם משתמש עם מילי דשטותא כדי להחיות ולשמח את עצמו בשמחת יהדותו, הרי הוא הופך את הביטולה של תורה' לקיומה, ואת הירידה לעליה נפלאה.

ואם אצל העולם אומרים "לא כל יום פורים", הרי שיתכן שיש לומר "לא! כל יום פורים!", שכן על אף שבחודאי אין מתנהגים בכל השנה כבימי הפורים, אעפ"כ הרעיון הפנימי של השמחה במילי דשטותא, נכון הוא גם כל השנה כולה, במינוח הנכון והמתאים.

כך גם מבאר מוהרנ"ת להדיא בהלכות נפילת אפיים הלכה ד', על כל ימות השנה, שכשהאדם משמח את עצמו במילי דשטותא, הרי הוא יורד למקום הקליפות שם נפלה השמחה, ומעלה אותה משם.

אגב; כבר שנים רבות שאני מתהלך עם חידוש נפלא שדייקתי בלשון מוהרנ"ת, שם הוא כותב בסעיף ד': "זהו בחינת פורים שעיקר מצות פורים הוא לשמוח בכל עת, לשמח את עצמו בכל מיני שמחה". ודייקתי ש"מצות פורים' הוא לשמוח לא רק בפורים אלא 'בכל עת'... שכן, מימי הפורים ממשיכים שמחה על כל השנה כולה.

אך בדיקו אתמול הראה לי מאן דהו, שבמהדורה של קרן ר' ישראל

באחד ממרתפי עיר הקודש והמקדש הרחוק מעין רואים, התקבצו ובאו חברי בית הדין המיוחד לענייני שמחה ומילתא דשטותא, לברר וללכך את השאלות החשובות העומדות על הפרק בענייני השמחה הנצרכת כל כך לכל אחד באשר הוא.

כדי להוות דוגמא לציבור היראים ולהראות לעין כל כיצד ובהאיך צריכה להיראות האי עבודת עבודה דמילתא דשטותא, ראו הרבנים חשיבות להדגים בצורה חיה ומוחשית כיצד על אף אימת [בית] הדין ששררה במקום, ואולי דווקא משום כך שייך וצריך לקיים מצוה זו כראוי אשר מעלתה אין לשער.

חברי מערכת 'אבקשה' זכו להצצה נדירה לתוך הפרוטוקולים של בית הדין שעברו צנזורה קפדנית על ידי מנהיגי עדתינו, ומתוכם עולה תמונה של שמחה אמיתית ושלמה, שמחה עד בלי די, מתוך רצינות תהומית, וענווה אינסופית. הנה הדברים לפניכם ככתבם וכלשונם:

את הדין פתח הראב"ד הרה"ח ר' צבי צוקר שליט"א, כשברוב ענותנותו הוא שואל את ידידי הדיין רבי נתן פישר שליט"א: האם 'שלושה רועי בקר' יכולים להצטרף לדון דין תורה בקיבלו עליהם (עיי' משניות סנהדרין פ"ג מ"ב. ובשו"ע חרם סימן כ"ב ועוד), או שמא גם שני תלמידי חכמים ורועה בקר כמוני מצטרפים גם כן?

הדיין הרה"ח ר' נתן פישר שליט"א הרהר קימעא והכריע: אם אחד מהם הוא תלמיד חכם שידוע כל ההלכות, 'אמיר וסביר', מותר לדון, למרות שהאחרים אינם אלא רועי בקר... ולאחר שניתן האישור, נפתח הדין.

שמחת פורים - עושים 'עבודה' מה'צחוק'?

מזכיר בית הדין פותח בשאלה המטרידה: מה הפשט, שדווקא ביום הגבוה והנשגב של יום הפורים, נוהגים ישראל להבות במילי דשטותא?

ר' צבי משיב: אכן, סוד גדול יש בדבר. ובדרך צחות ניתן לומר: אם אצל העולם נוהגים לכתוב את המזלזל בעבודה המוטלת עליו הוא עושה צחוק מהעבודה, הרי שביום הפורים, מגלה לנו מוהרנ"ת, 'עושים עבודה מהצחוק'... לוקחים את הצחוק, ועושים ממנו עבודה נשגבה ונעלה מאד!

ר' צבי פותח ליקוטי הלכות חלק ג', ומקריא מתוך הלכות תחומין הלכה ד' דברים מבהילים, ואנו לא נביא אלא את תמצית הדברים כפי שרשם הס'פרא דדיינא בקיצור נמרץ:

בליקוטי מוהר"ן תורה כ"ב מגלה רבינו הקדוש שלפני כל עליה חייבת להיות ירידה, ואומר: "כשרוצים לצאת ממדרגת נעשה ונשמע' זה למדרגת נעשה ונשמע' גבוה ממנה, צריך להיות ירידה קודם העליה, כי הירידה היא תכלית העליה".

כאן בא מוהרנ"ת ומגלה ש"הו בחינת כל מיני הצחוק ושחוק שעושין בפורים, לרמז שאז בימי הפורים האלה, מעלין כל מיני ירדות וקטנות, הכל

בער, כתוב הגירסא: 'לשמוח בכל עוה'... כך שכמעט נפלה המילתא דכל השנה' לבירא עמיקתא... אך האמת נשאר אמת, ובודאי גם כל השנה כולה יש לשמוח בכל עוה, ולשמח את עצמו אף במילי דשטותא, כאשר לימדנו רבינו.

זקן התנאים במעשה מילתא דשטותא

בשלב זה החל מזכיר בית הדין לספר על כל מיני מילי דשטותא שהיו נוהגים אנ"ש אף באמצע השנה, כשהוא מספר על אנ"ש בעיד העתיקה בירושלים תובב"א, שם הניחו באחד הפעמים ספסל נטוי על שולחו, כשהם מתגלשים עליו בזה אחר זה...

או אז פתח הדיין רבי נתן פישר את פיו בחכמה, ואמר: אם אנו רוצים לחפש דוגמאות למילתא דשטותא, נוכל להתבונן במדרש (מובא בילקוט שמעוני על תהלים פרק צ"ב) שמספר על קודש הקדשים רבי יהושע בן קרחה (שזכה לאריכות ימים מופלגת, כמוכא במסכת מגילה ששאלוהו "במה הארכת ימים", ובשעת פטירתו אף בירך את רבי "יהי רצון שתגיע לחצי ימי"), כיצד פעם הגיעו לביתו חכמים ובידם שאלה קשה: עשיר גדול השאיר אחריו צוואה, שבנו יקבל את כספו רק כשהוא ישתגע, ואם כן, הכיצד יקבל הבן את הכסף, הרי הוא איש פיקח? כשהגיעו החכמים ועמדו מאחורי דלתו, משם ראו את התנא הקדוש כשהוא זוחל על ידיו ורגליו על הרצפה ובפיו 'גמ' (מעין מוצץ של תינוקות) והוא זוחל ורודף אחרי בנו הקטן... החכמים התביישו להיכנס ולראותו במצב כזה והמתינו עד שיסיים. כשנכנסו לאחר מכן והציעו בפניו את השאלה עם הצוואה של אותו עשיר, ענה להם: אילו הייתם מגיעים לפני זמן קצר הייתם רואים מה נקרא 'להשתגע'... וכך פתר את שאלתם, שכונתו של האב העשיר הייתה שרק כאשר יהיה לבנו ילדים בביתו, אשר אז יצטרך לצורך חינוכם להשתטות, אז יקבל את הירושה! הרי לנו שגם זקני גדולי התנאים עסקו במילי דשטותא, ואגב, יש כאן לימוד נפלא לענין חינוך הבנים, שהדרך הנכונה להשפיע על נפשם, היא רק כאשר האבא יורד ומתחבר אליהם ומשחק איתם...

וכיון שהזכור עניין מילי דשטותא של חכמי ישראל, מיד נענה ר' צבי וסיפר סיפור מפליא: בדידי הוה עובדא כשהלכתי לניחום אבלים אצל הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל ביושבו שבעה על פטירת הרבנית ע"ה, עמדתי בסמוך לביתו ומצאתי שם את דודי ר' יענקל צוקר, אשר היה ידוע כבדחן בחסד עליון. כשר' יענקל

פרחים תשפ"ג בשול במאה שערים

הבחין שאני עומד בתור הארוך המשתרך במדרגות הבית, קרא לי ללכת בעקבותיו דרך כניסה אחורית היישר לתוך חדרו של הרב. כשנכנסנו, ראינו לפנינו מנחמים מכל העולם, אלפים רבים שעוברים בשורה מהירה על פני קדשו לנחמו. אך כאשר הבחינו בני הבית בר' יענקל, עצרו את התור עד אשר כעבור כמה דקות נותרנו בחדר לבד עם ר' חיים. או אז התיישב דודי והחל מספר לר' חיים מילי דבדיחותא שונים, כשהוא מבדה ומשמח אותו, כשר' חיים מקשיב ומשתף פעולה, עד אשר שרתה עליו שמחה גדולה. הוא השתדל שלא לפתוח את פיו כמאמר חז"ל 'שלא למלא פיו שחוק בעולם הזה', אך כל גופו רעד מרוב צחוק... אחר כך אמר לי דודי, שבכל יום מימי השבעה הוא מגיע לבית הרב ומשמחו... חברי בית הדין התחילו לדון כיצד מותר הדבר בימי השבעה, אך הדיון בדבר התארך, ואין כאן מקומו.

ר' צבי המשיך והציע לחדש את הקבצן ועושר שפיל': מוהרנ"ת

כותב לבנו שהוא וכל אנ"ש ירבו בשמחה בימים שלפני פורים, ויעשו 'קבצן ועושר שפיל'. זו הייתה הצגה שלימה שאין אנו מכירים אותה כיום. **ר' יעקב נתן טוען:** נראה לי שכיום אם נוסעים לאמריקה אפשר לראות למול העיניים בהופעה חיה משחק 'קבצן ועושר שפיל'... מאד נפוץ שם המחזה המופלא כיצד הקבצן עומד לפני העשיר, מתוך ענווה מופלגת וביטולי עצום, ומתחנן להגדיל את סכום הנדבה, ולעומתו מציג העשיר 'משחק' של אדם חשוב מאד, החושב שכל העולם מונח בכיסו, ומואיל ברוב חסדו לרדת מרום גנוי מרומים להקשיב לתחנוני העני... זו ממש 'הצגה חיה'...

פורים תשפ"ג נחלת חן

פורים תשפ"ג נחלת חן

פורים תשפ"ג - מאה שערים

איפה ה'מסודת'!?

כעת רצינו להציע בפני בית הדין שאלה קשה, אותה העלו רבים שהתחבטו בה: מהי המסודת בהנהגת אנשי שלומינו בענייני מילואת דטטותא, ולמה נמעת לא מובא בכתובים כיצד הם קיימו אותה בעצמם, והרי אם כל כך גדולה חשיבותה היה עלינו לדעת כמה זמן וכוחות יש להשקיע בעבודה?

ר' צבי: ניסיתי לבדוק לפני הדיון מה היתה המסודת של אנ"ש בענין המילואת דטטותא, ומה היו בדיוק ה'מילות' של ר' לוי יצחק ושאר אנ"ש, אמנם לא הצלחתי כל כך למצוא משהו ברור. בעיקר שמעתי על שיחה ארוכה שנדפסה לאחרונה באחד הקונטרסים

נראות אחרת לגמרי. ולכן גם המילי דשטותא' שלו היא בעדינות יתירה.

אני מכיר אחד מוקני אנ"ש אשר רואים עליו שהוא מלא בשמחה פנימית, והוא עושה גם הרבה מילי דשטותא; הוא לפעמים עובר לידי כשהוא אוהו חבילת כוסות חד פעמיים ודופק בהם על ראשי... אבל כל זה נעשה עם חן של אמת, מתוך עדינות ויראת שמים, בלי התפרקות ובלי 'שחוק של היתול' אשר על כך כבר כתב רבינו בספר המידות: "מי ששומר את עצמו משחוק של היתול, בידוע שהוא איש אמת" (ספר המידות, אמת מז).

אמרו כאן מקודם שאין לנו מסורת כיצד לעשות מילי דשטותא, אך האמת שבענייני, לא רק שיש לנו מסורת בענייני זה מהדורות הקודמים, אלא שגם בימינו אנו, אם נסתופף בצל אנשי שלומנו הכשרים והיראים נוכל להבין כיצד נראית 'מילי דשטותא' אמיתית...

כשרואים את האנשים הכשרים אלו החיים עמנו בדורנו, כיצד הם עושים מילי דשטותא, מבינים כבר איך זה צריך להיראות. ואז גם נוכחים לראות שאפשר לעשות מילי דשטותא בלי שום שמץ של קלות ראש. ממש "וגילו ברעדה!"

אחד מהדברים היסודיים שרואים אצלם בענייני זה הוא: שגם אם הם צריכים להרבות לפעמים ב'מילי דשטותא', ולפעמים אף עושים ענייני שחוק כדי להחיות את עצמם, אעפ"כ אין זה הופך להיות אצלם דרך חיים ורגילות. וכפי שכבר כתב רבינו בספר המידות: "מי שהוא רגיל בשחוק, בידוע שהוא רחוק מגדולת השם 'יתברך' (ספר המידות, שמחה י).

אדם שקרוב לגדולת השם יתברך, חי חיים של תוכן רוחני, אלא שלעת הצורך הוא יודע גם לעשות ענייני שחוק ושטות כדי לבוא לשמחה. ואכן מפני כך יש לזה חן של אמת.

לעומת זאת, 'מי שהוא רגיל בשחוק' והופך את המילי דשטותא לשגרת חיים קבועה, 'בידוע שהוא רחוק מגדולת השם יתברך'. וכפי שהגדיר פעם אחד מאנ"ש בדרך צחות הגדרה קולעת בלשון למדנית ישיבתית:

צריך לעשות 'מילי דשטותא' אך לא להיות 'אברא דשטותא' ---

ברבים או בצינעא?

אחד ששמענו נתון דברי הדיין רבי נתן ש'מילי דשטותא' היא בצנעא ולא בפדהסיא, אנו מבקשים לבדד, האם אכן כן? האם אין היתר לעסוק במילי דשטותא אלא בצינעא ממש, בחדרי חדדים?

רבי נתן מבהיר את כוונתו: לא באתי לחדש 'איסור', שאין לעשות מילי דשטותא ברבים. אלא שבפועל, אם אנו רוצים לשמור על צורתה ומטרתה הנכונה של מילי דשטותא, קשה מאד לעשותה ברבים. מלבד מה שברבים עלולים להיגרר לליצנות וקלילות, הרי שיש גם מציאות שכשעושים 'מילתא דשטותא' ברבים, הרי זה מכעיס ומרגיז

הרה"ח ר' צבי צוקר שליט"א:
אצל העולם נוהגים לכנות את המזלזל בעבודה המוטלת עליו 'הוא עושה צחוק מהעבודה', וביום הפורים, מגלה לנו מזהרנ"ת, 'שעושים עבודה מהצחוק'..

הנפלאים של 'טעם וזקנים', שם מאריך רבי לוי יצחק זצ"ל עד כמה צריך להיזהר מליצנות ופריקת עול. אך לא כ"כ ברור לצד החיובי, כיצד אמורה המילי דשטותא להיראות. אקווה שחבריי הדיינים יבררו גם בעבורי את הדברים על בוריים...

ר' נתן: הסיבה שאין מסורת, כי אנ"ש היו עושים את זה בהצנע ולא בפרסום בין אנשים... עוד נקודה יש בדבר, שהיום אנשים הרבה יותר עצבים וקצרי רוח מכל מיני סיבות שונות ומשונות, ולכן העצבות והמרה שחורה מתגברת ומתעצמת באופן נורא שבעתיים מבדורות הקודמים. אשר על כן בשביל להגיע לשמחה בזמנינו צריך הרבה יותר לעסוק במילתא דשטותא, משא"כ בדור העבר - כמו למשל ר' לוי יצחק - הרי הוא היה עסוק כל היום בתורה ותפילה ועבודת ה' בלי הפסק, ולכן הוא באמת היה מלא בשמחה פנימית עד למאד. הייתה לו חיות עצומה בכל שעות היממה, כך שגם בזמני קושי היה די לו במילתא דשטותא' קטנטנה כדי לעורר את השמחה והחדוה.

ככל שהאדם מלא חיות ודקדושה יותר, בתורה ותפילה ועבודת ה', כך די לו במשהו קטן להיחלץ מהעצבות ולבוא לשמחה.

לעומת זאת, אנשים כערכנו, שיש להם הרבה

טרדות ועצבות, ולא תמיד מלאים כ"כ בתורה ותפילה, באה השמחה בקושי גדול יותר, וגם המילי דשטותא' דורשת אריכות והשקעה...

הדבר תלוי גם בתקופות בחיים. אפילו מזהרנ"ת עצמו מספר באחד המכתבים שהיו זמנים שהיה מוכרח לבלות 'כמה שעות' ביום במילי דשטותא כדי לבוא לשמחה.

כלל הדברים שאי אפשר להגדיר ולומר כמה ואיך צריכים לעסוק במילי דשטותא, והדבר תלוי בכל אחד לפי עניינו ולפי הזמן והמקום.

ר' יעקב נתן: אני רוצה להוסיף על דבריו הנפלאים של ר' נתן, ולהדגיש: כפי שכבר הזכיר ר' צבי בתחילת הדין, המילי דשטותא' הם בחינת 'ירידה' שיורדים למקום הקליפות, כדי להעלות משם את השמחה הנפולה. ולכן גם, ה'ירידה' של כל אחד היא לפי מדרגתו.

ככל שהאדם הוא יותר 'ראש שמים' ועובד ה', כך גם הירידות שלו

אנשים אחרים ומכניס אותם לעצבות. משא"כ כשעושים זאת ביחיד או עם כמה חברים, אפשר לחסוך הרבה חששות וכישלונות.

רבי נתן הדיין מוכיח זאת אף להדיא מתוך דברי הרמ"א בשולחן ערוך חושן משפט... שכן, בהלכות טוען ונטען סימן פ"א, כשדנים שם בארוכה אימתי יכול לטעון הבעל-דין 'מטעה הייתי כך', כותב הרמ"א (נסעיף א): "ולא אמרינן טענת מטעה אלא ביחיד המודה, אבל לא בציבור המודים, דאין דרכן להשטות". הרי לנו להדיא שבציבור "אין דרכן להשטות"...

ר' צבי: אפשר לרמוז בדרך דרוש וחינוך, שאולי זו הייתה המחלוקת שבין החכמים לר' יהושע בן קרחה. הם סברו שצריך לעשות מילי דשטותא דווקא בצינעא ולכן הם נמנעו מלהיכנס פנימה בעת שהשטתה ואילו הוא סבר שמותר לנהוג ענייני שטות גם ברבים...

כאן נכנס רבי נתן הדיין בפלפול למדני, ומסביר:

חקירה זו אם לעשות מילי דשטותא ברבים או ביחיד, היא מחלוקת עתיקה של המחבר והרמ"א, ואף מחלוקת קדומה יותר, בין דוד המלך לאשתו מיכל בת שאול...

שכן, כאשר הוליך דוד המלך את ארון ה' רקד וכרכר בכל עוז, מה שנראה היה שאינו לפי כבודו של מלך בישראל. וכאשר השקיפה מיכל בת שאול בעד החלון ו"נתרא את המלך דוד מקיף ללבוש ללבוש לו בלבוש", ובבואו אל ביתו הוכיחה אותו ואמרה לו: "מה נקבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו פהגלות נגלות אחד הרקים". אך דוד לא קיבל תוכחה, ואמר לה: "ננקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמת עמם אקבדה".

הרי לנו שנחלקו ביניהם אם ראוי לפזז ולכרכר ברבים או לא - - -

כך גם "ל שנחלקו בזה מרן הבית יוסף והרמ"א, שכן בהלכות אבידה ומציאה (חושן משפט סימן רס"ג סעיף ג) נחלקו האם מותר לזקן ואינו לפי כבודו' לוותר על כבודו ולהתבזות ולהשיב את האבידה. לדעת המחבר: "ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו משורת הדין, מחזיר את האבידה בכל מקום ואף על פי שאינה לפי כבודו", אך הרמ"א כותב: "ויש חולקין ואוסרין להחזיר, הואיל ואינו לפי כבודו, אלא אם רוצה ליכנס לפניו מן השורה ישלם מכיסו".

וכאן פתח הדיין רבי נתן את פיו בחכמה וגילה דברים מכבשונו של עולם, לקשר בין מחלוקת דוד ומיכל לבין מחלוקת המחבר והרמ"א,

פרוים תשפ"ג קהילת קורן אור בבית שמש

פרטים אוד הצדיק צפת

וזאת ע"פ דברי הרמ"ד וואלי שמגלה ששורש הספרדים משבט יהודה (שהוא שבטו של דוד) ושורש האשכנזים משבט בנימין (שהוא שבטו של שאול), אך נמנענו מלהעתיק את דבריו ברבים, מפני עמקותם, וכבוד אלקים הסתר דבר.

היני דמי שטותא?

לאחר שנתבדר אופן קיום הנהגה קדושה זו כדאי וכדת של תורה, נשאלת השאלה: איך עושים זאת למעשה? כיצד אפשר למצוא בכל פעם דברי צחוק ובדיחותא, ומה עושים כשלא מוצאים שום בדיחה מצחיקה?

ר' צבי טוען שהוא אכן נוהג לרשום לעצמו כל בדיחה שמצואת חן בעיניו, כדי שתהיה מזומנת לו לעת מצוא...

ולעיני שאר חברי הבית דין, הוא מוציא מארגנו ציור דפים בהם רשומים כמה וכמה מילי דבדיחותא ששמע בהזדמנויות שונות, כשהם ממוספרים, עד כדי כך שלפעמים אין צורך אפילו לספר אותם ממש, אלא להזכיר את מספר הבדיחה וכבר עולה בת שחוק על השפתיים...

הדיין ר' נתן מחדד, וטוען שיש חילוק בין 'שטותא' ל'ליצנותא', וכך הוא אומר:

עיקר ענין 'מילי דשטותא' הוא שהאדם עושה עצמו כ'שטותא'. ושוטה' אין הכוונה שאומר דברי צחות ובדיחותא עמוקים, אלא עושה ענייני צחוק ושטות. 'שוטה' הוא אחד ששכלו חלש ורדוד, ומתנהג שלא בחכמה. כשיכור שמאבד את דעתו, ונעשה כשוטה ועושה ענייני שטות וצחוק, לעומת זאת 'לץ' הוא אחד שאומר דברי ליצנות, וע"פ רוב לץ מרגיש את עצמו חכם יותר מכולם, כמו שמובא לגבי החכם ב'סיפורי מעשיות' (מעשה ט') שכל העולם היה אצלו כלא. מה שאין כן 'שוטה' הוא להיפך, הוא מוריד את עצמו יותר נמוך מכל העולם ועושה מעשי טפשות. ואכן, התם היה טוען ומוזיר: **דיק בלי ליצנות!** כי עיקר עבודת המילי דשטותא הוא לא להיות ליצן האומר בדיחות ומחזיק עצמו חכם, אלא לעשות בפשיטות ענייני שטות וצחוק, כדי לבוא ע"ז לשמחה.

וגם ב'מילי דבדיחותא', אין הכוונה דווקא לומר בדיחות שנוגות דווקא (אע"פ שכודאי לפעמים גם זה טוב ומביא לידי שמחה וחדוה) אלא בפשיטות להחיות את עצמו בדברים המעלים חיוך, כדי לבוא לשמחה דקדושה. **ר' יעקב נתן מוסיף:** אכן, עיקר כוחה של מילי דשטותא, הוא שע"י שהאדם עושה עצמו כשוטה הרי הוא מפוצץ את ה'בלון' של העצבות... העצבות הרי אינה מציאות אמיתית, אלא כעין 'בלון' נפוח, מלא רוח נכאה. וכאשר האדם משתטה ולו מעט, הרי הוא משתחרר מכבלי העצבות ובו לשמחה. וכפי שאפשר לראות לדוגמא, לפעמים כששני אנשים ניצים בכעס אחד על השני, ואז, כאשר עושים שם איוו שטותא ובדיחותא הגורמת צחוק, הם מאבדים את כל החשק לריב. שכן, כל המחלוקת והריב בא ע"פ רוב ממה שהם שרויים במוחין דקטנות, ולכן כשעושים איוו מילתא שטותא וגורמים להם לחיך, הם משתחררים

מהקטנות שלהם, ורואים את הכל באספקלריא אחרת. כך גם האדם כלפי עצמו; לפעמים הוא נאבד בתוך המוחין דקטנות, וע"י שעושה עצמו כשוטה ומצחיק את עצמו, הוא משתחרר מהקטנות ועולה למוחין דגדלות וחירות המוחין.

רובד נוסף יש בענין זה, והוא מה שנזכר בליקוטי הלכות ה' תפילין הלכה ו' סעיף ל"ה, שם מבאר מזהר"ת סוד בריחת יעקב אבינו מלבן הארמי "ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא", ומבאר שלפעמים עושים 'מילי דשטותא' כדי לברוח מהמחשבות הרעות, וזה לשון קדשו: "ויגנוב וכו' מרמז שלפעמים מתגברים ההרהורים והמחשבות כל כך עד שקשה לברוח מהם לתוך תורה ותפילה ודברים שבקדושה בשום אופן, וההכרח לעסוק במילי דשטותא בענייני צחוק וכיוצא, כדי לפקח דעתו לפי טעה עד יעבור זעם השטף של המחשבות, כי אין היצר הרע מצוי אלא לשעתו, ואזי אין הסטרא אחרא מבינה כלל שהוא בורח מהם מאחר שעוסק במילי דשטותא".

וגם שם, הנקודה היא מה שעושה עצמו כשוטה ובכך הוא מחלץ את עצמו משטף מים היודונים של המחשבות הרעות. במידה מסוימת, זו הייתה גם עצתו של דוד המלך כשנקלע למקומו של אכיש מלך גת, והיה בסכנת חיים, והעמיד פנים כשוטה כשהוא מוריד ריר על זקנו ומשרטט על קיריות הבית, וכך ניצל (ומבואר באריכות בהל' נפילת אפיים הלכה ד' שזהו סוד המילי דשטותא).

וכפי שנוהגים יודעי דבר מבני הנעורים עד היום הזה לעשות כך כדי להינצל מצ'פורני מלכות זדון...

'אמצעי' ולא 'תכלית'

אחר כל הדברים האלה, רצינו לשאול כיצד אכן ניתן להיזהר שתהיה ה'מילי דשטותא' בצורה הנכונה והמזדקת ולא תביא לידי מכשול?

ר' יעקב נתן: הכל תלוי בדבר אחד ויחיד - מהי המטרה ומהו האמצעי? כשהמטרה הברורה עומדת נגד העיניים, שאנו רוצים לבוא לשמחה

בימי הפורים, והיא: מה יעשה בסלבו'עו חסיד שהיך את עצמו בדצונות וגיטופים לקום בחצות הלילה ולנצל את הלילה הקדוש של פורים כדועי, והנה הוא מוצא את עצמו קם בבוקר שלא כפי תכניו, כשכולו שבדו רוצץ, והוא מרגיש שאולי עדיף היה שלא יקום כלל ח"ו?

ר' צבי תמה ומודעו: האם יש מי שחושב שעדיף לא לקום בכלל? אתמהו! אך ר' יעקב נתן מנסה להסביר: יתכן שאחד כזה סבור שהוא בעצמו 'עמלק', אבל ולכן מוטלת עליו החובה של מחיית עמלק... אבל בעצם, עמלקי הרי לא מצווה על מחיית עמלק, אז אולי שיבקש מחבר שיקיים בו מצוות מחיית עמלק, כדי...

הדיין ר' נתן מוסיף ספרת נפלאה: הסימן בשולחן ערוך שעוסק בהלכות המאבד עצמו לדעת, הוא סימן שמ"ה ביורה דעה, ואפשר לרמוז שמי שאינו מאבד עצמו לדעת מחמת עצבות רק מתחזק על אף הכל, זוכה לבחינת מש"ה שהוא אותיות שמ"ה, ומעלה עצמו משמ"ד לרצ"ן כדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה רט"ו...

ר' יעקב נתן: לאמיתו של דבר, התשובה לשאלה זו קשורה אף היא לכל מה שדיברנו קודם. שכשאך ברורה לו לאדם המטרה והתכלית, הכל נראה אחרת. אם התכלית היא להיות 'מוצלח', אז כמובן שאם לא הצליח לעמוד בתכניותיו, הוא מתמלא בעצבות ומרה שחורה והוא מוכן לוותר על הכל. אך אם התכלית היא לעשות את רצון ה', אז מתי ואיך שקמים צריכים להפש מה ה' אלקיך שואל מעמך, ולהמשיך לעבדו בשמחה וטוב לבב.

וכי יתכן כדבר הזה, שיהודי לא יאמר ברכות השחר בכונה ולא יתפלל כראוי, מפני שלא הצליח לקום מוקדם? הרי אותו ריבונו של עולם שציווה על ההשכמה, ציווה גם על ברכות השחר! והכלל בזה, הוא שכאשר האדם מסתכל על רצון הבורא, הוא ממשיך

**הרה"ח ר' יעקב נתן
אנשין שליט"א:**

**מוהר"ג ז"ת מרבטא בלשון
המודה שאכן ה'מילי דשטותא'
שעושים בפורים יש בהם דברים
"שנראה כאינו ראוי", ואעפ"כ
מחמת שמחת פורים מקבל
אותם ה' באהבה וחיבה.**

דקדושה, לשמוח בה' אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו, ומשתמשים עם המילי דשטותא רק כאמצעי לחלץ את עצמנו מהעצבות ולבוא לשמחה, אזי ממילא נעשה אותה בצורה נכונה, ולא ניגרר לתופעות-לוואי בלתי רצויים.

ר' נתן פירש מוסיף: אפילו בשאר עניינים בעבודת ה', צריך תמיד להיזהר לעשות כל דבר במקום ובמינון הנכון. רבינו כבר כותב בחיי מוהר"ן שיש כאלה "שבשביל דבר אחד שנדמה להם שהוא מצווה הם מפקירים הכל ובאים על ידי זה לקלקולים" (חיי מוהר"ן, תקע"ג). ועל אחת כמה וכמה בענין זה; מצוות השמחה והפעולות שאנו עושים עבורה, צריכים להשתלב יפה עם שאר מצוות התורה, וכמובן שאסור לבטל בשבילה שום מצווה אחרת, ומי מדבר חלילה על הלבנת פנים ומורא מקדש וליצנות, חלילה וחס.

עלינו לשמוח כדי לקיים את המצווה של שמחה, וכשמקיימים מצווה עושים את זה לפי כל ההלכות והפרטים!

ר' יעקב נתן: בכלל, השמחה עצמה איננה תכלית בפני עצמה, כפי שמספר רבינו בסיפורי מעשיות, במעשה מבעל תפילה, שהיו עשרה כיתות שכל אחת בחרה לעצמה תכלית, ואחת הכיתות הייתה הכת שבחרה לעצמה את השמחה לתכלית, וגם הם טעו!

שכן, השמחה בפני עצמה אין בה שום תכלית. וכל מטרתנו ותכליתנו הוא רק לבוא לשמחה של מצווה, שמחה המדבקת אותנו בהשם יתברך. וכלשון מהרה"ג בליקוטי הלכות: "שמחה דקדושה הוא בודאי דבר גדול מאד, דהיינו לשמוח בה' ובתורתו הקדושה, שזה עיקר שלימות העבודה וכו'. ומהשמחה הקדושה הזאת, כשנפגמת ח"ו, מזה נשתלשל הטעות של הכת הנ"ל שבחרו בהשמחה של הוללות ושכרות, שעל זה נאמר ולשמחה מה זו עושה" (ליקוטי, הל תפילה ה"ד).

ר' נתן: הגה"ח רבי משה קרמר שליט"א דייק דיוק נפלא לגבי הכת של השמחה, והוא, ששם הוא המקום היחיד בו מזכיר רבינו במעשה זו 'גוי', ואומר שאותה כת "הלכו ומצאו שהיה הולך ערל אחד וזה הערל היה שמח מאד, כי היה שיכור מאד, וראו שזה הערל הוא שמח מאד ואין לו שום דאגה, על כן הוטב בעיניהם הערל הזה, כי השיג את התכלית שהוא שמחה... כי זהו עיקר התכלית אצלם לשתות

ולהשתכר ולהיות שמח תמיד, אף על פי שאין שום שייכות וענין לשמחתם, כי אין להם כלל על מה לשמוח, אף על פי כן זה היה עיקר התכלית אצלם להיות שמח תמיד על לא דבר". ונזכר כמה וכמה פעמים בדברי רבינו שהוא היה 'ערל'.

וביאר רבי משה העניין, כי אכן לגוי אין שום דבר במה לשמוח, ואצלו השמחה היא תכלית בפני עצמה, לשתות ולהתהולל ולשמוח. מה שאין כן אצל יהודי, כל שמחתו היא שמחה אמיתית ונצחית, שמחה עם תכלית!

בטרם יסתיים ה'מושב בית דין', ניצלנו את ההזדמנות לשאול שאלה המגיעה לשולחן המערכת כמעט מדי שנה

לעשות רצונו בכל מצב ובכל זמן. זאת ועוד, גם לגבי מצות השמחה בעצמה - אם שמחת נפשו היא מפני שהוא אוהב להיות בשמחה, אז הוא שמח רק כשהולך לו טוב. אך כאשר יביט בעין האמת ויחפש להיות בשמחה כי זה מצווה ורצון השי"ת, אז גם כשלא הולך לו כפי הסדר ססידר בדעתו, הוא ממשיך לקיים את המצווה - להיות בשמחה תמיד! ובכלל, כשמדברים על פורים, כדאי להזכיר, יש פתגם 'מרוב עצים לא רואים את היער', וכך הוא גם לענין פורים: לפעמים מרוב 'עבודות', כבר לא רואים את הפורים עצמו. העיקר הוא לקיים את מצוות היום בתמימות ובפשיטות, ולשמוח בהם.

ר' נתן: אכן, כך הם פני הדברים ושאל השאלה נפל לשינה של עצבות ומרה שחורה, בוודאי שההתיקון עבורו הוא שיחשוב על רצון ה', ויחפש לקיים מצוותיו. ואגב, אם הוא יחיה את עצמו באומרה, בנקודות טובות, יוכל לקום מוקדם... כמו שמוהרנ"ת כותב בליקוטי הלכות שהדרך להתעורר מהשינה היא על ידי נקודות טובות! כשהאדם שמח, הוא יכול לקום הרבה יותר בקלות...

בסיום המעמד כאשר ב"ה התלכנו העניינים על צד היותר טוב, פצחו זקני ורבני בית הדין בשירה וזמרה, כשהם יוצאים בריקוד של שמחה על העול הכבד שהוסר מעל כתפם אחר הדיון המורכב בו השתתפו...

הבשרה המרנינה על ההכרעות הגורליות בנושא רגיש זה, התפשטה במהירות כאש בשדה קוצים בקרב קהילות הקודש בכל מקומות מושבותיהם, והעיר שושן צהלה ושמחה בשבח והודיה להשי"ת אשר לא השבית לנו גואל, וב"ה אשר העמיד בכל דור ודור שרי אלפים ושירי מאות העומדים על המשמר, לגלות לפני קהל עדת ישראל את הדרך הישרה אשר ילכו בה, לקושש קש לשמח נפשם במילי דבדיונותא כיאה וכיאות לבר ישראל. מפה לאון נשמעו 'מילתא דסטותא' מאיש לרעהו, ועל פני העם ננסכו מראות הצובאות של מיני פרצופים שונים בהן של אמת, אשר תכלית כולם להגיע על ידי זה למטרה הנכספת, לשמוח בשמחת יהדותינו לטוב לנו כל הימים בזה ובבא בשמחה ובטוב לבב! אשרי העם שככה לו - אשרי העם שה' אלוקיו!

פורים בקריה החרדית בבית שמש

החסיד ר' נחמן שלמה יצחק שטרא בעת שכתרו במורים בשל נראה הענין בניצחון שפירא

**"ובתוך כך נזכרתי במה ששמעתי מאנ"ש
 כי בהקלויז שבאומן נהגו אנ"ש ביום הפורים,
 שכל אחד ואחד מוכרח הי' לקיים בפשיטות, ונהפוך
 הוא בגילגול על הארץ עם הראש למטה והרגליים
 למעלה, לאות גדולת ועוצם השמחה"**

**פדסום
 ראשון**

שעתק פורים משעו וחמישים ואהבת הצדיק עד ללות

אגרת נפלאה מאת הרה"ח הבלתי נשכח
 רבי נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל -
 תיאור מיום הפורים תשכ"ב בבית מדרשנו
 בשכונת קטמון בירושלים עיה"ק

במלאות עשור לפטירתו יד אדר א'
 תשע"ד - תשפ"ד

דברים שגילה עתיק יומין

בעזה"י פעיה"ק ירושלים ת"ו כ"ב אדר שני תשכ"ב לפ"ק יום ד' לפ' שמיני. החיים והשלום וכל טוב סלה למעלת כבוד תורת ידידי כנפשי ואהובי כלבבי בזה ובבא הרב הגאון המופלג בתורה וביראה חו"ב בנגלה ונסתר ידיו רב לו בתלמוד ופוסקים ראשונים ואחרונים כחד מן קמאי עשר ידות לו בסתרי אורייתא סתימא ועתיקא ועל כולם רב חילו בהפצת דעת הקודש של ק"ק אשר גילה דברים שכיסה עתיק יומין, ומשם חפר אוכל ומוזנא דנשמתא לכל המסתופפים בצילו וביחוד תלמידיו היקרים והנחמדים אבני קודש המסולאים בפז נדבך נפלא לבנין היכל הקודש בנין דעת הצדיק וכו' ה"ה אלופי ומידועי הרה"ג כמוהו ר"ר ... שליט"א יאיר נרו ופיץ אורו נצח.

אחדשה"ס כנהוג וכראוי למר ולכל ב"ב ומשפחתו הכבודה וכל הנלוים אליו שיחיו נצח לכל אחד ואחד כראוי לכבודו הרמה. כולם כלולים בברכת ה' מציון וחיים עד העולם בגוף ונפש אמן.

הן כבר ידוע למעלת את חסדי ה' ונפלאותיו העצומים שעשה עמי הנדבא והנבאה, ובצר הרחיב לי מקום מגורי אחרי כמה שנים של דוחק וצפיפות בל ישוער, והכל בזכות האשל הגדול הנגמ"ח אשר צופה הליכות ביתו ומביט ומשגיח בפרטיות צרכי אנ"ש ועניניהם, ואף גם זאת עמדה לי זכות הרה"ג פאר דורנו מורנו הרב הישיש הרה"צ כמוהו ר"ר אברהם שטערנהארץ זצ"ל אשר השרה רוח קדושתו ותורתו בבית הזה בד בבד עם תפילותיו הנוראים אשר יצאו מלב ון וטהור בהמשכתם ובהשפעתם מלב העליון וגדלו והצלחתו וגם עשו פרי למעלה ושורש למטה להשפיע רב טוב לכל השוכנים באהלו ובמחיצתו, והעולה על כולנה הוא במה שזכותי בחסדו הגדול יתברך לחדר מיוחד ד' אמות של תורה ותפילה ושאר עניני עבודה"ק ואילו לא באתי אלא לדבר זה די כי לזה כלתה נפשי כל הימים...

כי מלבד אשר גילה לי בפרטיות בעת מסירותו הבית הזה עבורי את כל סדר עבודתו וכל מה שלמדו והתפלל במשך שלש שנות חיי מגוריו בבית זה, בכדי שאדע איך להתנהג ולנצל את קדושת הבית להמשיך בלימוד התורה ובעבודת התפילה ושאר מעשים טובים לפי רוח הצדיק, עוד זאת ראיתי בגשמיות ברכת הבית בישועות נפלאות אשר כפי המאורעות וההרפתקאות העוברים בזמנים האחרונים אצל משפחות עם ילדים קטנים, ישמרם ה' להבא, הנני צריך להודות ולהלל לשמו הגדול ית' בכל רגע ורגע על כל נשימה ונשימה כן יגמור חסדו בעדי לעולם.

מדי פעם אני 'זורק' דברי רבינו...

ועתה אהובי כנפשי, בוודאי ידוע לו היטב את כל אשר פעל ועשה כבוד אאמ"ר עט"ר שליט"א, ביסוד המנין ושיעורי הלכה, "כולל בוקר" בבית מדרשו ע"ש אדמ"ר ז"ל פה קטמון, אשר כבוד מורנו הגאון פאר דורנו הרה"צ כמוהו ר"א זצ"ל הרבה למסור נפשו עבור ביסוס הקיבוץ הק' בעודו בחיים חיותו, וכל מגמתו והקרבת נפשו ה' רק למען לא יושבת התמיד מהבית הזה כידוע ומפורסם זאת ואין להאריך בזה. ויסוד השיעור נקרא על ק' שמו כראוי לכבודו, ואנוכי הצעיר והקטן שבחבורה הוטל עלי המשרה על שכמי, להגיד השיעורים לפני בחורי חמד ואעפ"י שלא היתה דעתי צלולה ומוכנה לזאת ... מ"מ חזקה עלי פקודת אבא מארי שליט"א, שלא אשגיח ולא אסתכל כלל על שום דבר בפרט דבר גדול כזה, אשר עומד ברום רומו של עולם ליסוד ולנטוע דעת ואהבת תורה לבנות בני הנעורים הבחורים היקרים הי"ו ומדי פעם בפעם הנני זורק דברי רבינו ז"ל בתוך הלימוד בהעלם ובהסתר, כי יש מהם אשר אבותיהם המה מהחסידיים המתנגדים ע"כ מובן שצריכים להתנהג בזה בדעת ובהשכל כי בחכמה יבנה בית.

הייתי משתוקק לקיים 'כפשוטו'

ואכתוב למעלתו את אשר עבר אצלינו שמחת פורים הזה, וידע נא

מעכ"ת כי לא להתפאר חלילה כונתי בזה, כי במה יתפאר נער כמוני העני בדעת ומנוער מכל טוב, רק כונתי בזה להודיע ולהראות את הנצמח מזה.

והוא, כי זה שנים רבות שהייתי משתוקק מאד בכל לב ונפש לקיים בפורים מצות "עד דלא ידע" כפשוטו, כאשר הורינו אדמ"ר ז"ל ותלמידיו הק' והודיעונו כי זה תיקון גדול ונפלא לפגם הברית כידוע מזה, ויש בדיעתי רמז לזה קצת ממה שאמרו חז"ל (ב"מ דף כ"ב ע"ב) בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במילייהו (=באותם שלושה דברים נהם שינו חז"ל מנהגם) ואחד מהם "בפוריא" ופי' התוס' על ענין המקרה ר"ל שהוא פגם הברית, ומהרש"א פי' על ענין "חייב אינש לבסומי בפוריא" שיכול לשנות בזה ולומר שקיים מצות עד דלא ידע אעפ"י שידע עיי"ש, ועל"פ השגת רבינו ז"ל מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי ע"י מצות עד דלא ידע יכול לשנות ולומר שאינו בע"ל ר"ל כי הוא תיקן את הפגם הזה.

גם ידוע מחז"ל במגילה שהמן השיא עצה לאחשוורוש שיעשה משתה ליהודים ועי"כ קלקלו ופגמו ר"ל ומיד נחתם הגזר דין על היהודים עד שה' הנס ע"י משתה היין ולבעבור תיקנו חז"ל ואמרו, חייב אינש לבסומי בפוריא, כדי לתקן את הפגם שנעשה ע"י משתה היין, - ע"כ בכל שנה ושנה שתיתי הרבה אבל לא עלתה בידי להגיע לתכלית הידיעה עד דלא נדע.

אך בפורים זה נתעוררתי מאד בחשק נמרץ לקיים זאת והתחלתי לעורר את כל מתפללי ביהמ"ד שיתן כ"א חלקו כדי לקנות יין בשפע ויוכל כ"א לשתות כרצונו, ובעזרת ה' הבאתי הרבה יין בשפע רב עם מזונות, והתפללנו כותיקין בפורים זה אשר זה כבר כמה שנים שלא זכינו לכך וידוע כי פורים הוא אחד מההשכמות, ומיד אחרי התפילה בשמחה וריקודין קיימנו מצות "משלוח מנות - איש לרעהו ומתנות לאביונים" כנהוג בין אנ"ש הוותיקים, ואח"כ נתיישבנו אצל השולחן לאכול מזונות ולשתות יין.

קם רבה ושחטיה לרב זירא

והנה יש פה אחד אתנו זקן בן שבעים כ"י, והוא בר אוריין גדול וידוע לומר פשטים נפלאים בדרך דרוש וכבר מתפלל עמנו לערך עשרה שבתות ומשתתף בריקודין אחר התפילה ובאמירת התיקון הכללי בכל שב"ק אחר התפילה, אבל אינו מתעניין בלימודי החסידות בכלל ובספרי רבינו ז"ל בפרט, כי הוא אינו מכת החסידים וגם אינו מכת הפרושים והמתנגדים, רק למדן פשוט ודרשן ומגיד נפלא.

ובפורים זה התפלל ג"כ אתנו, ואחר התפילה התיישב אצל השולחן וכיבדתי אותו באכילה ושתיה והתחיל לומר כדרכו דרושים נאים ויפים וקצת דברי צחות באופן נפלא מאד מענינא דימא.

ואני עמדתי מולו ונכספתי מאד להשיקותו, אולי אוכל לדבר אתו דברים הנוגעים להתכלית ומגדולת רבינו ז"ל וספריו הק', ודאגתי עבורו שכוסו לא תישאר ריקם אף לרגע אחת, אבל הוא עמד ע"ז ולא ה' לו חשק לשתות יתר על המידה, אמרתי לו שאחרי כל "הפשעטלאך" (הדרושים) והדברי צחות, טוב לקיים כפשוטו לבסומי בפוריא כי לא המדרש עיקר אלא המעשה וצריך להיות נאה דורש ונאה מקיים, כהנה וכנהה עוררתי לו, עד שנעתר קצת והתחיל לשתות יותר וכנגדו התחלתי ג"כ לשתות ביתר שאת עד שראיתי שהוא שתוי למחצה וגם אני הייתי שתוי כבר הרבה.

כטוב לב המלך ב"ן... התחלתי למושכו בדברים על עניני חסידות בריסלב, אז ענה ואמר וצעק לאחד שהי מכת הפרושים את המאמר חז"ל הנפלא (מעילה ז ע"ב) מעובדא דרבה ור' זירא ואמר בנוסח זה בקול חזק מאד, שרבה ה' שמח תמיד וה' רגיל לומר מילתא דבדיחותא, והביא ע"ז ברוב בקיאותו חבילות חבילות ראיות מאגדות ומדרשים, ור' זירא ה' בלב נשבר, והביא ע"ז ג"כ הרבה ראיות מדברי חז"ל, ופירש עפ"י קם רבה, "ושחטי" לר' זירא מלשון משיכה שרבה משך והוציא הלב נשבר מר' זירא כדי לשמחו ולכבדו.

להודיע! להודיע!!

וכנראה שדבריו אלו בעצמו הוטבו בעיניו וחזר ע"ז כמה וכמה פעמים, עד שבאנו לתוך שמחה וצהלה ורקדנו הרבה על ניגון הק' הידוע של "להודיע! להודיע! שכל קוויך לא יבושו - ולא יכלמו ל'נצח" - כל החוסים בך", בשמחה רבה ובהתעוררות גדול מאד, ובתוך כך נזכרתי במה ששמעתי מאנ"ש, כי בהקלויז שבאומן נהגו אנ"ש ביום הפורים, שכאנ"א מוכרח ה' לקיים בפשיטות, ונהפוך הוא בגילגול על הארץ עם הראש למטה והרגליים למעלה, לאות גדולת ועוצם השמחה. ובהזכרי זאת, נכנס בי רצון עז וחזק לקיים זאת, אבל לא מלאני לבי להוציא לפועל לפני הקהל וניגשתי אל הדרשן הזה, ושאלתי אותו: מה הפירוש "ונהפוך - הוא" בלשון יחיד? ודחקתי לו הרבה פעמים תיבת הוא... הוא... מי הוא זה ואיזה הוא...!? והתחיל לדרוש כדרכו. אמרתי לו שיגיד לי הפי הפשוט בלי "פשעטלאך", ואם אינו יודע להגיד לי פי המלות של ונהפוך הוא, אזי אני בעצמי אפרש לו.

ונהפוך' בפשוטו.

והתחלתי לצעוק הרבה פעמים: ו-ג-ה-פ-ו-ך הוא "אין ער האט זיך איבער גיקערט"... (=הוא היפך את עצמו) כי היהודים מרוב שמחה וחדוה אשר שלטו בשונאיהם, התחילו לשנות ולהתהפך ולהתגלגל על הארץ, כך צעקתי שוב ו-ג-ה-פ-ו-ך הוא הרבה פעמים עד שיצאתי מהכלים והשילכת את עצמי על הארץ... וקיימתי גילגול אחד... ותיכף קמתי ורצתי אל הדרשן ושאלתי אותו: עכשיו אתם יודעים מהו ונהפוך הוא? - אבל הרגשתי שהוא נבהל ונפחד ממראה עיניו שלא ראה כזאת, - אז אמרתי לו שלא יתפחד כלל, כי כך דרכנו לקיים בפורים כל מלה ותיבה בפשיטות גמור כדי לבוא מתוך כך לשמחה אמיתית.

ואח"כ ראיתי כי הדרשן הזה מכין עצמו ללכת הביתה, הפצרתי בו שלא ילך וישהה עוד קצת. כי רק פעם אחת בשנה הוא פו-ו-ר-ים - וכוונתי ה' לדבר אתו בגלוי גדולת רבינו ז"ל ונפלאותיו - אבל אמר לי שזוגתו היא חולה גדולה מאד, ואינו יכול להשאיר אותה כך לבד בבית, עניתי ואמרתי לו שיאמר שם זוגתו כדי להזכירה לטובה ועשיתי "מי שברך" עבודה ואח"כ התחלתי לצעוק אליו בקול שלא נצא מכאן עד שנמשיך רפואה שלימה לזוגתו... ובתוך כך התחיל להשתמש ממני לאט לאט, וילך לדרכו...

מיד התגברה השירה בקרב הקהל, ונהפוך הוא... ונהפוך הוא... אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם - - - חרקתי את עצמי שוב על הארץ בגילגול אחר גילגול כמה וכמה פעמים... עם כוונות ונהפוך הוא "..." עד שנשארתי שטוח על הארץ וראשי סחרחר ולא ידעתי לגמרי מהנעשה אתי עד עת מנחה גדולה שה' בערך ארבעה וחמשה שעות. ומה שעבר עלי באותן השעות לא נודע לי עד למחרת יום הפורים שנתועדתי עם הבחורים תלמידי השיעור ב"הוראה" וסיפרו פרטיות כל הענין, בהתפעלות וברגשי התעוררות - - -

והנה מעכ"ת בוודאי יתפלא על כל האריכות יתר הזאת שהנני כותב לו בפרט יהללך זר ולא פיך. אבל ידע נאמנה כי כלפי שמיא גליא מילתא שאין כוונתי בזה להתיהר ולהתפאר חלילה. וכבר אמר רבינו ז"ל על אנשיו "דאס גדלות האב איך שוין פין אייך ציאבראכין" [=שנרתי מכם כמר את הגלגל] ואיך יתפאר שבור ורצון כמוני, רק לידע ולהודיע ולהודיע את שועת ה' ונפלאותיו על כל צעד ושעל אשר נעשה עם אנ"ש בקרבנתם לגשת אל הקודש, והעיקר הנני רוצה להודיע הסוף דבר ההתעוררות שנתהווה מזה.

אתה יודע רזי עולם

וכך סיפרו לי תלמידי השיעור שנוכחו אז בביהמ"ד, אחרי שנשארתי מושכב על הארץ בלי כח וכלי דעת מהנעשה סביבי... התחלתי לקרוא

ולעוקק שיביאו לי "תיקון הכללי"... הביאו לי, אבל לא יכולתי להסתכל בה, כי לא ראיתי שום תמונת אות מחמת כובד סיבובי הראש מריבוי שתיית היין, - אז הסיתי ראשי וכבשתי פני על התיקון הכללי וצעקתי ובכיתי מעומק הלב בקולות משונות: על מכאובי הנפש... ועל גלות השכינה... ועל הסתרת כבוד אדמו"ר ז"ל... ועל העדר יכולת לעלות על מקום נגיזות באומאן...

ושאגתי זמן רב: אתה יודע רזי עולם "דוא ווייסט דאך דעם סוד פין רעביץ"... [=אתה הרי יודע את הסוד של הרב] אשר רק הוא ורק הוא יוכל להוציאנו מעוונתנו ומהרפש והטיט שאנחנו מונחים, והוא עוסק בתיקוננו לנצח, ומלחמה לה' בעמלק מדורו של רבינו ז"ל עד דורו של משיח צדקנו... ורבות כהנה צעקתי בכל כוחותי בערך שעה וחצי...

ואמרו לי שהתיקון הכללי נטרטב ונתלחלח לגמרי מנחלי הדמעות ששפכתי עלי. ואח"כ נתתי הקאות כנהוג ונשאנו והשיכוננו על הספסל ושהייתי כך איזה זמן... וכנראה שהוקל עלי קצת הסחרחרות שבראשי וקמתי ויצאתי לחצר בית המדרש והתחלתי לדבר בקול גדול ונרגש - לפני ההמון שנתאספו בחצר - מגדולת נוראות רבינו ז"ל ותלמידיו ומתיקוני הנפלאים עם כאנ"א ממקורביו עד ביאת הגואל ולעתיד לבוא, ומפרטיות עצותיו המוכרחים לכ"א הרוצה לשקוד על תכליתו הנצחי ולמלט נפשו מני שחת. והזכרתי אז גדולי עולם שדיברו בשבח רבינו ז"ל וספריו הק', ומטעות הגדולים שאינם מתקרבים לאור צח כזה אשר סוף כ"ס יאה מוכרח כאנ"א להיות תלוי בתיקוניו ובטובותיו של אדמו"ר ז"ל.

תפילות בדמעות שלישי

וסיפרו לי הג"ל שבאמצע דברי הגלגלים בא יהודי ספרדי אחד אשר הוא מתפלל אצלנו לפעמים, ונתעורר מאד מאד מדברי, אעפ"י שאינו מבין בשפתינו, ותפס הספה"ק "ליקוטי תפילות" והתיישב על ידי והתחיל לומר בקול רם "תפילות" מתוך הספר וצעק ובהנה הרבה בדמעות שלישי ובלע כל מלה ותיבה שאמר.

ואח"כ סקרתי בפני ההמון סקירה קצרה על כל מה שנעשה עם האדם בעולם השפל הזה, ולהיפך מה שיכול האדם לזכות ולהרויח בתוך ההבל הזה, ואחרי כ"ו התחלתי לזרוק מפי מאמרי חז"ל לרוב וקשרתי אותם אחד לאחד עם ספרי אדמו"ר ז"ל וגם עם גדולת רבינו ז"ל ובסיפורים נפלאים מרבינו ז"ל.

ואמרו לי כמה מהנ"ל שיצאו מהתפעלות מה שהייתי אז ביכולת להזכיר לכ"כ הרבה מאמרים אשר לא שמעו מעולם מאמרי חז"ל נפלאים כאלה. גם אמרו לי שאם היו כותבין כל מה ששחתי בזמן רב כזה - אשר לדעתם הוא למעלה משתי שעות - ה' בוודאי לוקח ספר שלם ויפה, מקיף כל עניני חסידות ברסלב בפרטיות ובהבנה.

אבל כ"ו לא שימח לבי כ"כ, רק מה ששמעתי מכמה מהם שנתעוררו ללכת כל יום למקוה קודם התפילה, מה שעד עכשיו לא היו הולכים כלל למקוה בימות החול, על זאת ישמח לבי ותגל נפשי, שזיכתי למצוה רבה כזאת ונתתי שבח והוד' על חלקי שלא פגמתי ח"ו בכבוד אדמו"ר ז"ל, כי פחדתי שלא אבוא ח"ו לידו כך ע"י דיבורים שאינם הגונים חלילה, ועכשיו אדרבא לא אבוש ולא אכלם עם דיבורים אלו לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי.

ונשתנו לטובה בכמה עניינים

גם באמצע הקיץ העבר (תשכ"א), התחלתי ללמוד פעם אחת בשבוע לפני בחורי ישיבתנו הק' במאה שערים מספרי רבינו ז"ל עם שיחות וסיפורים מאנ"ש וגם שיחות מוסריות עפ"י דרכי רבינו ז"ל ונהגו מאד וכמה מהם אמרו לי שבהרבה דברים כיוונתי לפנימיות נקודת לבבם ונשתנו לטובה בכמה פרטים, וזה עורר לי מאד מאד וראיתי מכל זה כי הגיע השעה לחגור מתניים ולהחליץ חושים בכלי זין של ספרי רבינו ז"ל ולדבר ולשוח עם בני הנעורים מאמיתת האמונה ומאוצר היראה ומקור

ר' נחמן בורשטיין בעת משתה היין (מארכיונו של ר' אהרן לבל)

החכמה, כי הכל חפצים ליראה את שמך ולהגיע לתכלית טוב, אבל בלי נקודת הצדיק אינם יודעים מחייהם ובלעדיו לא ירימו ידם ורגלם לכל דבר שבקדושה.

וכבר דברתי עם כמה וכמה מאנ"ש מענין זה, שכן חובת כל אנ"ש בכל מקום שהם, להזהיר הגדולים על הקטנים ולהאירם בהמשכת דעת הקודש מדור לדור עד דורו של משיח ועד בכלל, שגם המלך המשיח בעצמו, ינחנו ויוליכנו וינהיגנו באורו ואמינותו של אור האמת הנצחי וכו' כידוע לנו.

וא"כ צריכים אנו לאכשו"ר דרא - להקים לגיון של מלך, כי אין מלך בלא עם ולהיישיר - לבנות מכל האמונות הטפילות המסתירים האמונה האמיתית, ולגלות

ולהראות קבל עולם את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו של כבוד אדמו"ר ז"ל, אשר בספריו הק' נמצאים כל אוצרות סגולת מלכים ופניני אבנים יקרות ומרגליות טובות אשר כל חפצים לא ישוו בהם, כי הם תענוגי כל התענוגים שבעולם, כל ההון הרב הזה צריכין לטעום ולכבד את הזולת - כמאמר הגשר הגדול (בהמעשה של ה' בעטלים). "הערט אויף צו זיין ארימעלייט, קערט אויך אום צו אייערע אוצרות, און ניצט מיט אייערע אוצרות" [=חידלו מלהיות עניים, חזרו לאוצרותיכם והשתמשו בהם]

הרבה שיחות יקרות יש תחת ידי

ובצות ה' אמשך בעסקי שאני עוסק זה זמן רב, לרשום כל הסיפורים והשיחות הנאמרים מפי זקני אנ"ש שיחי, אשר יש ביניהם הרבה הרבה שיחות יקרות וסיפורים נפלאים מאד, שרק לפלא הוא שלא באו עד הנה בדפוס, ונתעוררתי מאשר ראיתי כי העוזבה בזה היא רבה מאד ואין איש שם על לב שזקני אנ"ש נאספין והרבה שיחות וסיפורים יקרים נידונים לאבדון.

והי מן הטוב שהוא אשר ייטיב ה' לי להוציא לפועל דבר חשוב זה והטבתי לו, ובראש וראשונה יהנה מזה מעכ"ת, אשר במה יוכל נער שפל כמוני לגמול לו בעלמא הדין אם לא בזה לכל הפחות, ואקוה בע"ה שיצא מזה זכות הרבים לנצח, וגלוי וידוע לפני כסא כבודו ית' שלא לכבודי הוא, רק למען הרמת שם כבוד אדמו"ר ז"ל להפיץ דבריו ופעליו, וגם יש ברצוני ומחשבתי עוד כמה עסקים אשר הנני מקוה בעז"ה שיהיו לטובת כלל אנ"ש וגם התגלות כבוד רבינו ז"ל ותלמידיו הק' מעסקים כאלו אבל עוד חזון למועד א"ה.

ז' אדר אצל רשבי"ו

דרך אגב אודיע לכבודו כי ביום ז' אדר שני הילולא דמשה רבינו ע"ה רעיא מהימנא ז"ע עשיתי נסיעה מיוחדת עבור תלמידי השיעור ד"כולל בוקר", ונסענו

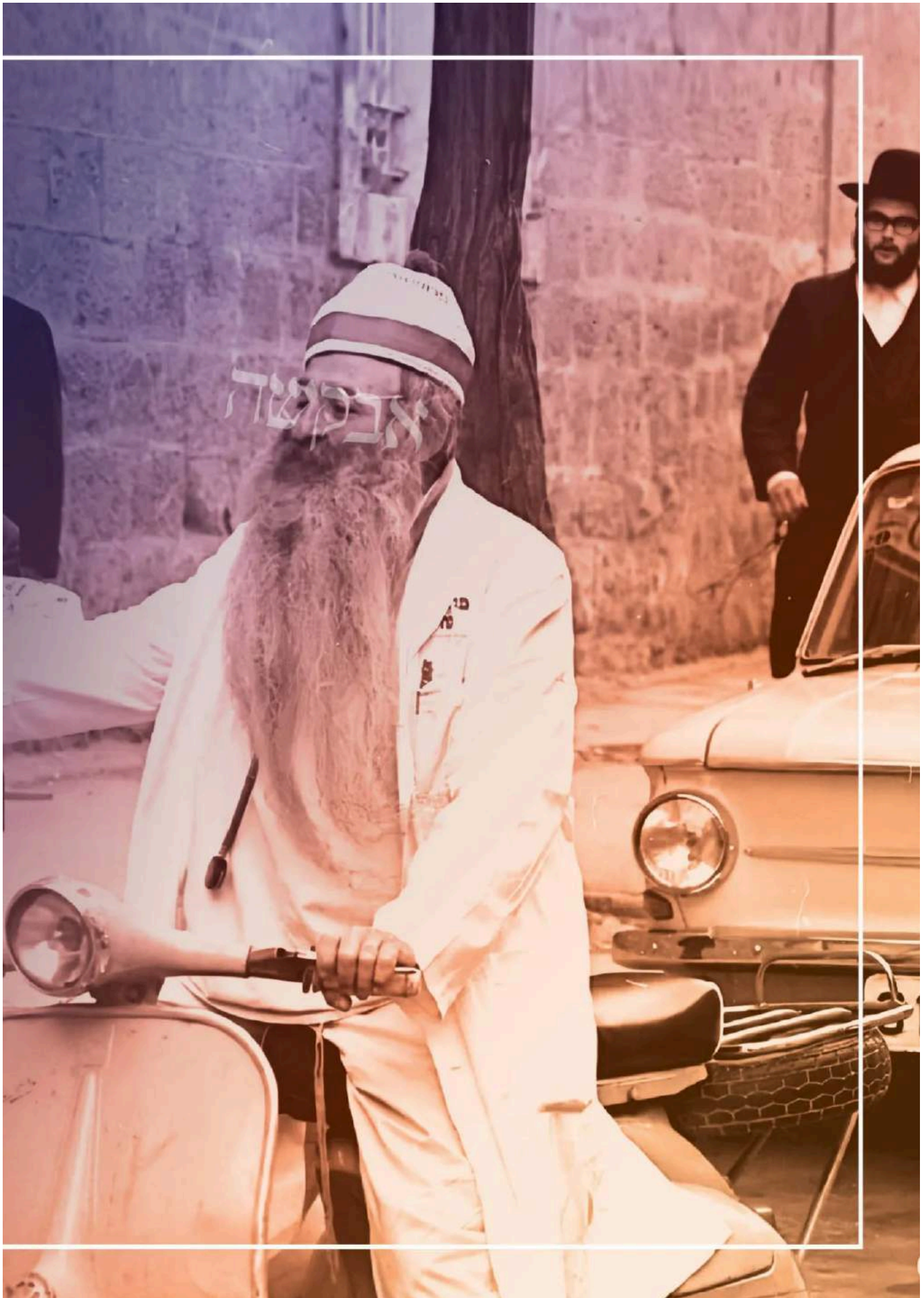
על רוב מקומות הק' אשר בגלל הדרכים המקולקלים והמשובשים, אי אפשר להגיע אליהם אלא במכונית מיוחדת, וב"ה שאמרנו הי"ד קפיטיל תהלים על כל ציון וציון בהתקשרות לציון אדמו"ר ז"ל, והזכרנו את מעכ"ת ומשפחתו לרפ"ש ולכל טוב על כל המקומות הק' שהיינו, ולפנות ערב באנו על ציון הרשב"י ז"ל במירון. והתפללנו מנחה, ואחרי ריקודין ושמחה עצומה עשיתי התעוררות גדול בחסדי ה' בקרב אנ"ש שהיו שם וכן סתם אנשים שהיו שם ואמרנו בציבור תיקון הכללי בקולות ובהתעוררות... וכל ההמון נצטרף אח"כ לתפלתנו וממש ה' קידוש השם רבים וקידוש שם אדמו"ר ז"ל אשר עשה רושם גדול על כל הנוכחים... ואח"כ התפללנו ערבית ויצאנו לחצר המערה לקדש הלבנה... ואח"כ שוב רקדנו הרבה, ומתוך שמחה עצומה נתפרדנו מהרשב"י ז"ל... וחזרנו אל מחוז חפצנו לחיים ולשמחה ולשלום. יה"ר שיהיו נא אמרינו לרצון לפני שומע תפילות כל פה.

והנה ימי ניסן הק' מתקרבין ובאים עלינו לטובה, אשר החודש הזה הוא ראש וראשון לחדשי השנה... אשר נולד בראש וראשון וראשון לכל התחלת דבר שבקדושה ו'עכשיו' וכו'... והוא יתקנו בראש וראשון... והוא הולך לפנינו בראש וראשון ועפ"י דרכיו הק' נזכה לקבל את חג הפסח הק' בשמחה רבה ובחדווא גדולה ובורימות המוחין בגוף ורוח כראוי לנו ולכל ישראל. ונזכה להגאל בחדש הגאולה מכל הצרות והדחקות ומכל מיני עבדות בגוף ורוח, לזכות לכל טוב אמיתי לבלות ימינו ושנותינו בתורה ותפילה ומעש"ט בקדושה ובטהרה, על יסוד נקודת האמונה האמיתית והנצחית עד כי יבא שילה בב"א...

מנאי אוהב נפשו וידידו לנצח דבק מאת. המעתיך בעד רפואתו השלימה והמהירה ושואל ומבקש חסד של אמת בתחנונים המצפה לתשועת ה' כהרף עין, נחמן ישראל בהרה"ח כאמור"מ בורשטיין

(תודות לבנו הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין שיח" שטרטור לבנו בטובת עינו מכתב זה, תש"ח לו)

”
וכבר דברתי עם כמה וכמה מאנ"ש מענין זה, שכן חובת כל אנ"ש בכל מקום שהם, להזהיר הגדולים על הקטנים ולהאירם בהמשכת דעת הקודש מדור לדור עד דורו של משיח ועד בכלל

תעמולה

אם הייתם רואים את היהודי העליז
 שהסתובב לבוש בגלימת חופא הדורה
 - בודאי לא הייתם מעלים בדעתכם
 שלפניכם עומד לא אחר מהקבנן הידוע,
 זה הלוחם בעוז על כבודם של הנפטרים
 ♦ בכל שנה מחדש הייתה ירושלים
 "סלה" עוקבת בחיוך אחר תעלולי של
 ה"דוקטור" הפורימי ♦ שביני צהלה
 מקוררות חייו המופלאים של איש 'אורא
 קדישא' שכיהן גם כ'דוקטור פורים'...
 ♦ הרה"ח ר' שמחה שמעון אנשין ז"ל
 והעיד צהלה ושמחה

אהרן אייזנברג

עריכה: אברהם מרדכי לב

מאה שערים. צהרי יום הפורים הקדוש. קווקים מעוטרים, יהודים מבוסמים וילדים מחופשים. כולם יחד, במעין בלילה אחת של שמחה צרופה וטהורה.

באמצע הרחוב עומד "דוקטור" נכבד, גלימתו לבנה והדורה וזקנו הארוך לבן אף הוא. באמצעות המכשירים אותם החזיק בידו, ממשש בדופק של העוברים בסמיכות, מנסה להקשיב, להבין, עד כמה הם ליבם למצוות הצדקה. למראהו החביב, פתחו אלו את ליבם ונתנו בנדיבות צדקה הגונה...

בין לבין בוחן הדוקטור האם גם לבעליו של הרכב החולף יש דופק, ומיד אחר שקיבל סכום נכבד הפטיר לעברו: "רואים שיש לך לב טוב..."

כך עמד "הדוקטור" הפלאי, והציף את לבבות העוברים והשבים בשמחה רבה, כטוב ליבו בין.

חדי עין יכלו להבחין, שמיד לאחר מכן הלך הרופא המסתורי וחילק בלאט את כל "משכורתו" היומית לעניי העיר.

ויהי לפלא.

...

בית צנוע וספוג

רבים כינוהו את ר' שמעון "דוקטור-פורים", אך לא הכל זכו להכירו מקרוב. להיחשף לדמותו המופלאה ורבת הגוונים של הרה"ח ר' שמחה שמעון אנשין זצ"ל. ר' שמעון נולד ב"ב סיון תרפ"ה, לאביו החסיד הנודע ר' שמואל מאיר אנשין זצ"ל, שהיה מתלמידיו המובהקים של החסיד רבי אברהם ב"ר נחמן מטולטשין זצ"ל.

הוריו של ר' שמעון התגוררו בבית צנוע בשכונת 'מאה שערים'. למעשה, 'בית' זה לא היה כי אם חדר קטן עם חלון, שבתוכו גדלו ר' שמעון ואָחיו, בעודם יונקים בין הכתלים הספוגים עשרה קבין של יראת שמים טהורה, מסירות נפש לקיום התורה והמצוות.

אביו הדגול הרה"ח ר' שמואל מאיר זצ"ל, היה מבין חבורת הקודש של תלמידי ר' אברהם ב"ר נחמן בעיר ברדיטשוב, שבהשפעת דיבוריו הלוהטים עלו להתגורר בארץ הקודש. פלא גדול היה לראות את רוח הקודש של ר' אברהם ב"ר נחמן, כאשר לאחר שנים התברר למפרע, כי מי שנשמע להוראתו ולהעלות ארצה, הציל בכך את חייו ואת חיי משפחתו משמד רוחני נורא, שהחל משתולל ברוסיה מספר שנים לאחר מכן.

חסד של אמת

בתקופת קום המדינה, השלטון האנגלי עדיין שלט בארץ. צעירי ההגנה והאצ"ל החופשיים הקימו ארגוני מחתרת שלהמו בערבים, ובהמשך גם באנגלים. המצב בארץ היה מתוח עד למאוד, כל מי שהאנגלים חשדו בו בקשר למחתרת - ריחפה עליו סכנה נוראה רח"ל.

האנגלים, שהיו מתוסכלים ומבוהלים מה'מחתרות' שהארגונים הציוניים הקימו תחת אפם, פיתחו תרגיל מרושע: כאשר לוחמים יהודים נפלו בשדה הקרב, הוצב מארב כדי לתפוס את כל מי שיבוא להתעסק בקבורתם. מתוך הנחה, שכל מי שדואג לקבורתם, כנראה קשור אף הוא לאותה 'מחתרת'. לכן, מחשש לפיקוח נפש, הותירו אנשי 'החברא קדישא' את החללים בשדה הקרב.

באותם ימים, היה ר' שמעון הצעיר מבין מתנדבי

מה החסד של הרכב... ר' שמעון בעבודת המילוא דסטואר בעיצומו של יום הפורים

לא ויתר על היקוד בשול... פורים תשמ"ה ר' לוי יצחק בריקוד עם ר' משה קרטר (אחיבת גג.)

ישר לרבינו

כאשר שמע על אחד מאנ"ש שנפטר ל"ע, דאג להיות נוכח בהלווייתו, זאת על אף שבאופן רשמי לא הזמין להתעסק שם בקבורת המת, בכל זאת השתדל ליטול חלק בהכנסת המת אל תוך הקבר וכך היה יכול להזכיר לנפטר ללכת מיד לרבינו הקדוש.

כאשר נפטרה כלתו של ר' שמואל הורביץ, אשת בנו ר' שבת, קרא ר' שמואל לר' שמעון והחווה לו מחלונת ביתו על הר הזיתים: "הנה, כאן יש דרך צדדית, הולכים ישר, לא עולים דרך המנור, עולים ישר... והרי צריך מקווה?!... הנה המקווה של ר' ישמעאל כהן גדול במעיין השילוח!"

ר' שמעון, שלא ירד לסוף דעתו, שאלו "ר' שמואל, על מה הנכם מדברים?" ענה ר' שמואל בביטול: "מדבר אני על עצמי!"...

ר' שמעון מצדו ניסה להסביר לו שלא ניתן לערוך 'לוויה' בשביל מה צר, מחמת ריבוי המלווים. אך ר' שמואל השיב: "איני צריך לוויה, רק מספר אנשים גיבורים ישיאו אותי", ותוך כדי דיבור הוסיף: "נא, בבקשה ממך, דאג שייטמנו אותי בחלקת אנ"ש מברדיטשוב, אני אוהב אותם!"

ר' שמעון ניסה לטעון בפניו שכבר אזלו מקומות הקבורה בחלקה זו, אך ר' שמואל התעקש: "מצאו מקום!"... וראה בכך כעבודה מוגמרת. שבועיים לאחר אותה שיחה, הסתלק ר' שמואל הורביץ לגני מרומים! ור' שמעון כמובן, התמסר לקיים את רצונו בשלמות.

הצלת ציון רבינו הק' באומן

גם אל מול גורמי ממשל חשובים לא נרתע ר' שמעון. היה זה כאשר נקרא ר' שמעון לאומן מטעם ועד 'אתרא קדישא', זאת בכדי לבדוק ולאשר את תוכניתו של נשיא אוקראינה דאז, להפוך את ציון רבינו הק' לאתר מורשת עולמי.

מהנדס מקומי הכין תוכנית סדורה, ובה תוכנן לבנות גרמי מדרגות לאורך כל הגבעה של הציון (המוקפת היום בגדר), כשהכניסה הראשית תהיה מלמטה, כך שבראש המדרגות יעמוד הציון הקדוש. לדבריו, בצורה זו האתר יהיה מרשים ומושך. ואכן, לשם ביצוע העבודה המתוכננת כבר הובאו למקום משאיות ופועלים החלו לפרוק גרמי מדרגות בטון.

משהגיע ר' שמעון כדי לבדוק את השטח ולאשר את התוכנית, הבחין בגרמי המדרגות שהיו במקום ועצר מיד את העבודות. ובלהט של קדושה הסביר למהנדס האוקראיני: "הרי על כל הגבעה יש קברים של אנשים קדושים! כיצד ניתן להציב עליהם גרמי מדרגות, ובכך לבזותם ולהחריד את מנוחתם?!"...

כאשר הבחין שלמהנדס קשה לשנות את דעתו, הזעיק בהיללות את כל היהודים שנכחו במקום, ומיד התאספו שני מנייני יהודים בשטח והחלו לקרוא מזמורי תהילים, כאשר ר' שמעון מגדיל לעשות ומכריז: "אם יהיו כאן מדרגות, הן יוצבו על גופתי!"

כאשר ראה המהנדס את נחישותו של ר' שמעון, חדל מתכנונו המקורי, והמקום גודר ונשמר בקדושת בית החיים. עד היום עדיין ניתן לראות את שרידי המדרגות, שהונחו בגבעה מתחת לציון הקדוש.

קשר קרוב וחם עם זקני אנ"ש

קשרים קרובים מאוד היו לר' שמעון עם גדולי זקני אנ"ש. קשר חם במיוחד היה לו עם הרה"ח ר' אברהם שטרנר, שייצג לו שכדי להיוושע בזש"ק יספך את המקווה שבחצר ציון הרשב"י במירון. כמו כן, הציע לו שכאשר יחלק מנות מזון, לא יחלקן ישירות לידי המקבלים, וכך לא יקפידו אם יקבלו בטעות נתח קטן יותר. כשבוע לפני פטירתו של ר' אברהם, ישב עמו ר' שמעון וחדד דנו

ה'חברא קדישא'. ליבו לא נתן לו להותיר את הגופות בבזיון, ובחירוף נפש יצא לקבור את החללים! לא אחת נעצר ונחקר, אך הוא לא נרתע וחזר על גרסתו שוב ושוב: "אין לי כל קשר למחלת. יהודי אני, ומצווה עליי לדאוג לכבוד המתים!"

גם בשנת תש"ח, כאשר ירושלים הופגזה שוב ושוב, לא נח ר' שמעון: במסירות נכנס לתוככי בית החולים "שערי צדק", שם סייע לחולים הרבים בכל הנדרש. כעבור זמן מה, לא עמד ליבו הרגיש והרחום מול האנחות הרבות שנשמעו תדיר בחלל בית החולים, ומשניסרו אלו את ליבו שוב ושוב, בחר לעסוק מעתה רק עם המתים, שאינם מקרינים חוצה את הסבל והצער שהיו מנת חלקם.

חסידות נפש נדירה

למעשה, עיסוקו בקבורת המתים, היה רק תחילתה של שרשרת פעולות מופלאה שנמשכה קרוב לששים שנה! בהמשך השנים נקרא הארגון בשם 'כבוד החי', ששם לעצמו מטרה לנהל מאבק עיקש מול גזירות ניתוחי המתים. לא פעם ולא

פעמים הסתיר ר' שמעון במסירות נפש גופות נפטרים, והעלים אותם מידיים רעות שהפצו לשלוח בהן יד.

לימים הצטרף ר' שמעון להרה"ח ר' דוד שמידל שליט"א, י"ד ארגון 'אתרא קדישא' שהוקם על ידי הרב מבריסק זצ"ל, והצטרף למאבק. יחד נלחמו בכל מקום בעולם בו נמצאו קברי ישראל בסכנה. עשרות הפגנות נערכו במשך השנים ע"י הארגון, כשמאות בני תשחורת נועקו לעצור בגופם את חילולי הקברים.

ממרומי גילו המופלג היה יוצא ר' שמעון עטור השיבה אל עבר מקומות החילול השונים, ומשהגיע למקום היה נעמד בראש המערכה וחוסם בגופו את הטרקטורים לבל יחללו ח"ו את כבוד המת.

באחת מפעמים אלו, כאשר נערכו הפירות קברים בגבעה הצרפתית בירושלים, התפרסמה תמונה מחרידה בכל העולם, ובה נראו ארבעה שוטרים נושאים את ר' שמעון בידיו וברגליו בבזיון מחפיר, משל היה 'שק תפוחי אדמה'.

"כשנודע לאבי על קבר שהולל או שסכנת חילול מרחפת עליו", מספר בנו ר' שמואל מאיר הי"ו, "בכל פעם מחדש היו פניו מחווירות וזעזוע עצום נשקף עליהם, משל הייתה זו הפעם הראשונה בחייו ששמע על הגזירה הנוראה. הדבר ממש בער בקרבו, ובשום מקרה לא אבה להשלים עם רוע הגזירה, ועשה הכל כדי לבטלה".

ממרומי גילו המופלג היה יוצא ר' שמעון עטור השיבה אל עבר מקומות החילול השונים, ומשהגיע למקום היה נעמד בראש המערכה וחוסם בגופו את הטרקטורים לבל יחללו ח"ו את כבוד המת

הכל את ניצול הזמן המיוחד שנהג בו בקברי הצדיקים, כדרכו. עוד לפני שנפתחה הדרך לציין הקדוש באומן, פקד את המקום פעמיים. גם כאשר לא ניתנה אשרת שהייה באומן, הצליח יחד עם שניים מיקרי אנ"ש לחמוק ולהגיע לציין הקדוש, בתחבולות ובמסירות נפש גדולה.

גמילות חסדים בהצנע לת

למרות אופיו החזק של ר' שמעון, שהתבטא בהיותו קברן ולוחם עז פנים אל מול מחללי הקברים - אל מול נדכאי העם היה מגלה את ליבו הרחום והרחב עד למאוד.

נזקקים רבים זכו למתת הגונה מידו של ר' שמעון. דאגה מיוחדת נצר בליבו להרה"ח ר' דוד קלמנוביץ, אחיו של ר' יענקל מלמד, שנקרא בפי כל "דוד רומיינישער" או "דוד ברסלבר". ר' דוד היה גלמוד ובעל ייסורים, ור' שמעון זימנו לביתו בכל סעודת ליל שבת, ואף שלח אליו במיוחד סיר 'חמין' מהביל בבוקרו של השבת.

ואף הגדיל לעשות, כאשר התכופף בעצמו וניקה את חדרו הצר של ר' דוד שבו התגורר, ובשכבו על ערש דווי, סעדו ר' שמעון עד יום פטירתו. פעמים ויתר על דברים חשובים כדי לראו לו, היה זה באחד מימי הסליחות כשנכנס לבקר את ר' דוד והבחין בו שכעת הוא זקוק במיוחד לעזרתו. מיד התמסר אליו בכל לב ושהה עמו שעה ארוכה, זאת על אף שהפסיד באותו יום את אמירת הסליחות כוותיקין עם אנשי שלומינו.

פעמים רבות, בעת שהיה עסוק בסיוע ועזרה לזולת, היה נשאר ער יום או יומיים תמימים בכדי לעסוק בצרכי האחר, ורק לאחר מכן היה הולך להשלים את שעות השינה החסרות.

כאשר חלה אחד מאחיו, נטל על עצמו תפקידי הטיפול בו ואף נסע עמו במיוחד לארה"ב לצורך הטיפולים. גם בהמשך, כאשר שהה אחיו במיטת חוליו לא פסק מלסעוד ולתמוך, כך עד שנפטר בדמי ימיו, כאשר גם אז הוסיף לפרוס את חסותו על בניו היתומים.

כשמע על אחד מאנ"ש שהיה סופר סת"ם במקצועו, שחלה ואין בכוחו לפרנס את משפחתו, מיד הגיע ונכנס לביתו, ערך בו ניקיון כדבעי ולא שכח להשאיר סכום מכובד תחת הכרית...

בעת שנפטרה זוגתו של הרה"ח ר' יעקב זאב ברוסקי, שהה ר' יעקב

על ענייני הקיבוץ ברה"ח. את הבשורה הכואבת על פטירת ר' אברהם בכ' באלול תשט"ו, שמע ר' שמעון כבר בהיותו עוסק בהכנות לקראת הקיבוץ. כך גם עמד בקשר קרוב עם הרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל. ואף מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זכה גם לקרבה מיוחדת, כשקבע עמו 'חברותא' לאחר נישואיו, ויחדיו עסקו בהלכה.

היה מראשוני המתקבצים ברה"ח במירון, וסייע לכל צרכי הקיבוץ במקום. שבוע לפני ראש השנה כבר יצא לדרכו מירונה, כדי להכין היטב את המקום לקראת הבאים. גם לדברים שלא היו לפי כבודו דאג כל העת, כך למשל דאג לתקינות המקווה שבחצר הצינן ואף לניקיונו, כמו כן לאספקת הסולר לשם חימום המקווה.

לא אחת היה ער במשך לילות שלמים, בכדי להחליף או לנקות את מי המקווה, זאת לאחר שהחסידים ר' שמאל שפירא ור' אברהם יעקב גולדרייך ביקשו ממנו שידאג גם לכך.

סעודת הודיה

מדי שנה בחג שמחת תורה ערך בביתו 'קידושא רבה' כיד המלך, וזאת במטרה להודות על כך שביום זה נושע בלידת בתו הבכורה, לאחר שנות ציפייה ארוכות. אף זקני אנ"ש הגיעו להשתתף ולשמוח עמו, ביניהם הרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל, ר' נתן ב"ר אברהם שטרנהרץ זצ"ל ועוד. ברבות השנים היה תורם את הקידושא רבה בבית מדרשו הגדול במאה שערים.

כידוע לכל העוסק בחינוך, כי אחד הזמנים הקשים והמאתגרים לחינוך הנערים הנו בצרה יום השבת כאשר ההורים נחים ואין מי שיפקח עליהם. גם כאן, מי שהשכיל לפרוש את כנפי אחריותו על צעירי הצאן בשעות אלו, היה ר' שמעון. מדי שבת בשבתו אסף את כל ילדי החמד בבית מדרשו במאה שערים, וקרא עימם פרקי תהילים, בעודו מתמלל ומדברג אותם במיני מתיקה, בוטנים ושקדים.

ר' שמעון השתתף בקביעות בשיעוריו של הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל, מדי שבת בבוקר ובסעודה שלישית. מדי יום קרא ברגש את ה'תיקון הכללי', כשאינו מותר עליו אף פעם. זאת מלבד השיעורים הקבועים שקבע בהלכה, וכן החוק היומי שלמד באדיקות.

באהבתו את התורה, כאשר חלה ולא היה בכוחותיו ללכת לשיעוריו, ביקש מאחיו ר' אברהם שידאג לו לחברותא שיבוא ללמוד עמו בביתו. ר' אברהם שלח את בנו שיבלט"א הרה"ח ר' אפרים נחמן שליט"א, שילמד עמו דף גמרא הדק היטב, כאשר ר' שמעון מצדו מתעקש לא לוותר ולהבין כל 'תוספות' עד הסוף.

בהיללא דרשב"י

כאמור, היה לו לר' שמעון קשר לצינו של הרשב"י במירון, קשר שאסף את כל נימי נפשו. עד כדי כך, שגם כשהיה מחובר לבלון חמצן מפאת מצבו הבריאותי וגילו המופלג, לא ויתר על השתתפות בהיללא דרשב"י בל"ג בעומר!

גדולות ונצורות פעל עם ר' שמעון, ואף בהכנסת האורחים בימי ל"ג בעומר, שהייתה חשובה לו עד מאד. מדי שנה לפני ל"ג בעומר נסע לצפת וקנה בלוקים של קרח, בכדי להכין את משקה ה"ברד" שחילק להמוני המתפללים.

את הכל עשה במסירות נפש, ואף התנגד להעמיד קופה בסמוך לשתיה, כדי שאנשים לא יחושו מחויבות לתרום. גם בעניין הסדרת המחיצות במקום נזקף חלק חשוב לזכותו, כשאת הכל עשה אך מתוך רצון טהור שהמקום יהיה על טהרת הקודש כראוי.

לעת זקנותו, אהב לפקוד ולהתפלל בקברי צדיקים. תמיד כאשר ביקשו ממנו בניו לנסוע לקברי צדיקים, הסכים מיד. פעם כאשר נכנסו לקבר שמעון הצדיק, שאלו בנו "כמה זמן תרצה לשהות כאן?" ור' שמעון נענה בטבעיות "כמה שתרצה"... וכך, במשך כל שהייתם במקום, התפלל ר' שמעון וקרא תהילים וליקוטי תפילות בדביקות. גם שם ראו

לאחר מן התנדב
שהלה לוקה במחלת
ה'נטילה'... ור'
שמעון, לא די שאינו
מוחה בו, אלא קודם
שעלה אליו מדי
שנה, טרח והכין
מספר שטרות בכיסו
כדי שיהיה למסכן
מה ליטול ממנו...

הקודש, או בני ישיבה הלומדים בירושלים ומרוחקים מבית הוריהם. אלו כמו אלו מצאו בביתו ארוחה חמה וטעימה שהגיש להם ברוחב ליבו.

"דוקטור-פורים"

בשונה מ"ר' שמעון של כל השנה", שהיה דמות רצינית ועסקה, היה "ר' שמעון של פורים" דמות בזכות עצמה, כזו שקנתה לה 'מעמד' של ממש בחוצות ירושלים ואף מחוצה לה. כל ישותו התעטפה בשמחה מופלאה, שהדביקה את כל סובביו וסחפה אחריה רבים שציפו לראותו מחדש בכל שנה ושנה.

מנהג נאה נהג ר' שמעון בימי הפורים: את זקנו ההדור שהיה מגולגל למעלה במשך כל ימות השנה, פתח לרוחה, ועל צווארו תלה נרתיק לתוכו היו משליכים העוברים והשבים כספים עבור העניים. מעולם לא הביט ר' שמעון מהו הסכום שנזרק פנימה ואת כל אחד מהנותנים היה מברך בחום כאילו נתן סכום גדול.

תלבושת מיוחדת הייתה לו, רופא-פורים. עמה כיתת רגליו מבית כנסת אחד למשנהו בירושלים ובבני ברק, שעות רבות הקדיש כדי לאסוף מתנות לאביונים, כשהוא מברך כל תורם מעומק ליבו שלא יצטרך להגיע לרופאים ולא לעורכי דינים...

את המעות שאסף, חילק בו ביום לעניים. אך לא רק ממון הביא להם, אלא בגופו היה עולה לביתם ומשמחם, כשבחדא מחתא היה נוהן להם מתת יד הגונה.

כאשר שמע על אחד מאנ"ש, שמחמת גילו המבוגר נזקק למקל-הליכה, אך התקשה להשתמש בו כיוון שחשש להרגיש זקן, ניצל ר' שמעון את ימי הפורים כדי לשכנעו להשתמש במקל...

"זוכרני" מספר בנו, "כיצד זעק בלהט באחת השנים: 'אנ"ש היו בוכים ותקנינו בעצה טובה מלפניך'... וחזר על כך שוב ושוב ושוב".

בתוך כדי עבודתו הפורימית, היה מוצא זמן ונכנס לבית מדרשו כדי לרקוד ולשמח יחד עם ר' לוי יצחק ור' שמואל צ'צ'יק, שנהנו ממלאכתו ומאמרותיו השופעות.

לפי דונו של המקבל

בנו מספר שבמהלך שנותיו האחרונות, הלך עמו לבקר בביתו של יהודי נכבא. לפתע הבחין הבן, כי הלה מכניס את ידו לתוך כיסיו של ר' שמעון ומוציא משם כסף. אך כאשר רמו לאביו כי היהודי עוסק ב'נטילת ידיים'... ביקש ממנו ר' שמעון ברמיה שישתוק. לאחר מכן התברר שהלה לוקה במחלת ה'נטילה'... ור' שמעון, לא די שאינו מוחה בו, אלא קודם שעלה אליו מדי שנה, טרח והכין מספר שטרות בכיסו כדי שיהיה למסכן מה ליטול ממנו... כך תמך בו לפי דרכו. זו הייתה מומחיותו הרבה, לתת לכל אחד כפי כבודו, רצונו ומעמדו.

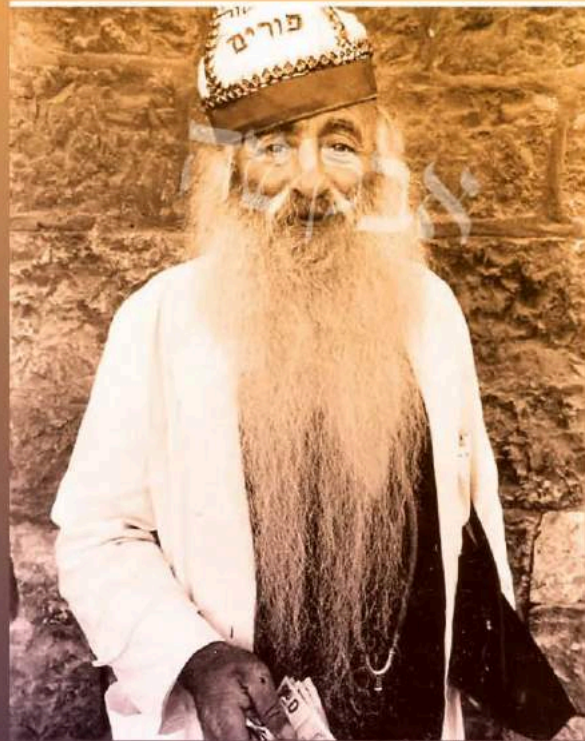
את פעולותיו הרבות למען הכלל, עשה ר' שמעון מתוך צניעות וענווה, ודומה כי רק מעט מזעיר מהן נודעו. אף בנו היחיד, אינו יודע הרבה על פעולות החסד בהן עסק אביו, זאת משום שלא הרבה לדבר על עצמו ולספר על מעשי החסד בהם עסק תדיר.

אך ללא ספק כל מעשיו נרשמו ונחקקו לעד בעולם האמת, ועומדים לו לזכות.

השיב את נשמתו לבוראה בחודש השמחה, ביום ה' אדר ב' תשס"ה. ת.נ.צ.ב.ה. ■

במירון ור' שמעון שחשש כיצד ר' יעקב יקבל את הבשורה, המתין בפתח ביתו בסבלנות שעה ארוכה עד שר' יעקב ישוב, בכדי שיוכל לבשר לו את הבשורה באופן הראוי, שלא ייבהל חלילה.

לא רק בבתי אחרים היה 'גומל חסדים', אלא גם לתוך ביתו היה מכניס אורחים. פעמים רבות היו אלו בחורים מארה"ב שהגיעו ללמוד בארץ.

לא משנה כמה כסף... ר' שמעון בפורים

לא חת לפני אף אחד... ר' שמעון בבדיקת תוכנית בניה באזור הציון באומאן

"בוודאי" היינו צריכים להתחיל מחדש לקיים העצות של פורים"

מכתב ששלח החסיד הנלהב רבי
שמואל שפירא זצ"ל מתוככי
ירושלים העתיקה הנצורה, אל ידידו
החסיד המופלג רבי מרדכי
אלעזר רובינשטיין זצ"ל

בית הגנאים

מאמרים
אגרות ומכתבים
והידושי תורה
בכתי ידועים

אלו גמאל, שהוקם במיוחד לשם כך שמונה קילומטרים מהעיירה מאפראק שבירדן.
 חודשים ארוכים שהו במחנה הנידח והצחיח, כשהם שוכנים באוהלים. במצב זה זהרה דמותם של חסידי ברסלב, האריות שנחבורה, בדבקותם בבוראם, בעבודתם את ה' ובדקדוק ההלכה בו נקטו גם בתנאים לא תנאים אלו.
 רק לקראת ראש חודש אדר תש"ט השתחררו לחופשי עם יתר כל השבויים, וחזרו בלב מלא הודיה לה' אל בני ביתם המודאגים.
 מכתבו של החסיד הנודע רבי שמואל שפירא זצ"ל, שטרם ראה אור, נכתב בעיצומם של ימי המצור, ביום ה' פרשת ויקהל-שקלים, כ"ג אדר א' תש"ח, אל ידידו הנאמן רבי מרדכי אלעזר רובינשטיין, ששהה אז בעיר החדשה.
 נפלא עד מאוד לראות כיצד בצוק אותם ימים קשים וטרופים, נתנוות היו מחשבותיו ועגנועיו אל העבודות הקדושות של פורים כבימים כתיקונם: "בוודאי היינו צריכים להתחיל מחדש לקיים העצות של פורים, שהם 'ויזעק זעקה גדולה', ובפרט בעת הזאת היינו צריכים בוודאי להתחזק בתפילה ובהתבודדות", והוא מוסיף בתקווה כי יזכו שוב לעסוק בעבודת ה' בצוותא, "להתוועד שוב ולחדש כנשר ימינו להתחזק בהעצות הקדושות של רבינו הקדוש".
 כן דורש הוא בשלום "ידידינו היקר מוהר"ר צבי ארי' שליט"א", הלא הוא החסיד הנלהב רבי הירש לייב ליפל (שבתחילת החורף יצא יחד עם משפחתו את הרובע לימים מספר לרגל שמחת אירוסיו בחו, שנועדה להתקיים בעיר החדשה. כשהתכוונו לשוב אל העיר העתיקה, נמנע מהם הדבר, מאחר והמלחמה פרצה במלוא עוזו. מחוסר ברירה נכנס לגור בבית אביו רבי אהרן בצלאל לבתי חרשה, שם שהה עם בני ביתו עד שהשיג דידה כבאה שערים ובה התגורר כל ימי המלחמה, שבסיומה עבר יחד עם שאר הפליטים לקטמון).
 כן דורש רבי שמואל בשלום אחיו רבי אריה לייב וחמיו, הלא הוא החסיד רבי מרדכי קענו, ובשלום ידידו של רבי מרדכי - רבי יעקב מלמד. הוא מספר לאחיו רבי לייב כי כתב גם מכתב לאמנם ע"ה, בה איחל מזל טוב לשמחת 'פדיון הבן' שתהיה במשפחתם אחרי שבת, ומוסיף "ויהי" שיהי פדיון והמתקת הדינים על כל ישראל ונזכה להתראות בקרוב בשמחה אכ"ר".

כמו יתר תושבי העיר העתיקה בירושלים, חוו יקירי חסידי ברסלב דרי הרובע היהודי, את מאורעות ותהפוכות מלחמת תש"ח. כשגורו היריות הראשונות על ידי הצלפים הירדנים ומספר יהודים נפגעו, החליט שלטון המנדט הבריטי לסגור את השער הגובל בין הרובע היהודי ובין ה'בטראק' - השוק הערבי, שבו הורגלו היהודים לערוך קניות.
 אט אט הלכו התושבים היהודים ונותקו מן העולם החיצון. בתחילה היה קיים קשר בין הרובע ובין ירושלים החדשה, כשבחטות המטרה הבריטית הגיע מדי יום רכב משוריין עם אספקת מזון, ולעתים נדירות ניאותו השוטרים להעביר אנשים או מכתבים מהכא להתם, אך לא פעם אירע ובהעדר ליווי, לא הגיע המשוריין במשך כמה ימים. עקב התקפות חוזרות ונשנות על המשוריין, השתבשה אספקת המזון ושאר המצרכים הבסיסיים. והחיים הפכו לקשים מנשוא.
 הלגיון הירדני שהתמקם על הר הזיתים המסיקף על העיר, שיגר ללא הרף פגזים על בתי הרובע חרע הרס והרג רב. בד' אייר תש"ח, נטשו הבריטים את העיר העתיקה, כשנותרים בו 1,700 יהודים, מבודדים ומסוגרים מבלי יכולת לצאת ולבוא.
 אחרי קרבות עקובים מדם, יצאו ביום שישי י"ט אייר תש"ח, רבני העיר העתיקה הרב בן ציון מרדכי חזן והרב ישראל זאב מינצברג, אל מפקד הלגיון הירדני עבדאללה א-תל, כשהגל לבן בידיהם לאות כניעה. מפקד הלגיון קרא ללוחמים היהודים לצאת ולהתייצב לפניו, אלא שהלוחמים היו מעטים, היה זה לביזיון עבורו שקומץ קטן כזה עמד מול צבאו במשך חודשים ארוכים, לכן החליט שכל הגברים הבריאים הם 'לוחמים', גם יהודים חרדים שנימיהם לא אחזו בנשק ולא ידעו כיצד משתמשים בו. את כולם הורה לקחת בשבי.
 בין השבויים היתה קבוצה ניכרת מחסידי ברסלב: רבי דוד נובומינסקי, רבי משה בורשטיין, רבי דוד שכטר, רבי שמואל שפירא, רבי אברהם יעקב גולדריין, רבי שמואל הורוויץ ובנו אהרן, רבי בצלאל בן הר (בלומרג), רבי ראובן שפנייר, ועוד מבני הישוב הישן, ואף קשישים בנייהם.
 האוטובוסים יצאו לדרך הארוכה, שבסופה מצאו את עצמם יקירי אנ"ש בתוך מאות יהודים כלואים במחנה-שבויים ענק - 'אום

ב"ה ה' (כי תשא) ויקהל תש"ח ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום רב לידידי היקר ר' מרדכי אלעזר נ"י

בשבוע זו קבלתי ממך עוד מכתב שנכתב ביום ד' העבר והנראה ממנו כי לא קבלת אז עדיין מכתב ששלחתי בשבוע העבר.

והנה שם כתבתי כי אחיך אמר לי שהם הושבים לשלוח כל הספרים בחבילה, אך אח"כ לא רצו לקבל שום חבילה.

וכבר שבת קודש הבא הוא פרשת שקלים, וידוע מה שכתוב בליקוטי הלכות (הל' ברה"ר הל"ד על התורה תקעו תוכחה) על מה שאמר רבינו ז"ל שעכשיו כל ההתחלות הוא מפורים, וכתב שם בלק"ה שההתחלה מפורים אנו מתחילים מפרשת שקלים. אשר על כן בוודאי היינו צריכים להתחיל מחדש לקיים העצות של פורים, שהם 'ויזעק זעקה גדולה', ובפרט בעת הזאת היינו צריכים בוודאי להתחזק בתפילה ובהתבודדות, ומי יתן שנזכה להתוועד שוב ולחדש כנשר ימינו להתחזק בהעצות הקדושות

של רבינו הקדוש ז"ע ועכ"ל א.

וחיים ושלום וכט"ס לכבוד ידידינו היקר מוהר"ר צבי ארי' שליט"א, כבר כתבתי לכם בשבוע העבר ד"ש אמנם כנראה שעדיין לא קבלתם אותו.

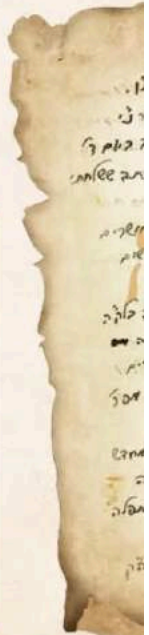
ר' יצחק אורינשטיין כבר יצא מביתכם, אך הבית שלכם סגור וכנראה שאף אחד לא הולך שם.

ויהי"ר שנזכה להתראות בקרוב בירושלים עיה"ק ת"ו ולראות בישועת ה' בתוך כלל ישראל אכ"ר.

ושלום רב לאחי היקר ר' ארי' לייב שליט"א, היום כתבתי לאמנו תחילי מכתב וכתבתי שם מזל טוב להפדיון הבן, שיהי א"יה אחרי שבת קודש במשפחתנו. ויהי"ר שיהי פדיון והמתקת הדינים על כל ישראל ונזכה להתראות בקרוב בשמחה אכ"ר.

ד"ש לחמיך ולכל משפחתו ולר"י מלמד שליט"א.

ד"ש לכל אנ"ש, הור"ש שמואל שפירא

פרק מתוך ספר:
תולדות הרד"ח שמהאל
הדו"ץ צ"ל הנמצא בשלבי עריכה

הללוהו כל

בוכבי אור
דוד דגן

יפוצו מעיינותיך חוצה -
 קורות השתלשלות הדפסת
 ספרו של החסיד האלוקי
 רבי אברהם ב"ר נחמן הלוי
 חזן - 'כוכבי אור' במהדורתו
 המורחבת בשנת תרצ"ג
 על ידי החסיד הנלהב רבי
שמואל הלוי הורוויץ -
 במלאות נ"ב שנים לפטירתו
 ב"ב אדר תשל"ב
 (מאמר ראשון)

השנה

ה) התנאים של רבינו ז"ל עם אשתו השני' וחתימתם.
 ו) ושמעתי שיש מכתב ממהרנ"ת להרב מסווראן שמתרץ לו עשרים קטיות שהקשה לו.
 ז) ושיש ה'באבי הגהל' על כל הל'ק"מ, חיבור גדול יותר מה'פרפראות'.
 ח) ושיש מהרב מטשעהרין חיבור מהזוהר כמו 'לשון חסידים' ודרך חסידים' על ספרי חסידות, כן מלוקט מהזוהר וכו'
 ט) ועוד כת"י מהרב מטשעהרין.
 י) ראיתי ה'כוכבי אור' בכת"י מה' מטעפליק.
 יא) ה'ירח האיתנים' על ר"ה וי"ז כמו 'קרא דשבתא' על שבת.
 יב) ראיתי מכתבים מר' אברהם ז"ל ור' ישראל ז"ל ור' געצי ושאר אנ"ש הוותיקים.
 ברשימה אחרת הוא מציינ':
 יג) מכתב מכת"י מר' נחמן מטולטשין זצ"ל... שלא נדפס עדיין

היא תרצ"ב. החסיד הנלהב רבי שמואל הורוויץ שב זה עתה מאומן שמעבר למסך הברזל. לאחר שנאסר באשמת הברחת הגבול ונחשד בריגול, ישב ארבעה חודשים בכלא הסובייטי ולאחר תפילות רבות שהתפללו עבורו, זכה לשוב לחיק משפחתו בירושלים עיה"ק.
 אחוז התלהבות אש קודש שאינה יודעת מנוח, לא שקט רבי שמואל על שמריו. עם שובו יסד יחד עם שאר אנ"ש בירושלים את 'שיבת ברסלב לתורה ותפילה'. מיד לאחר מכן נפנה לעסוק במלוא מרצו בסידור הוצאתם לאור של כתבי החסיד האלוקי רבי אברהם ב"ר נחמן חזן, יחד עם עוד כתבים נוספים המצפים לראות אור, אותם ליקט והעתיק בעמל רב זה תקופה ארוכה.
 הוא קיווה כי מלבד הפצת המעיינות חוצה, ההכנסות ממכירת הספרים גם יסייעו להחזקת הישיבה.

מן ההעלם אל הגילוי

באותן שנים היו כמה אנשי מעשה מאנ"ש שהתמסרו להדפסת ספרי רבינו הק' ותלמידיו, אולם הוא - מעייניו נתונים היו לחיבורים אשר עומם בכתובים וטרם יצאו לאור פני תבל. עיקר מאמציו התמקדו בתחום זה.
 עוד לפני נסיעתו לאומן, בחושי המחוודים תר וחייש כל העת אחר כתבי יד נעלמים. כך למשל הוא מספר במכתב בשנת תרפ"ח לידידו רבי ישראל בער אודסר, כי העתיק מכתבי רבי אברהם ב"ר נחמן שבידי רבי מאיר אנשין, ואגב כך מבקש ממנו שימצא לידו כתבים נוספים:

ברוך ה' כבר סיימתי להעתיק את הכתבים של ר' אברהם ז"ל שאצל ר' מאיר נ"י, למען ה', תראה לחפש את הקונטרס שאצלך ושלח לי אותו כדי שיהיו כל הכתבים יחד.
 בהיותו בפולין, סיפר לו רבי יצחק מאיר קורמן מלובלין כי בידו כתבים שלא נדפסו, לבקשתו הבטיח להעתיקם עבורו, ולאחר מכן כתב לו רבי שמואל בהיותו בוורשה:
 לפלא לי מאוד מה שכבודו אינו מזכיר כלל אם מעתיק הכתבים, כמו שהבטיח לי שר' שמואל אלי' וכבודו יכתבו כל יום שעה ויותר וכו' על כן, למען ה', מעתה לקיים זאת לכתוב תיכף בכל יום, למען ה', יהודיע לי תיכף אם עוסק בזה.
 רבי יצחק מאיר אכן שלח לו העתקות, ששולבו לאחר מכן בספרים שהדפיס.

רשימת כתבים

באחת מרשימותיו, ציין רבי שמואל רשימה של כתבי יד שראה (כפי הנראה באומן) או ששמע על קיומם:
 א) ב"ה ראיתי תכריך כתבים ממכתבים של מהרנ"ת ז"ל (לא מכתב ידו ממש) ויש דברים הרבה שלא נדפסו עדיין.
 ב) מחברת מכת"י ר' שמואל איזיק ז"ל מחזיונות וחלומות שלו.
 ג) ספורי מעשיות ושיחות הר"ן מכת"י (אפשר ר' נחמן מטולטשין או מהרנ"ת ז"ל).
 ד) לקוטי הלכות מכת"י מהרנ"ת ז"ל כמה כרכים.

כתיבה ב'אמה' והדפסה מתוך עניות

רבי שמואל היה עני מרוד. קירות ביתו שחורים ומפויחים, בתור 'שולחן' שימשו לו חבית הפוכה ולוח-עץ על גבה, ואת תפקיד ה'כיסאות' מילאו מספר קופסאות פח הפוכות. אולם ברוב יקרת עניין ההדפסה בעיניו, סבב וקיבץ נדבות ימים ולילות למען דבר נשגב זה, כשלעצמו כמעט ואינו מותיר מאומה.
 זאת מלבד חלישות הדעת שנגרמה לו מצד אנשים שונים שניסו לרפות את ידיו מהעבודה בטענות ואמתלות שונות, ביניהן הטענה שממילא לא יהיה מי שיכתוב עניין

ר' שמואל הורוויץ אחר חזרתו מאומן, בבנייה לכיתל המעורב

ר' שמואל אחר חזרתו מאומן, לצדו בנו ר' משה נחום

רבי אברהם, אזלו זה מכבר מהשוק. דוגמה לנדירותו של הספר אנו מוצאים במכתבו של המדפיס והמפיץ המסור מאנ"ש, רבי אהרן לייב ציגלמן מוורשה, בו הוא מספר כי הגיע לביתו שליח מאת החסיד רבי פנחס'ל מפשעוּבז'ה: "והנה פתאום נפתח הדלת ובא אברך בנמיכת רוח ושבירת הלב, ודורש כל ספרי רבינו ז"ל, הן הנמצאים אצלי והן אשר אינם במציאות כלל, כמו למשל ספר כוכבי אור וכיוצא..."

בידי יחידים מאנ"ש היו העתקות מתוך החיבור השלם של 'כוכבי אור'. אור רבי שמואל הלציו, טרח ויגע יגיעה רבה כשאינו חוסך במאמצים, עד שהצליח להשיג את אותן העתקות.

לפי מה שסיפר רבי לוי יצחק בנדר, בעליית ביתו של החסיד הדגול רבי משה יהושע בזשילאנסקי המכונה 'ד' אלטר מטפליק' (נהרג על קידוש ה' בפרעות בטפליק בשנת תרע"ט, ורבי לוי יצחק שכר את דירתו מידי בנו ר' אליעזר, והתגורר בה שנתיים), מונחים היו כתבים רבים של רבי אברהם ב"ר נחמן, וכן העתקות של גיסו רבי אלטר, ובין השאר היו שם כתבי יד של רוב חלקי 'כוכבי אור'.

ר' אליעזר בנו של רבי אלטר סרב לתת את הכתבים לאחרים, בידעו עד כמה חשובים היו לאביו. מאוחר יותר עבר להתגורר באומן, לימים כשהגיע לשם רבי שמואל הורוויץ והוא נוכח ברצינות כוונותיו להדפיס את כתבי אביו, מסר לידו חלק מהם.

כמסופר לעיל, ניצל רבי שמואל את ימי החלמתו הארוכים בחורף תר"צ, כדי להעתיק את ה'כוכבי אור' על ארבעת חלקיו.

יפוצו מעיינותיך חוצה - קורות השתלשלות הדפסת ספרו של החסיד האלוקי רבי אברהם ב"ר נחמן הלוי חזן - 'כוכבי אור' במהדרותו

בספרים והללו יישארו בידי מבלי דורש. אך רבי שמואל לא שת לבו לכל אלו והתמסר כל כולו ללא לאות לעסק ההדפסה.

הוא קיים בהידור את הוראת גאון עוזנו מוהרנ"ת זי"ע: "כי הכתב והמכתב הוא יסוד גדול לתורה ועבודה ודרך ארץ. ובפרט אתם וכל אנ"ש צריכים להשתמש הרבה בכתיבה לזכות את הרבים". בנו ר' שבתי סיפר, כי אצבעו של אביו ביד ימין, זו שרגילים להסתייע בה בכתיבה, היתה חולה ורוזה מאוד. והוא נהג לכתוב עם האצבע הסמוכה לה, הנקראת אמה. ובכל זאת כתב ידו היה נאה ויפה.

הדפסת הספר 'כוכבי אור'

אחד מחיבוריו הגדולים של רבי אברהם, הוא ספרו 'כוכבי אור'. המהדורה הראשונה שהדפיס בחייו בשנת תרנ"ו, הכילה רק את חלק 'אנשי מוהר"ן' ובו עובדות קודש מתלמידי רבינו הק' (מאת א' עד טז - סיפור התקרבות מוהר"ת לרבינו. ז עד ל' - עובדות על שאר תלמידי רבינו: רבי שמעון, רבי יודל, המגיד מטראוויצק, רבי דוב מטשעהרין ועוד).

סדרת שיחות זו מסתיימת בהאי לישנא: "ולבאר על הכתב המעלות והעובדות מכל אחד - יקצרו המון יריעות: מכאן עד אות ע"ו נחסר בעת הדפוס".

בהמשך מציין רבי אברהם: "עוד נתעוררתי לחבר להנ"ל קצת משיחות מורנ"ת ז"ל, ששמעתי ממורי ואבי ז"ל ומשאר אנשינו" (מאות ע"ז עד צ"ט אלו הן שיחות קודש שנאמרו על ידי רבי נתן).

הקונטרס, שהכיל אך 34 עמודים, נחתם בכיתוב קצר: "מכאן עד סוף הספר נחסר בעת הדפוס".

את הסיבה להשמטת חלק מהספר בדפוס, כמו גם העדר הקדמה, ניתן לתלות בחוסר במימון הוצאות ההדפסה, שכן רבי אברהם חי כידוע בעניות מופלגת.

העתקות מכתב יד

שלושים ושבע שנים חלפו מאז הדפסת אותו קונטרס. העותקים המעטים שהדפיס

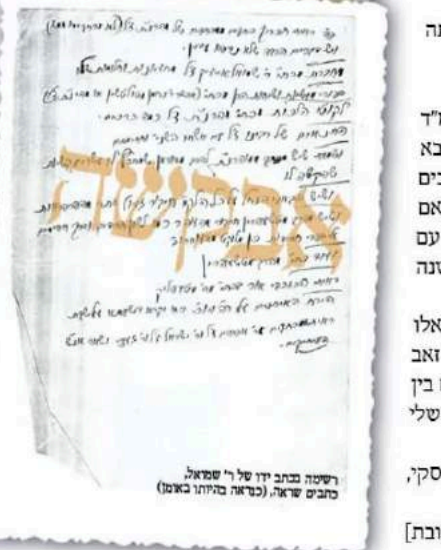
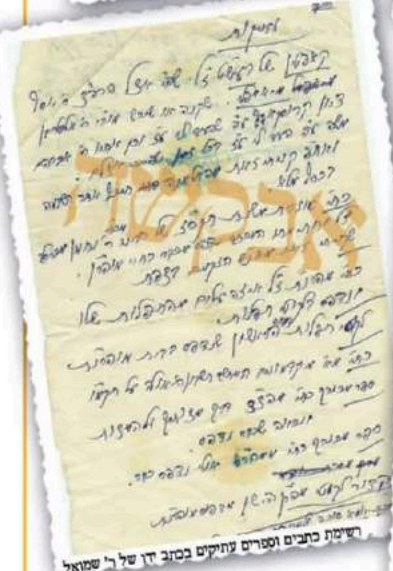
כתבים והעתקות בדואר

ברוסיה הקומוניסטית לא ניתן היה להדפיס ספרי קודש. תחושת האחריות שלו כלפי הכתבים היתה גבוהה. למרות תשוקתו הבעורת להעבירם לחוף מבטחים לארץ הקודש בהקדם האפשרי, מוכרח היה לנקוט בזהירות, כיון ששלטונות רוסיה עקבו אחרי הדואר הנכנס והיוצא וחשדם עלול היה להתעורר כשיגלו ספר או מחברת קודש. לכן נהג רבי שמואל לשלוח בדואר ארצה בהמשכים בכל פעם קבוצה קטנה של דפים, כשהם מצורפים למכתבים לידידיו מאנ"ש, ולעתים העתיק את שחפץ בשימורו על גבי המכתב או הגלויה עצמה.

כדאי לצטט מתוך מכתביו ששיגר באותה תקופה מאומן, ונותרו לפליטה:
 כך כותב הוא לרבי נתן בייטלמכר:
 ומה נשמע חדשות הכל ומשלום הביהמ"ד ומשלום יחיאל נ"י ואם ר' לייביל נ"י כבר בא ואם קודם ר"ה או לאח"כ ואם לא נאבדו הכתבים של ר"א ז"ל שאצל מאיר... ר' מאיר הזקן ואם השיג יעקוב זאב חבילה עם כתבי ר"א ממני עם המלבושים שלי ששלחתי לו מכבר מלפני שנה ולא קבלתי שום ידיעה ממנו.

אבקש מר' נתן נ"י שימסור תיכף ומיד כל אלו הכתבים חלק ב' 'אמת ואמונה' או לר' יעקב זאב שישמרם בין שאר הכתבים, או שתתנו אותם בין החפצים שלי שאצליכם בהקעסטיל [=ארגו] שלי ולשמרם היטב היטב.
 ועוד מכתב לידידו רבי יעקב זאב ברזסקי, בתקופת החלמתו הארוכה מהמכה בצווארו:
 מסתם קיבלת המכתב על אדרעס [=כתובת] ר' נתן משבוע פ' בשלה, וגם מכתב על אדריסתך מלפני איזה שבועות, ושם מונח העתקת ה'כוכבי

אור' חלק 'אנשי מוהר"ן וגם סדר היום שלי (ושם כתבתי לך תשובה על מכתבך) ועוד מכתב על אדרעס ר' נתן נ"י עם העתקת החלק 'אמת ואמונה' ומכתבים שכתבתי לאומן. ועכשיו הנני שולח לך חלק ששון ושמחה' וגם הנשאר מאנשי מוהר"ן ועוד אשלח לך מכתב אחד עם כתבים, ולמען ה' ולמען ה' שתשמרם כבבת עיניך ותינחם בין כתבי, ואל תשאילם לשום אדם בשום אופן.
 במכתב נוסף הוא מביע דאגתו מכך שלא קיבל ידיעה על הגעת הכתבים לייעדם:
 אחי יקירי [...] בכל הזמן לא קיבלתי ממך, רק מכתב א' מפ' בשלה ואני כבר שלחתי לך מכתב ארוך בפ' בשלה על אדרעס ר' נתן נ"י ובו ה' מכתב לזוגתי תחיל, וכן שלחתי לך עוד מכתב אחר פורים על אדריסתך ובו ה' תשובה על מכתבך וגם ה' שם ה'כוכבי אור' מר' אברהם ז"ל כל החלק א' אנשי מוהר"ן וגם מעט הנהגות שלי, וכן עוד מכתב על אדרעס ר' נתן נ"י ובו ה' חלק ב' מכוכבי אור 'אמת ואמונה' ומעט מכתבים התעוררות ששלחתי מכבר על ציוה"ק. ובחזה"מ פסח שלחתי לך מכתב

על אדריסתך ובו ה' החלק ד' 'ששון ושמחה' וגם התשלום התקרבות מהרנ"ת מאנשי מוהר"ן. ושבו הוא חוזר ותוהה:
 מה זאת שלא השבת לי תשובה על כל המכתבים ששלחתי לך, המשה מכתבים רעצפייסט על אדריסתך ואדרעס ר' נתן נ"י, ושם ה' מונח כל הכתבים של ה'כוכבי אור' חלק 'אנשי מוהר"ן וששון ושמחה' 'אמת ואמונה' ועוד כתבים מרבינו ז"ל, ולא קיבלתי עליהם שום תשובה, מה זאת ועל מה זאת?
 במכתב הבא הוא חוזר ושואל את רבי יעקב זאב:
 ואם קבלת כל הקונטרסים מאנשי מהר"ן וששון ושמחה, ושאר עניינים מרד"ל ובכמה מכתבים ואם הם שמורים אצלך. יש לזכור, שרבי שמואל היה שרוי באותה תקופה בחולשה גופנית, מלבד המשברים והגלים דעזו עליו בהיותו מרוחק מביתו, ואם נוסף לכך את הפחד מפני ההיתפסות בחדירה בלתי חוקית לרוסיה, הרי שמפעימה עד מאוד העובדה כי הדבר שעמד בראש מעייניו אז היה - שימור כתבי הקודש לדורות!

ר' שמואל מאיר אנשין במודעת בני משפחתו

ועתה בעזה"י נאסף ונתקבץ כולו

רבי יעקב זאב, ששימש כשומר הכתבים הנאמן, הצפינם והשגיח עליהם כעל בבת-עיניו, ועם שוב ידידו ארצה, מסרם לידי. רבי שמואל שקד על סידור הספר 'כוכבי אור' לפי כתיב היד השונים, והוציאו לאור עולם בדפוס עניו הסמוך למקום מגוריו. אחרי שהעתיק את נוסח השער המקורי שניסח רבי אברהם זצ"ל, הוסיף: **...קצוהו נדפס בירושלים בשנת ש'ש"ן ע"י המחבר בעצמו הרה"ג האלקי מוה"ר אברהם ז"ל ב"ר נחמן מטולטשין זצ"ל, ועתה בעזה"י נאסף ונתקבץ כולו מהכת"י ע"י ה"ד שמואל הלוי הורוויץ והוצא לאור על ידו - ירושלים תרצ"ג - הוצאת ישיבת ברסלב לתורה ותפלה**

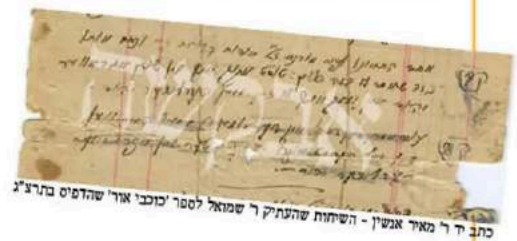

יפוצו
מעיינותיך
חוצה -
קורות
השתלשלות
הדפסת
ספרו של
החסיד
האלוקי
רבי אברהם
ב"ר נחמן
הלוי חזן -
'כוכבי אור'
במהדורתו

באתי לקיים מה שקיבלתי עלי

בהקדמת המוציא לאור כתב רבי שמואל: ויבא יעקב שלם וכו' וייהן פני העיר, ח"א [חד אמר] מטבע תיקן להם. (שבת ל"ג ע"ב) אחר שעזרני השי"ת ליצא מבין שיני אריות, מאלפים ורבבות סכנות שהקיפו עלי ראשי, באתי לקיים מה שקיבלתי עלי להוציא לאור ספרי הרה"ג איש אלקי קדוש וטהור ר' אברהם ב"ר זצ"ל שיהי' קרן קיימת לקיום התורה ועצות רבינו ז"ל, ע"כ ההכנסה מהספר הזה ושאר ספרים, כמו 'שיחות וסיפורים' 'ביאור ה ל י ק ו ט י ס ' ושאר כתבים, אחר התשלום החוב המגיע להמדיס ע"ה, ה ה ד פ ס ה , מ ו ק ד ש היא לזכות הרבים כפי דעתי ורצוני, שהפירות יהי' נאכלין והקרן קיימת לעולם וחלק גדול מזה יהא מוקדש להחזקת המופלאים והמובהקים מחברתנו ישיבת ברסלב לתורה ותפלה המקיימים התקנות ממחלקה א' וחלק ג' להחזיק ענין רבינו הק' באומן המקיימים שם התקנות הנ"ל.

כתב יד ר' מאיר אנשין - השיחות שהעתיק ר' שמואל לספר 'כוכבי אור' שהדפיס בתרצ"ג

ובקשה

מאת אחינו בני ישראל, ובפרט לחובבי ומוקירי התורה ויראה ובפרט כל אשר ספרי ועיני רבינו ז"ל יקר וחביב להם, שייטיעו לזה בסיוע שיש בו ממש, שנוכל לשלם חובות הוצאות הדפוס ונוכל להוציא לאור שאר הכתבים מרבינו ז"ל ולהחזיק הצדקות הנ"ל וזכות זה יזכו לכל טוב סלה ונזכה לגאולה שלימה בב"א.

הכ"ד המו"ל שמואל הלוי הורוויץ ואלו ההוספות שנוספו לראשונה במהדורה זו: **הקדמת המחבר רבי אברהם - פנינה יקרה ושכיית חמדה בזכות עצמה, שנעדרה מדפוס ראשון.**

חלק א' אנשי מוהר"ן - לראשונה נדפס המבוא המלא שכתב רבי אברהם לחלק הראשון - 'אנשי מוהר"ן', שהדפיס בחייו, אך נאלץ לקצר אז ולתמצת את המבוא לשורות בודדות, וכאן בא בשלמותו:

זה היום עשה ה', אשר שמת אל לבבי להעלות על הכתב איזו סיפורים בקצרה ממה שעבר על מוהרנ"ת זצ"ל שלא הובא בה'ימי מוהרנ"ת' אשר כתב בעצמו, כי לא כתב שם רק ראשי פרקים, כמונן להמעין שם. ועוד נתתי את לבי לצרף לזה גם קצת משיחותיו הקדושים, וגם קצת סיפורים משאר אנשי אדמו"ר זצ"ל, כי בשכבר הימים הבאים נשכח הכל. ומי יודע עד כמה יתארך עוד זמן גליותינו והלבבות הולכים ונתמעטים בכל עת, לכן ההכרח להעלות גם זאת על הכתב. ומהודענא להקורא שכל הספורים האלה שמעתי מאבי מורי המופלא מוה"ר נחמן ז"ל, וזאת איזה מעט ומקצת צרפתי לזה מה ששמעתי גם משאר אנשים הזקנים שבאנשי מוהרנ"ת ז"ל. והסיפורים ממה שעבר על מוהרנ"ת ז"ל שמע אבי ז"ל קצת ממנו בעצמו ז"ל וקצת מיודעיו וחבריו מהנוער שהיו בקיאים בזה.

זאת ועוד, רבי אברהם נאלץ בשעתו לעתים לנקוט בקצירת האומר ולתמצת את חיבורו. וכעת עם הדפסת המהדורה השניה התגלו חלקים ניכרים שהיו חסרים בו.

נציג לדוגמה את הסעיף הראשון מחלק 'אנשי מוהר"ן' מהדפוס הראשון, לעומת זה שהדפיס רבי שמואל מכתב יד. מהדורת תרנ"ו:

בשנת ה' אלפים תק"ם, נולד מוהרנ"ת ז"ל בעיר נעמרוב ונתגדל בבית אביו הנכבד ר' נפתלי הירץ ז"ל בתורה ובעושר ובחכמה. ובבואו אח"כ בבית התלמוד של חותנו הרב הגאון ר' דוד צבי ז"ל נתגבר ועלה בחריפותו ובקיאותו בתלמוד ובפוסקים ראשונים ואחרונים כשאר הגדולים אשר בארץ. מהדורת תרצ"ג:

בשנת ה' אלפים תק"ם נולד מוהרנ"ת ז"ל. ולידתו והתגדלותו ה'י נעמרוב, בבית אביו הרב הגאון הנכבד רבי נפתלי הירץ ז"ל, ונתגדל אצלו בתורה ובעושר ובחכמה. כי אביו הנ"ל ה'י עשיר גדול, וה'י לו עם

ר' יצחק מאיר קורמן

בעטלירס', 'מעשה מבערגריר ועני',
'מעשה ניסים', 'מעשה מן המלך'
ובן השפחה ועוד.
תוספת חשובה מאוד
שהוכנסה אף היא לספר כדי לא
לבזבז עמודים ריקים, וכך זכתה
לראות אור:
[עמ' קכט] "שלא להוציא
הנייר חלק, נציג פירוש
השומר אמת לעולם עפ"י
משול מוהרנ"ת ז"ל..."
[עמ' קל] "אחד התאונן
לפני מוהרנ"ת ז"ל אודות
עבודת ה'..."

"עוד אמר, מען דארף
איך דער יוגענד אסאך
הארעווען מען זאל
הערשט אויף דער
עלטער זיין אפראסטער
הערליכער יהוד [=בימי
הנעורים צריך לעמוד
הרבה, כדי שבימי
הזקנה יהיה לפחות
יהודי כשר פשוט]"

שיחות אלו הועתקו
מגיליוני כתב ידו של
רבי מאיר אנשין, בהם
רשם את ששמע מפי
רבי אברהם (מכתב יד זה
שאב רבי שמואל לא מעט
שיחות והדפיסם בספרים
ובקונטרסים שיצאו לאור על
ידו).

(תדחננו נתונה להאחים
הרה"ח ר' נחמן רוזנפלד והרה"ח
ר' עמרם רוזנפלד, שבהתעוררותם
וסייעם נכתב מאמר זה)

עוד שני שתפים גדולים
ג' חניות גדולות באדעס
ובבארדיטשוב ובעיר
מושבו בנעמרוב. וגם
מוהרנ"ת ז"ל היה
מנעוריו בקי ומבין
בכל סחורותיו
ובשאר עסקיו.
והותנו ה' רב
ואב"ד בישראל
אשר עד היום
נדע שמו על
פני תבל, הרב
הגאון הצדיק ר'
דוד צבי זצ"ל
ממא ה' ל' ר' ב,
אשר נהג רבנות
במאהלוב ובשאר יגראד ובקרעמיניץ ובכל
העירות אשר סביבותיהם כולם סרו למשמעתו. ובבוא מוהרנ"ת
ז"ל בבית התלמוד של חותנו הנ"ל נתגבר ועלה בחריפותו ובקיאיותו
בתלמוד ובכל הפוסקים ראשונים ואחרונים כשאר הגדולים אשר
בארץ.
כמו כן הביא רבי שמואל לדפוס את המשך חלק 'אנשי מוהר"ן'
שטרם נדפס.

כתבי רבי אלטר מטפליק

כזכור, השיג העתקה של כתב יד רבי אלטר מטפליק, גיטו של
המחבר רבי אברהם ב"ר נחמן. רבי אלטר אף נטה ידו ועיטר את
החיבור 'כוכבי אור' בהוספות והרחבות רבות וחשובות, שכעת צורפו
לספר.
רבי אלטר הוא גם המקור לשיחה הבאה שהכניס רבי שמואל לספר:
אמר המעתיק: העתקתי מכתב יד הוה"ק ר' נחמן מטולטשין זצ"ל
מגדולת זהירות טבילת מקוה. לרשום בכתב אמת את אשר שמעתי
פעם אחת מפי מורנו מוהרנ"ת ז"ל [...]

חלק ב' 'אמת ואמונה' - לעורר ולחזק באמיתת האמונה ובגנות ספרי
חקירות - ובו יז טעיפים, בתוספת פתיחה מאת המחבר - נדפסו
כעת לראשונה.

חלק ג' 'חכמה ובינה' - רזין עילאין בסוד קדושת נשמת רבינו
הק' - כבר נדפס בהמשכים בירחוני 'אור זורח' שיצאו לאור
בפולין בתרפ"ט (ארבע שנים קודם לכן), לכן (כמו גם מחוסר אמצעים)
לא ראה רבי שמואל צורך להדפיס, אלא את מקצתו שטרם
ראה אור, כשהוא מצייך: "**חלק ג' חכמה ובינה כבר נדפס בירחון**
אור זורח, ובעזרת ה' כשירחיב גבולנו לשלם הוצאות הדפוס,
ידפס עוד פעם במילואו: מלואים לחלק ג' חכמה ובינה הנדפס
כבר..."

חלק ד' 'ששון ושמחה' - תפילותיו של רבי אברהם וחיידושו
בגודל מעלת השמחה. נדפסו כעת לראשונה מכתב יד
סקיבל רבי שמואל מרבי יצחק מאיר קורמן מלובלין.

בסוף הספר:
"שלא להוציא הנייר חלק, נציג פה מכת"י המחבר השייך
להמעשיות..." - מובאים חידושים על יום ה' מ'מעשה מו'
שלמה בכתב ידו של ר' שמואל, שהועתקה מכת"י המחבר רבי אברהם

הרימו מוכשול מדרד עמי

תנובה למאמר "חייב שכולו זכאי"

שפורסם בחודש עיגבר
במדור "רפואת הנפש"

מאמר ראשון בסדרה

משה וישראל שבכתב ושבעל פה והפצת הסולת הנקייה והמנופה ופך השמן הטהור והוך של משנת ברסלב בטהרתה כפי המקובל והנמסר מדור דור.

מתוך חשש כבד ודאגה עמוקה מכך שהדברים המשובשים שהופצו ברבים עלולים חלילה להכות שורשים בלב הקוראים, פנינו לאחד מיקירי אנשי שלומינו בבקשה להיכנס בעוביה של קורה על מנת לנתוץ ולהרוס את כל אותו בניין של שקר ולהעמיד את יסודות האמת והאמונה על מכונם בטוב טעם ודעת כי ה' הטובה עליו לשם ולתפארת ולתהילה.

מערכת "אבקשה" הוכתה בהלם ובתדהמה עם צאתו לאור של גיליון חודש העבר, כאשר נודע כי בעקבות תקלה טכנית ולחץ הזמנים השתרבבה בטעות לאחד ממדוריו טיוטת מאמר, פרי עטו של כותב זו, שנידונה לאלתר לגניזה וכלל לא היתה אמורה לרדת למכשב הדפוס ולראות אור עולם.

למרבה הצער והחלחלה, מדובר במאמר הנוגד לחלוטין את כל העקרונות אותן חרתה מערכת "אבקשה" על דגלה, הלוא המה ההיצמדות המוחלטת לכל פרט ודקדוק בתורת

תמצית המאמר הנידון

נקדים ונסכם במספר סעיפים קצרים את המאמר הנידון (המילים המודגשות והמוקפות במרכאות כפולות הם ציטוטים מחוך המאמר) ולאחר מכן נפנה מיד למלאכת פירווקו והריסתו מן המסד ועד הטפחות.

א. עובדה: מצבם הרוחני של בני הדור קשה מאד, אנשים "הולכים קדורנית, ראשיהם חפיים ופניהם כבושות בקרקע".

ב. הסיבה: הם "כורעים תחת נטל רגשי אשמה כבדים, נמחצים תחת כובד ייסורי מצפון על ריבוי כשלונותיהם, על עצם בערת היצר בתוכם, על ריבוי ההרורים וכו' המאפיינים את דורנו".

ג. הפתרון: להסביר לבני דורנו שכל חטאיהם, יהיו חמורים כאשר יהיו, הם נטולי כל ערך וחסרי כל משקל, הם פשוט כלום, אפס ואין.

ד. ה"היגיון" שמאחורי הפתרון: הכרת חוק "הערך והמשקל היחסי והמשתנה" של החטאים בהתאם להתגברות היצר. "ממש כמו שבעולם המעשה" פועל החוק החברתי והכלכלי של "היצע וביקוש" האומר ש"ככל שדבר מצוי יותר, כך הוא זול יותר", כך בדיוק, ב"בורסת החטאים", מתקיימת משוואה סימטרית ברורה שבה, "ככל שעולה כוח הטומאה, ע"י הס"מ, ומתרבים החטאים בעולם - כך יורד "שוויים" ומשקלם", וממילא: אפס התגברות היצר ("ביקוש" שיא לחטאים מצד היצר) = 100% ערך ומשקל החטא, כפי שלהיפך: 100% התגברות היצר ("היצע" שיא לחטאים שהרי כולם חוטאים והדור "כולו חייב") = אפס ערך ומשקל החטא. מכיוון שבדורנו המצב הוא 100% התגברות היצר, המסקנה הינה כי "ערך ומשקל" החטאים = אפס.

מי שמשקר ו"מגדיל ומגזים בחומר חטאיהם וכשלונותיהם" של בני הדור, זהו "היצר הרע", הוא שנאמר "כי הגדיל לעשות" ללמד שאומנותו היא להגדיל את החטא בעיני עושהו ללא שום פרופורציה, כאשר האמת, לדידו של הכותב, הינה הפוכה בתכלית: "אין ספק שבדור שכוה ערכו ומשקלו של החטא, בבורסת החטאים, ירד פלאים ועדיין צונח ללא מעצור (להיכן? אולי אל מחתח לאפס?...?) ביחס הפוך להתגברות הקליפה".

[ה"חטא" שבכל זאת יש "להתוודות" עליו (ולבש "סלח נא על קל וחומר")

יחד עם כלל חברי המערכת הנכבדים ורבים וטובים מבין קוראי "ירחון דחסידי ברסלב - אבקשה" בארץ ובתפוצות, הזדעזעו כותב השורות עד עמקי נשמתו כאשר גילה בין עמודי הגיליון האחרון (ששט תשפ"ד) מאמר שכל כולו משקף את ההיפך הגמור והמוחלט לכל ייעודו של הגיליון. מאז ייסודו שוקד הגיליון בכל תוקף ועוז להנחיל לרבבות קוראיו את דרכו הטהורה של רבינו הקדוש "שלא לזוז חלילה אפילו מסעיף קטן שבשולחן ערוך", והנה הצליח מעשה שטן להחדיר בו בשגגה גמורה מאמר הפותח פתח רחב כאולם למחיקת כל ארבעת חלקי השולחן ערוך כולם ולהכשלת והחטאת הרבים באופן שאין דומה לו!

המדובר הוא במאמר הנושא את הכותרת "חייב שכולו זכאי", שפורסם במדור הנושא את השם "רפואת הנפש", כאשר המאמר נכתב כביכול כמענה לשאלתו של "מקורב חדש" המבקש הסבר מניח את הדעת ל"טענות" שהושמעו באוזניו על כך ש"ריבוי החיזוקים בתורת ברסלב גורמת לאנשים לריפויין ח"ו ואפילו לזלזול וקלות ראש ר"ל".

המאמר שמישמתו המוצהרת היא להפריך את הטענה הזו, מתגלה, למרבה התמהון והפלצות, ככזה שדווקא מספק עבור אותה טענה רצועה את האישור החזק ביותר, רחמנא ליצלו, ומהווה דוגמה מאלפת עד כמה ניתן, כלשון חז"ל (בבא בתרא דף ז, חולץ דף ג ועוד), "לתלות בוקי סריקי (רש"י: דברים שאינם) בר' נחמן" ולמצוא כביכול בדברי הצדיק הגדול ביותר שכל עניינו אינו אלא "לְחַזֵּק וּלְקַיֵּם בְּלֵב בְּלִי יִשְׂרָאֵל עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת לְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה" (ליקוטי הלכות תפילין ז ו, כוכבי אור אנשי מהר"ן ה ושה), אמירות שיעשו ל"סם קנות" ויגרמו למי שצורך אותם להיות ל"מְקַצֵּץ בְּנִטְעוֹת וְכֹפֵר בְּפֶלֶא חַס וְשְׁלוֹם" (ליקוטי מהר"ן חו לא), וכאשר התוצרים הפגומים והפסולים הללו אף מנוסחים בלשון לימודיים ומשווקים בראש כל חצות, הרי ש"על ידי זה מְטַעֵין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעוֹלָם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן!" (ליקוטי הלכות יין נסך ד יג).

לבקשתם ובעידודם הנמרץ של ידידי היקרים חברי מערכת "אבקשה" שגמרו אומר לעשות כל אשר לאל ידם בכדי לתקן את התקלה המצערת מאין כמותה שהתגלגלה עליהם על כרחם על אפם ועל חמתם, תוך הכרה ברורה בכך שבמצב שנוצר אין שום מנוס מלשנס מתניינים ולטפל כדברים כיו רמה בצורה הבהירה והחדה והנחרצת ביותר כך שלא ייוותרו בניין נערים" אבן על אבן, נטל על עצמו עבדכם הנאמן את המשימה.

שהוא ל"שאלת הידיעה והבחירה, לא מיניה ולא מקצתיה, לא קרב זה אל זה, אין הנידון דומה לראיה כלל, אין כאן כלל קושיא ואפילו ריח של קושיא", אך בהמשך, כשהוא מוצא את עצמו מתפתל ללא מוצא בלהטוטי מילים שלא מצליחות לספק שום מזור לבעיה ושום רסן ובלם לגולם שקם כאן על יוצרו, הוא מבקש פתאום להיעזר, ובאריכות והרחבה, בדברי מוהרנ"ת (נהללות סימני נהמה וחייה טהורה ד) על החובה לברוח ממבוכה זו שעניינה נוגע לעניין "הידיעה והבחירה"!

י. כדי להסביר למה מצד אחד האדם "רשאי, אף מצווה ומתבקש" להפנים במלואן את ההנחות האמורות (החטאים נטולי כל ערך והאדם נחשב אנוס), אך מאידך אסור לו להסיק את המסקנה המתחייבת מהן בהכרח ושלפיה אכן "מתבטלת בעצם כל התורה כולה" ואפשר "לחטוא לכתחילה" - הוא מכביר בפטופטי סרק והבל שאינם עומדים אפילו בפני הרוח הקלה ביותר של הביקורת כשמתוך ריבוי דבריו הוא אף מעצים לא אחת את הקושי פי כמה וכמה (למשל, תחת הכותרת "התאוה הגדולה מכל", הוא מנסה להחריע מפריקת העול שעלולה להיגרם מדבריו לאורך המאמר זאת באמצעות ההצבעה על כך שאין בעולם תאוה גדולה יותר מהתאוה להחליט בלבו "אחטא ואשוב" כי בחלטה זו הוא מתיר לעצמו ומאפשר גישה קלה ונוחה ללא הרדורי הרטה מייסרים לכל התאוות כולן ר"ל, אלא שלא ניתן בשום פנים ואופן להבחין מה הכוונת מנסה להרוויח עם קביעתו זו. הרי הדברים קל וחומר: אם על "תאוה" סתם (לא "הגדולה מכל") - ישנה התגברות כל כך נעוצה של היצר עד שדרגת ה"היצע" שלה מוודי את ערך חומריתה לאדם והאדם הכורע תחתיה נחוסר אוניס נחשב לאנוס, הרי כאשר מדובר על "התאוה הגדולה מכל" על אחת כמה וכמה שמידת ה"היצע" שלה יהיה ברמת שיא וממילא ערך חומריתה יהיה אפסי לחלוטין והאדם המתפתה לה בחולשתו לא יחשב כלל וכלל לאשם!).

יא. בנוסף, עושה הכותב בדברי מוהרנ"ת ככתובך שלו "כזכוכית ביד המזוגג, ברצותו חוגג וברצותו ממוגג" ומפזר על ימין ועל שמאל קביעות שרירותיות מכל הבא ליד לגבי כוונת דבריו הקדושים אותם הוא נאלץ מחד גיסא להציג על מנת לספק מראית עין של תמיכה (וכדלהן בדבריו) כשמאידך המשמעויות הברורות והצלולות הבוקעות מהן לא מצליחות בשום אופן להשתלב ולהיבלע בתבנית דבריו בלי להותיר "בליטות" ו"צרימות" מפריעות ומטרדיות מדי. קטע אחד מליקוטי הלכות שלא עולה בקנה אחד עם פלפוליו מוסבר בהינף קולמוס ככזה שמוהרנ"ת כתב אותו "עבור מי שאינו נותן אל ליבו את פשוטות ההבדל ההגיגי" אותו הוא מציג, וקטע אחר העומד בסתירה גמורה לדבריו (וכדלעיל בסעיף ט) מתבאר במחי יד ככזה שלדעתו מוהרנ"ת כתב כדי "לתת תבלין של דעת בדבר ע"י היקש מהבהינה שקשורה אליו בעולם העשייה..."

יב. לסיום, כנראה עקב המודעות לצורת ההתמודדות הכושלת עם "הקושיא", מנסה הכותב לצאת מן הסבך באמצעות העברת מסר אישי מאשים לקורא הלא מספיק חכם או לא מספיק "מאמין": "אם קשה לך, ואתה מרגיש שהדיבור המחוק, מחזק אותך בעניין אחד אך מחליש אותך במקום אחר, צריך אתה לתלות את החיסרון בך ולחפש היכן טעית על מנת לתקנו... החיזוקים הינם אמת מוצקה מפי הגבורה... והחולשה הנגרמת לעזותך דקדושה הינה תולדה של שטחיות המחשבה כנ"ל או של פגם באמונתך".

עד כאן תמצית המאמר.

[יש לציין כי "ניצוץ אמת" בודד אחד מצוי בכל זאת במאמר זה והוא באמירה על "הזינוק החד בעליית שווי וחשיבות מצוותיו של האדם בדורנו המריקנה שחקים ומטפסת טסה מעלה מעלה ברמות שלא היו כמותן בשום דור", יסוד זה אותו נעלה על נס בהמשך הוא אמת ויציב ונכון וקיים וישר ונאמן ואהוב וחביב והוא אחד מדרכי ההתחזקות העיקריים ביותר בתורת ברסלב שמוהרנ"ת לא פוסק מלהזכיר אותו, מלבאר אותו ומלהעמיק בו ללא הרף (ושריניו הקדוש אף רווח נחת מכך שמוהרנ"ת בעינו

במצב של אפס חטאים, הוא להבנת הכותב, על כך גופא שהאדם לא "העמיק די לעשות יום יום ושעה שעה קל וחומר" מירידת הדורות (וממילא "פחות ערך ומשקל החטאים" במקביל) מאז תקופת הארז"ל ותקופת מוהרנ"ת, "אלף אלפים ורבי רבבות מונים", המביאה אם כן לצניחת שיא שאין כמותה ב"פחות ערך ומשקל החטאים"!

ה. "היגיון" מעוות זה של העתקת כללי המשחק של "בורסה" למגרש החטאים ושאלת חומרם, "היגיון" שלא ניתן למצוא לו שום בדל של תימוך בכל האוקיינוס רחב הידיים של דברי רבינו ומוהרנ"ת ותלמידיו ותלמידי תלמידיו - מנסה הכותב לתלות בפירוש משובש לחלוטין לדברי מוהרנ"ת בשער הגלגולים שאף הוצאו לגמרי מהקשרם (קקשר שבחלק אף מצוטים ע"י הכותב) וכפי שנוכח בדברינו.

ו. "משתנה" נוסף שגורם לצניחת "ערך ומשקל החטאים" לאפס, היא "מידת אנוס של האדם - עד כמה אנוסו יצרו וצרת נפשו לחטוא, ובדורנו גבר האנוס עד שהגבולות שבין מזיד לנאנס ע"י יצרו מיטשטשים וחולכים", ו"מכוח טענת אנוס, סר עונו וחטאתו תכופר".

ז. המסקנה: אין שום צידוק לתחושת אשמה כלשהי - "הטענה אינני אשם" נשמעת יותר ויותר צודקת ומתקבלת על הלב, "האדם בן הדור הזה אינו נחשב אשם ככשלונוטיו לפני הבורא ית", וה"אמת לאמיתה" (כפי שחזרו ומופיע גם תחת הכותרת "לסיכום" שבסוף המאמר) היא ש"האדם אינו אשם בחטאיו". חד וחלק.

ח. הנוסחה "המתמטית" פשוטה אפוא בתכלית:

1. שיא התגברות היצר = אפס ערך לחטאים.

2. זהו המצב בדורנו = ערכם של החטאים בדורנו הוא אפס.

3. אפס ערך = אפס חומרה = אפס אשמה = אפס תחושת אשמה = אפס ייסורי מצפון וכריעה תחת הנטל = שיא "השתחררות" = "באים עד סף ביטול הבחירה" ובא לציון גואל.

ובמשפט מחץ אחד שכל מי שהחשת הגאולה יקרה ללבו אמור לכאורה "להיות חזק בממון וברצון ובטרה" על מנת לפרסם אותו בכל צורת הפצה אפשרית: **אחי היקר, בסס את ה"התחזקות" שלך על עקרון כפול זה: א. היצר משתולל ואין לך שום כוח לגבור עליו; ב. ממילא אין לעבירותיך שום "ערך" ו"משקל" והכל בסדר גמור!**

ט. כותב המאמר עצמו חש כמובן ב"פצצת האטום" שהוא הטיל כאן על כל התורה כולה (וכנראה גם בסערה הציבורית ו"גלי ההדף" שהיא תעורר). תחת הכותרת "הגענו לקושיא" הוא מציג את היותו מודע לכך ש"הידיעה המרעישת" הזו "מקרינה באופן שלילי על עוז רוחו" של האדם "להתנגד לפיתוי היצר", שהרי אם הנוסחה המתוארת בצורה מתמטית כל כך מושלמת ונהירה היא אכן נכונה, הרי "הותרה הרצועה ח", "אחטא ואשוב, אחטא ואשוב", ר"ל, לא מרוע לב חלילה כדי להכעיס, אלא מחמת אפיסת כוח לעמוד תמיד בקשרי המלחמה, להתאפק ולכבוש את התאוה הבוררת... איזיל ואתהיה בהאי עלמא "כמו כולם" וה' יכפר בעדי כשאשוב וכו'... הקב"ה רחמן ואיני אשם בחטאי שחטאתי עד כה, ואם כן, לא נורא שאשמע ליצרי שוב, כי בוודאי אח"כ אשוב והקב"ה ימחל לי..." (נדלג כעת על השאלה העולה מאליה מדוע יש כאן בכלל "חטא" שעליו יש "לשוב" ושלגבי נדרשת "מחילה"? הרי הוסבר עד כאן בשפה ברורה ובפה מלא שערך החטאים בדורנו הוא אפס, שהאדם נחשב אנוס, ושאינו שום סיבה לתחושת אשמה! נחזור לשאלה זו בהמשך).

את הקושיא הזו, התקפה לחלוטין מבחינה הגיונית, כלומר: זו מסקנה שנגזרת בהכרח מההנחות שאותן הוא מציג לאורך כל המאמר בהיגיון "מתמטי" מדויק, הוא מוקיע כלא פחות מאשר "טענה אווילית", כאשר הוא סותר עצמו, מבלי משים, מיניה וביה מן הקצה אל הקצה: בתחילת דבריו הוא מלהג בבטחה על כך שקושיא זו לא קשורה בשום קשר

העדר אשמה המופיע במקורותינו לגבי מקרים כאלה ואחרים. כפי שצייננו: מידת ה"אשמה" של החוטא ומידת ה"חומרה" ("משקלו" ו"ערכו") של החטא אלו שני עניינים שונים ונבדלים שבעיקרם אינם קשורים כלל זה לזה, ועד כדי כך שיתכן גם מצב, של שיוגג גמור ולפעמים אפילו של אונס מסוג מסוים, בו החוטא אינו אשם כלל ובכל זאת הטואו גרם ל"פגמים" ו"קלקולים" עצומים ונוראים, מחייב "עונשים" קשים ומרים, ודורש יגיעות וטרחות לאורך ימים ושנים ואפילו דורות על גבי דורות כדי להביא ל"תיקון" אותו חטא.

טעות שלישית - ההתעלמות מהנחת היסוד התורנית הידועה והמפורסמת, בפנימיות התורה בכלל ובתורת ברסלב במיוחד, כי כל האמירות בסגנון, יהיה מקורן אשר יהיה (חז"ל, קבלה, וכו'), הם תמיד רק "צד אחד של המטבע", הצד השייך ל"דיעה", והיחס כלפיהם אמור תמיד להביא בחשבון את כל האמירות המנוגדות והמשלימות (מחז"ל, קבלה וכו') המבססות בכל תוקף את הצד השייך ל"בחירה", צד שהוא לעולם לא "היצוני" או "נמוך" יותר מצד ה"דיעה" ("הפנימי" וה"גבוה" כביכול) אלא בגדר אמת מוחלטת ("פנימית" ו"גבוהה") כמוהו ממש, למרות הסתירה החזיתית ביניהם כאילו היה מדובר ב"שני הפכים בנושא אחד" כפי שהדבר נפתס בדעתנו האנושית המוגבלת, וזאת מתוך אמונה ש"לעומק דעתו יתברך" לא מדובר בסתירה כלל אלא במה שאינו בגדר "שני הפכים" כלל או אינו "בנושא אחד" כלל, וממילא לא תיתכן שום הצדקה לעשיית שימוש זדוני כזה או אחר באחד הצדדים הללו מכיוון שבכל מקרה כזה יהיה מדובר ביישום שגוי שאין מאחוריו כל אמת, וכפי שהדברים הללו יתבארו להלן (במאמרים הבאים).

האם האדם נחשב "אנוס" או בעל כוח אלוהי בלתי מוגבל?

נתחיל אפוא בהתייחסות לטענת ההבל הראשונה.

הכותב הטועה והמטעה, המבקש לתלות את הבליו באילנות הגדולים רבינו הקדוש ומוהרנ"ת, טוען בשמם כי עקב התגברות היצר העצומה בדורות האחרונים "האדם נחשב לאנוס בידי יצור", הבה ונבדוק מה אומרים רבינו הקדוש ותלמידיו על כך.

לנבי היצר הרע התגבר על האדם להכשילו בתאוות ובעוונות

אחד מהכללים והיסודות החוזרים על עצמם פעם אחר פעם בדברי רבינו הקדוש ומוהרנ"ת (על בסיס דברי חז"ל היועצים) (עבודה זרה דף ג'): "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו" הוא שלא יתכן לעולם מצב שבו הקב"ה יספק ליצר הרע כוח מעבר לכוח שהקב"ה הקדים ונתן לאדם כך שיוכל להתגבר עליו ולנצחו.

נציג מספר דוגמאות לכך, כטיפין זעירין מן הים הגדול והמים שאין להם סוף.

בליקוטי הלכות ברכת הריה ד א כותב מוהרנ"ת:

"קריבין לדעת ולהאמין שבנדאי כל אחד ואחד מן ישראל אפילו תפחות שבפחותים הוא בעל כח גדול לעמוד קנגד היצר הרע שיש לו..."

כי אם לא היה כח פאדים לעמוד קנגד היצר הרע לא היה הקדוש ברוך הוא נותן לו יצר הרע הזה, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, וכמו שאמר רבנו ז"ל שאין מי שיהיה לו מניעת שיהא יוכל לעמוד בהם, וכמו שכתבם (בראשית ד'): 'ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו', אם הרעה - התגבר עליו, עין שם בפירוש רש"י."

נספר שבחי האר"י נתן את דעתו יותר מכלל דבר אחר ליסוד זה אותו מסר האר"י הקדוש למהרר"י, אך בניגוד ליצירת הכלאיים והשעטנו שביצע הכותב, אין שום קשר כלל וכלל בין יחס ה"עלייה" האמיתי של ערך ומשקל הטוב על הרקע המנוגד של הרע, יחס אותו הודיעו לנו צדיקי האמת ברוח קדשם, לבין יחס ה"ירידה" המדומה של ערך ומשקל הרע ב"בורסת החטאים", יחס שהינו פרי דמיונו של הכותב בלבד, אלא שלצערנו, על מנת לספק מצג שוא של ביסוס מזויף לדברי ההבל בנוגע ל"ירידת" ערך ומשקל הרע, בוזק ומפזר הכותב פה ושם שבירי ציטוטים מדברי מוהרנ"ת על "עליית" ערך ומשקל הטוב, כשעינו הלא ביקורתית של הקורא הממוצע לא עשויה להבחין כל עיקר בכסף הסיגים המצופה כאן על החרס].

אכן "ביטול הבחירה"...

בטרם נפנה להפיכת כל מגדל הקלפים הרעוע והפרוע הזה על פניו וזרייתו כאבק פורח לכל רוח, נפתח בליצנותא דעבודה-זרה ובמילתא דבדיחותא מרירה ממוות על כך שבינות לכל הררי גיבובי ההבל הללו מצאנו בכל זאת שורה אחת נכונה, זו השורה הטוענת כי מאמר זה "יש בכוחו להביא את האדם עד סף ביטול הבחירה". ניבא הכותב ולא ידע מה ניבא, שכן דבריו אכן מביאים לא רק ל"סף ביטול הבחירה" אלא ל"ביטול הבחירה" ממש, אך לא ל"ביטול הבחירה" במובן של "על פי רוב היה נדמה לנו באותה שעה שעמדנו לפני הדרת קדושתו הנורא, שבוודאי לא יהיה לנו עוד שום בחירה, כי בוודאי בהכרח להיות כרצון השם יתברך ואי אפשר לפרוד עוד מהשם יתברך, מכל שכן לשנות רצונו יתברך, לעבור, הס ושלום, אפילו איזה דבר קל בעלמא" (שיחות הר"ן קנד), אלא במובן ההפוך לחלוטין של "ביטול הבחירה", שנוכל לנסח אותו, על משקל לשונו של מוהרנ"ת, בדיוק כך - "שבוודאי בהכרח להיות שלא כרצון השם יתברך ואי אפשר שלא לפרוד מהשם יתברך, ואי אפשר שלא לשנות רצונו יתברך, ואי אפשר שלא לעבור, בלב שלם ובנפש הפצה ובמצפון שקט ורגוע, אפילו על הדברים החמורים ביותר!"

כפי שנלך ונזכיר צעד אחר צעד בסייעתא דשמיא, שחור על גבי לבן ובאופן שלא ניתן להטיל בו כל ספק ופקפוק, כל ההנחות עליהן הושתת בניין ההבלים הזה הינן שגויות לחלוטין, וכל המקורות בהן מנסה הכותב להיתלות, אם בדברי רבינו ומוהרנ"ת ואם בדברי מהרר"י, הינן משענות קנים רצוצים שאינם תומכים בדבריו כלל וכלל ואף סותרים אותם להדיא מכל וכל.

סדר הדברים

בראש ובראשונה נתייחס לטענת ההבל על כך שהאדם נחשב כביכול "אנוס ביד יצור", לאחר מכן נסור לטענת ההבל השנייה לגבי אפס ערכם ומשקלם וחומרם של החטאים. לגבי שני הטענות הללו גם נראה כי הן לא רק שקריות מצד עצמן אלא אף מצד הדמיון הכוזב להשיג באמצעותן תועלת של "התחזקות" כלשהי.

בהמשך נפנה אלומת אור בהירה לדברי מהרר"י בשער הגלגולים וניווכח, בין היתר, בשלוש טעויות גורליות בהן טעה הכותב:

טעות ראשונה - בהחלה לא נכונה של עניין שנאמר ע"י האר"י הקדוש לגבי מציאות פרטית, ייחודית ונדירה וכמעט בלתי מצויה, הנוגעת לנשמות מסוימות ביותר ובמצבים מסוימים ביותר, כאילו הוא נאמר על כלל בני הדורות האחרונים.

טעות שנייה - בהבנה לא נכונה של מושג הפחתת האשמה או אף

ובליקוטי הלכות גניבה ה' ד:

"כי אפילו ששנרמה להאדם שידע האמת רק שהמאות מתגברים עליו - גם זה שקר, כי נדמה לו שאין בזהו לעמוד בנגדם, אכל אם ימשיך עצמו להאמת בנדאי ויהיה לו כח ועצה להפילט מהם, וכמו שכתוב בהקדמה של ספר לחימי מותרין בדברי הישר: וכל זה מהמת שמתן שאין יודע מזהו וכו'. אבל באמת לאמתי בנדאי יש לו כח וכו', כי אין הקדוש ברוך הוא שולח על האדם נסיון וכו' שלא יהיה לו כח לעמוד בו, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטריטוריא עם ברייתו וכו'."

ובליקוטי תפילות כה:

"רבנו של עולם, ה' אלוקים, אתה ידעת את כל מה שעבר עלי מנעורי עד היום הזה, כי זה כמה נכסוף ונכספתי לראות בתפארת ענה, ובכל פעם שאני מתעורר ורוצה לתת ולעלות ולהעתיק ממקומי איהו העמקה בעלמא לעלות מפרדנתי השפלה למדרגות שבקדשה כחוט השני, אין מקר הדמיונות והמאות והמגעיות והפולגים מתגברים עלי בכל פעם יותר ויותר מפתחלה, בהתקברות גדול ובהתפשטות עצום מאד כאשר אתה ידעת, עד שלא הניחו אותי לעלות למקום שהייתי צריך לעלות עד הנה, ולא די שלא הניחו אותי לעלות למדרגה הנבואה יותר אף גם מגדל ההתקברות וההתפשטות שהתפשטו עלי בכל פעם כאשר אתה ידעת על די זה הפילי אותי בכל פעם יותר וכן היה כמה פעמים בלי שיעור ועדד ומספר..."

ובאמת אני מודה ומתודה לפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, כי אני בעצמי התבססתי בנדאי וזה לי כח להתגבר עליהם בכל פעם לנעמם ולשכרם ולבטלם, כי אין אתה בא בטריטוריא ובעלילה על ברייתך, וכשב שנתת בהם כח למגע ולבטל אותי הם ושלום, בן נתת לי כח יותר ויותר להתגבר עליהם ולשכרם ולבטלם לגמרי, אה בעונותי נרבים לא תבתי על נפשי ולא תתפדתי בבחור לשכרם ולבטלם..."

וכך, רבי אברהם בן רבי נחמן מטולטשין בשם אביו, בכוכבי אור, שיחות וסיפורים כנ:

"יש לנו להאמין שאין הקדוש ברוך הוא בא בטריטוריא עם ברייתו, וכמאמר רבנו ז"ל שאין הקדוש ברוך הוא שולח מניעה שאין מיכלת לעמוד בה, כי גם עתה יש מיכלת כל אחד לעמוד בכל הנסיונות."

לבי היציר היערי המתגבר על האדם להבשילו בדרהורים ובמחשבות רעות
(דומה אחר מנא חסיד לנשיות שביטל לא חס לחבדי עולם בדרו)

מזהרנ"ת, בדרושו, במכתבו ובתפילותיו, חוזר ומזכיר פעמים אין מספר את דברי רבינו הקדוש הידועים (מליקוטי מוהר"ן ח"א חו רלג, ח"ב חו ג), על הקלות היתרה מאין כמותה בה יכול האדם לשמור על קדושת מוחו וכי עבודת קודש זו נתונה תמיד לבחירתו החופשית של כל אחד ואחד בכל מצב ומצב ואין שום שמץ של צידוק לטענה השקרית על כך שענין זה כביכול "אינו ביד האדם".

הנה מספר דוגמאות, על קצה המזלג:

ליקוטי הלכות תפילין ו לב:

"כל אדם אפילו אם הוא כמו שהוא צריך לשמר את עצמו מעשה על כל פנים לבי הנא מחשבתו לחייו כלה, כי צריך לומר היטב היטב ולידע שהמחשבה ביד האדם להטותה כרצונו ואל כל אשר יחפץ ויהא אותה, ואפילו אם כבר הרגילה מחשבתו לצאת לחייו הרבה, אף על פי כן בידו להטותה בכל פעם לדרך הישר, והוא כמו סוס שצא מהדרך שיכולין לתפסו באפסר בעל פרוח להטותו לדרך הישר, פי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד בשום אופן ועל כן אם יחשב מחשבה אחרת לטוב בהכרח שתהיה מחשבתו החצונית וכל הרהוריו... פמבאר כל זה היטב בדברי"

רבנו ז"ל, אכל ברייתו לחייו ואת וליבר ואת היטב היטב ככל פעם בכל יום ובכל עת, כי הרבה בני הנעורים נלכדו בזה שבאים למה שבאים, ורמנא לעילו, מהמת ששדמה להם כאילו אין מחשבתם בידם, הם ושלום, ובאמת לא בן הוא, כי המחשבה ביד האדם תמיד, כנ"ל."

ובחיי מוהר"ן מד:

"והכלל שזה שנרמה להאדם שקשה לשמר מחשבות ורהורים וכלבולים הוא שקר גדול, כי באמת המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו כנ"ל, רק מהמת שהמחשבה מהנענעת וחושבת תמיד ואינה נחה לעולם, נדמה לו שאין בידו לבטל המחשבות רעות, אכל באמת בידו להטות המחשבה מהמחשבה למחשבה אחרת כרצונו."

ובעלים לתרופה (מכתב מיום א מסעי תקפ"ח):

"חוק בני חוק ואל תשפתי כל גמוליו של ח' והקרה אשר גמל עמך עד הנה ומשיר עמך ומחשבותיך לכל מניה מחשבתך לשיטט לחייו כאשר הרעלת עד הנה, כי תבחינה בידך מהו הכל דבר כאשר דברתי עמך הרבה."

ושם (מכתב מיום ב חוקת ח"ד):

"כבר שמעת הרבה בזה שהמחשבה ביד האדם להטותה כרצונו, ואם אף על פי כן, אף על פי כן, היא חזרת ומתפצלת ברעיונים רעים וכלבולים רבים ושונים... עם כל זה הבחינה ביד האדם בכל פעם, וכמו שיש בה כח להתגבר בכל פעם אף על פי ששכר כמה פעמים נאלט ממנו וכו', כמו כן יותר מזה יש בה בפנימיות הטוב שבאדם לחייו ולהתגבר עליו בכל פעם, כי מדה טובה נרבה."

ושם (מכתב מיום ו' קדושים תר"א):

"שנראה כל אחד להרע עצמו מחשבות רעות ורעיונים ורעים ומבטלים ולקשר מחשבותיו בכל עת אל התורה ואל השם ויתרם בכל בחיניו, כי אף על פי כן, אף שנתנה כל אחד במחשבתו בתמחון לבו וכו', אף על פי כן, עדין עדין המחשבה בידו בכל עת נוגע והכל מלוי בקדשת המחשבה, כי שלא במחשבה אחרת, וזה נאמר על כל אחד מיישראל, ויש בזה הרבה הרבה לדבר עמו, אה איז הונו וסוריעה מספיקה, והעקר שיהיה כל דבריו אליו לטובה, ולא לחפה, הם ושלום, להרבות המנה שחורה, הם ושלום, על די זה, רק אדרבא להתחנן בשמחה בכל עת, פי כבר ידוע לנו מה שאמר הוא וכו' וכו' לברכה (ליקוטי מוהר"ן חו עב) שעצבתי מדיק מאד, הם ושלום, לענון לבבול המחשבות רעות, הם ושלום, וצריך להפך תגון ואנחה לקישון ושקחה."

ושם (מכתב מיום ג' שלח תר"א):

"ידע בני פי אדך שהוא, עקר וסודך מרבי מחשבתך ורעיוניך שאינם טובים, ואם אמתם כבר נלכדת בהם כמו שנלכדת, אף על פי כן עדין הבחינה בידך להפס את מחשבותיה בכל פעם כאשר דברתי בזה הרבה בכתב ובעל פה, ונדעתי פי אתה קנאם ואת קצת קצרות השם והקרה, אה חזק וחזק בני חביבי לפני את יותר ויותר, עם לשמח במעט המעט שאתה קנאם מנה, פי באת המעט שאתה מרחוק בזה לעזר ולהפס מחשבתך בזה אתה נכלל בהפגני ארון שמעליו וכו' לבחינת 'פתיחו חותם' בחינת 'תפילין' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב ח...)"

ובליקוטי תפילות ח"ב לא:

"רבנו של עולם, רבנו של עולם, רבנו של עולם, וכך ורחם והושיעה מהרה, פי זה כמה נכסוף ונכספתי לכל זה ועדין לא עלתה בדי, אכל באמת אני יודע ומאמין שגדון הבחינה בידך, ועדין אני נכל להפס מחשבותי ולהטותה בכל פעם לדרך הישר, אף על פי ששכר הרגלתי במחשבותי כמו שהרגלתי, עד שהרגלתי נעשה כמו טבע אצלי, עד שנדמה לי שאי אפשר להמלט מהם הם ושלום, אכל האמת אינו כן,

ועם כל זאת, ראה דבריו בביאור הליקוטים על תל כז:

"על שאף על פי כן יהיה נמצא הפלא העליון הנ"ל, שכל עבודתו יהיה בענין ראש השנה [וראש חודש] הנ"ל, להביא כפרה ולשוב בתשובה דלעילא [תשובת המשקל המוב"פ], על המחשבה הראשונה הזורדת מלמעלה לבר, בסיומת השבירה הנ"ל, כמובא מזה במקום אחר, עד שבוה דייקא, נתעלה על כל הצדיקים הגבורים שהיו מעולם, עד שלא קם עוד בישראל כמוהו".

להשלמת הדברים ובהתייחס לטעות דומה של גילוי פנים שלא כהלכה בדברי מוהרנ"ת, הנשמעת כפעם בפעם מפי כאלה ש"לא קרו ולא שנו ולא שימשו" ו"בהפקירא ניחא להו" - יש בנותן טעם להבדיל כאן כי ברור יותר מביעתא בכותהא כי רק על עניין זה של "המחשבה הראשונה הזורדת מלמעלה בלבד" ו"ההרהורים הבאים שלא בכוונה" וכנ"ל במצב בו "האדם עושה את שלו ומתגבר בכל כוחו לבער ולגרש המחשבות רעות מקרבו", נאמרו דברי מוהרנ"ת בעלים לתרופה (מכתב מיום ג' עקב חר"ג) לבנו רבי יצחק: "...א"ף שאתה תיב בכמה דברים וא"ף שאתה אונס תרבה ברב הדברים...", וכפי שמוכן בעליל מהמכתב הקודם לו, שנכתב כשבועיים בלבד לפני מכתב זה, שם כותב לו מוהרנ"ת:

"פי חוק ואמין מאד לתפס מחשבתך ככל מה האפשר... ואפילו לשפוטאם גונבת ענינה המחשבה ופזרתה למוקם שפזרתה, תתפס אותה בעל פהךת פמו סאס פאפסר... ומה שנגעשה עמה מפיילא אל תסתכל על זה קלל. כי תעשר לעמו דיוו מעשות קל רע". ביאור הדברים באופן זה דיוקא אף מוסרף ומקבל אישוס חוק ביותר מדבריו של הרב מטשעהרין בהקדמתו לספר עלים לתרופה המרחיב על כך שרבי יצחק בן מוהרנ"ת, היה "נקהל ונחפו ונחרד מאד מאיתוהו פנים קל שהוא אפילו רק פמחשבה לבד ואפילו בשונו ובאנס. פי שנגות דומות לו פקדויות, נקלות דומות לו פקדויות..." ושעל כך מתייחסים רוב דברי מוהרנ"ת במכתביו אליו, ש"לא רעה תחיל עליו כלל גם בזה, וקחשיב לו פקקרה: מה אתה מדקדק ומרעיש העולם כל כך בקל פעם פדקר שרב העולם נקשלים פו פכל יום, כמו שאמרו רבותינו זקונים לברכה (בבא בתרא דף קסד)... רק אדרבא הקמים לדבריו שבווא צריכין לעיק מרה על זה תרבה מאד מאד... רק אף על פי כן חקן אותו לבל ותפלקל על נד"י זה ביותר, ולא יבוא על נד"י זה לעצבות מקרה שחוקרה, חס ושלום...", וכפי שדבריו אלו יועתקו במלואם להלן (במאמר הבא).

דברי מוהרנ"ת אלו לבנו (על היחס "אונס הרבה ריבוי הדברים") לא יכולים בשום פנים ואופן לסבול שום פירוש אחר, לא רק לאור כל הדברים החותכים והנחרצים ביותר המובאים בכל שאר מכתביו לבנו זה, וכפי שהפנינו לעיל לאחדים מני אלף מהם, לגבי הבחירה החופשית הגמורה והמוחלטת הן לגבי כל פרט ופרט של מעשי האדם וביותר לגבי שמירת המוח ממחשבות והרהורים, כשמוהרנ"ת דוחה פעם אחר פעם דחייה גמורה בשתי דיים כל "טענת אונס" בעניין זה, אלא אף מתוך עיון קל במכתב הקודם למכתב זה בו אנחנו מוצאים את מוהרנ"ת, לצד הדברים שכבר הובאו לעיל, כשהוא מעודד וממריץ את בנו באופן מיוחד "לילך" עם אחד מחידושיו שהודפסו בחלק הראשון של הספר ליקוטי הלכות שהודפס אז (הלמת תפלין הלכה ו אות לה) שם הוא קובע מסמרות של פלדה בדברים חד-משמעיים אודות שליטתו המלאה של האדם על מחשבותיו והרהוריו בניגוד לכל שקרי והטעיות היצר

"שהוא מלפין הרשעות פל כך פאילו פכר נקבע בזה פאילו אין שום דרך להקלט משום, חס ושלום, פאשר נדקח, חס ושלום, לבני הנעורים, פכרט להפעל מחשבות שאי אפשר להם לעמוד פנגד הפחשבות רעות והרהורים רעים, אבל באמת לא פו הוא, פי המחשבה ביד האדם המיד ובחוט השנייה יכול להנצל בשום ואל תעשה מקל מיני מחשבות רעות והרהורים על נד"י שגיה דעתו למחשבה פשרה...", עין שם.

פי המחירה הפשוט לעולם ועדו עדו אני יכל לתפס את מחשבותי בכל עת, ולהגדר לשמרה חושב מפחשבות חזין ולהפזרה אל הקדשה המיד".

[כאן יש לציין כי לגבי המחשבה הראשונית המגיעה למוחו של האדם עקב סיבה כלשהי שאינה תלויה כלל בבחירתו (מה שאין כן כשהאדם תקדים וחסא בראית העין וכדומה) - האדם אכן נחשב, גם הלכתית, לאנוס, אלא שהדבר נאמר רק לאותו רגע קצרצר ביותר שבו המחשבה הבזיקה בפתאומיות, אך תיכף ומיד להופעתה האדם מחויב להתגבר ולהדוף אותה החוצה באמצעות ההלפתה במחשבה כשרה אחרת כלשהי, שעל כך יש תמיד לכל אדם כוח ואפשרות וכנ"ל, ואם האדם אינו עושה זאת הרי שאין הוא יכול להיחשב כלל וכלל לאנוס לגבי כל המשך שטף המחשבות שמכאן ואילך.

ראה על כך דברים ברורים בספר המידות (הרהורים מו):

"החמדה והמחשבה רעה העולה על הלב פתאום, שאין פרשתי האדם להקנע מפנה, אין נענשין עליה, אלא פאשר יתרבר וחוזר וקתרה".

ובליקוטי הלכות נויקין ד ה (על דברי חז"ל (פסחים דף ה) לגבי חמץ: "שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה"):

"פי חקין הוא פחיתת חמוין המוח שמה מחשבות זרות והרהורים שמה אסורים פמשהו וצריכין לקערה ולבטלם ולגרשם מבולו, אבל אם האדם עושה את שלו ומתגבר בכל כוחו לבער ולגרש המחשבות רעות מקרבו והם אף על פי כן פאים בעל פהו קרוו עליו פכל פעם, על זה אין האדם תיב קלל, כמו שפתיב בספר הא"ב שאין האדם תיב על הרהורים פקאים עליו פי אם פקשקתרה וחוזר וקתרה, וכן קטב (בספרו לקוטי פנא) שיתיה האדם שם ואל תעשה גם המחשבה ומה שנגעשה עמו מפיילא אל יחשו... הנינו פאסר שהאדם נהר ונשקר חמין שלו, הנינו שלא יחמין מוחו פמחשבות חזין והרהורים ואם אף על פי כן נכנס העפלים שהוא הפטרא אחרא וחמנו בידו, שהם הרהורים שפאים עליו שלא פכנה, אינו תיב על זה, פי אין זה חמין שלו רק שצריף לזה ש"לא יעו בו ולא יתנה טמנו ולא יהיה נמשך אחריו פכל ועל פי רב על נד"י זה מפיילא וקמת".

ובביאור הליקוטים על תל ו אות ד:

"כפי המבואר מדבריו רבינו ו"ל שנמצא הכרח לנקודה התחתונה כמו לנקודה העליונה... יש להתפלא לכאורה, כי הלא כל פירוש הירידה והתענה לשאול המובא בפנים הוא המכשול, והא"ף שייך, חס ושלום, שיהיה לזה הכרח? ... ואולם אם נשים את לבנו לפירוש הכתוב (חוקא א) 'ושבו הנ"ל שסובב על זה, אשר מבואר שם מפירוש רש"י על פי דברי חז"ל, שהשוב הוא בהכרח להחיות' מצד העליון האיום והנורא יתברך, המכריחם בכל עת שישבו ויסוגו אחרו, יש לבאר בכל זה [בעין המבואר במקום אחר], שעל הירידה והסגיון לאחור [ביצר מחשבת הלב הנ"ל] אשר תגיע בתחילה להאדם מצד העליון בעצמו יתברך, לא יגיע להאדם שום עונש [ש"לך אי אתה רואה אבל וכו' של גבור], ואדרבא כל הגדול מתבירו יערו ונכוסו תגיע לו מלמעלה ביותר ויתר, אבל הוא ברוב מעלתו ובקיאותו הנ"ל לא יקה לעצמו מזה החמץ ולא יכשל, חס ושלום, בחטא ממש אפילו כמשחו... עד שנחפך הירידה לעליה".

ובחכמה ותבונה, מעשה ממן מלך וכן שפחה שנתחלפו, אות טו:

"נראה מבואר בדבר הירידות הנ"ל שהן הן הרדיפות שרודפים לכל הנכנסים לפרדם וכן הוה, ושככל זאת מאד מאד הפלא ופלא כח הבחירה שניתן להאדם אשר יש ביכולתו להנצל ולהימלט בהתגברותו מעצמו לעלות ולהורבק במלך השלום יתברך עד שבאמת לא יחשב הירידה למכשול כלל, כי בתכלית החופך על ידה לבד כל הניגון והשיר הנ"ל, העולה על כל השירים והתענוגים שבעולם".

לבי היצר הרע המתגבר על האדם לרובשילו בהשתקפות
ברבלי העולם ולמונע מעסק התורה והתפילה –

שיחות הר"ן שח:

"כי באמת מי שיש לו עינים לראות ולב להבין האמת לאמתו, יבין בשקל ויראה שגם בימים הראשונים היה העולם מלא האגות וטרוחות הפרנסה... וגם אז נרמה לכל אחד שבטוח העתים כאלה צריכים לראו רק על הפרנסה, ועל דו זה אבדו ימיהם והלכו מן העולם בלא התורה, ואף על פי כן נמנעו בכל דור צדיקים ונראים וכשרים שלא השגיחו על זה וברחו מן העמל של עולם הזה לעמל התורה ועבודת וזכו להם ולדורותיהם וכל אשרי להם.

וכן עכשו בודאי התחילה הפשיטה, ובודאי יש מה עתה גם עתה, לכל אחד ואחד, להיות מודאגות ושיחות של צער פאלה, לברוח מהם ולהטות בה ויקפלו על עצמו עמל התורה תחת עמל המר של דאגת העולם הזה, ובודאי יפרנסו השם והתורה, כי השם והתורה מפרנס העולם ממיד פאז מן עמלו, אדרכא, השם והתורה מנהיג העולם בכל פעם יפה יותר".

ובעלים לתרופה, מכתב ממוצאי שבת פ' שמות תקצ"ו (מכתב הקובע ברוב מיוחד לעצמו בכך שהוא מבאר היטב את משמעות דברי ה"התחזקות" המובאים בשפע רב בכל המכתבים הרבים הקודמים לו ומסרתם):

"ועתה מאד חזקה עלי לבי על אשר כתבת שאמה מתפטר מדברי תורה, ואמה מתפטר מהשערים שקבעת לה בתחלת התורה הזה. לא טוב הדבר אשר אמה עושה, לא כה הוא המורה, ולא כה יפה הוא לנו.

וכי להנים הרביתי לדבר הרפה עד אשר כמעט נחר ירני לבלי להתאושש עצמי, ולבלי לפל בדעתו, ולבלי לזוז ממקומי בשום אופן בכל מה שיעבר על האדם, ואחריו כל אלה תכתב לי דברי שטות הנמשכין מעמל פסולה, לקחת שתיקת בעצמך שאמה רחוק מלגשת אל הפגש על פי מבלבלין אותה כל קד...

וקח אסירך לדבר עוד עמה, אחריו שאיך עזת לדברי שהם פלם דברי אלקים חיים שקבלתי מפאר מים חיים מהנחל טבע וכו' שהם בחינת 'מים עקקים עצה בלב איש' עמק עמק וכו' ועל דו הקימות ופשיטות דוקא וכולים למוצאם כל אחד במקומו וישעתי, זה עשר הנקטין והערוה של כל אחד שקבל משיחות והנפילות, וקבל מה שיעבר עליו לא ותרסק מהשם והתורה ולא מהתורה והתפילה".

לבי היצר הרע המתגבר על האדם למונע
מלהניע לדעתת העדיקים הגדולים ביותר –

שבחי הר"ן כה:

"וכל מה שספרנו עד הנה, אם אמנם פגנת נחשבו כל הספורים הנ"ל לנגדו, לפי עצם מעלתו שזכה אחר קה, עם כל זה ספרנו כל זה מעטן עבודתו ודרכו בימי ילדותו, למען נדע ונשקילו איה התחילה הפשיטה וכל אדם יוכל לזכות אם ירצה למעלה מסלגת מאד, אף על פי שנרמה לו שחש וקבר עליו העבודה מאד, ואין מניחין אותו להגם קלל בעבודתו והתורה, כי המאות והמאות רודפין אחריו מאד, אף על פי כן צריה שיטה עשן בעבודתו ולבלי להסתכל על כל זה, כי בספורים הללו יבין התקם מרגעו, איה גם על רבנו הקדוש והנורא, וקר צדיק וקדוש לתורה, עבר גם כן על המניעות והמכחות הנ"ל וקבר בכל זה, ואף על פי כן זכה לשבר הכל מתחת שרצה באמת בעבודתו והתורה וקבר בתים באמת ער שזכה למה שזכה.

ואמר שאפילו לא היה מרגע האלפי הפעל שם טוב וקר צדיק וקדוש לתורה, רק אפילו אם היה ממשפחה הייחודה שמישראל, היה זוכה גם כן

למה שזכה על ידי עצם עבודתו וניעתו שזנע וקבר מאד מאד בעבודתו והתורה".

ובליקוטי הלכות ברכות השחר ג ו:

"פי עשר צדקת הצדיק והפסדו היא רק על ידי התפירתו והתחזקותו וניעתו וקברו בעבודת ה' שזנע וקבר כל מה זמים ושנים הרבה ולא הניח עצמו לכל בשום אופן בעולם, והרבה מתפלל ומתנונים עד שזכה למה שזכה על אחד כפי ערפו אשרי להם, וכל אדם יוכל להיות כמותם, כי התחילה הפשיטה לכל, וקבר שם טוב מנה, ומי שרוצה וזכה בו, כמו שאמרו רבותינו וקראנו לקרבה (וישא דף עב): 'פתר פתנה זכה אהרן ונטלו, פתר מלכות זכה הוד ונטלו, פתר שם טוב מנה וכל הרוצה זכה בו'.

ובאמת זה הענין בעצמו שזנע האדם טועים בעצמם וסוקרים שזנפם אינה יקרה וקדושה ומתחת זה אינם מתקברים לעשות כמישהו הצדיקים פנ"ל, כל זה נמשך מפיחנות היכולי התמורות הנ"ל, שמשם קחינת הפעשה של הפן מלך הנ"ל שזנחלו... ען שם שפבאר שם שזנפל כל מה עד שתיקו מפקס בעצמו אם הוא פן הפלך האמת, כמו כן הוא בכל אדם הרחוק מהשם והתורה, כפרט בתורה סוף הגלות המר הזה, שהוא קבלי של משיח שמתגבר בעתים הללו שהתגבר הפעל דבר ביותר על נפשות ישראל כידוע ברוש, עד שזנפם בני אדם מראשון עצמן באלו נפשם אינה מסגלת כלל לעבודת ה' וכל זה הוא רק פתיו ומתשבות הצידי הרע שמהליל דעתו ומכניס בלבו חלישות ומטנות דמכרא אהרא, שזה נמשך מפיחנות היכולי התמורות, מפיחנות החלף של הפן מלך הנ"ל שזנפל כל מה עד שלא ידע בעצמו אם הוא פן הפלך האמת, אבל באמת צריה האדם לידע ולהאמין שששם כל אחד מישראל גבה וקרה מאד מאד וכלם הם בחינת 'בני מלכים' וכולים לזכות למדרגות גבוהות וקדושות מאד כמו כל הצדיקים והשירים, כי גם על כל הצדיקים והשירים עברו מתשבות וחלישות כאלה וכאלה, אה היו מטפילים לבלי להניח להטעות אותם והתפירו והתחזקו מאד עד שזכו למה שזכו".

ובעלים לתרופה, מכתב מיום ג' וארא תקצ"ט:

"...צריך לשיח עם עצמו עם לבבו ולקר נגינתו בחינת הטוב ולהפיש רוחו אולי אף על פי כן ערוו יש תקנה לזכות למה שזנכי כל השירים והפדיקים האמתיים.

כי כל אדם, בכל דרגא שהוא, אפילו אם הוא פדיוטא המתחננה צדיק לומר בכל פעם: מתי נגיעו מנשי למנשי אבותי, כי התחילה הפשיטה, איה הכל יהיה לקרב ולא להתרחק יותר, הם ושלום, פאשר דפרנו קוח פעמים אין מספר".

ובכוכבי אור, אנשי מזהר"ן אות ל:

"[מזהרנ"ת] דפר פעם אחת מתבערת הלב של אברהם אבינו ע"ה, שהוא היה הראשון שזכה לעבד את בוראו ויקם ולזלזה במסירת נפשו ולפרסם שמו והתורה ותעלה בעולם, ובתוך שיחתו הקדושה ענה אחד לקביו בלשון צער וגיחחה: האף לזקחין לב פנה? גער בו מזהרנ"ת ד"ל ואמר אקיו: גם אמה יש לה לב פנה אלא שאין אמה מלכב אותו.

פי התחילה הפשיטה אבל כל אדם, וכל אדם, אפילו הרוע שפגועים, יש בכוה לזכות למדרגה הגדולה שפגועולות".

האם בודעו אכן קשה יותר לעמוד בנטינות
ופיתויי היצר מאשר בדורות הקודמים?

"דעת בעלי בתים" היא כמובן שככל שהדורות מתאחרים יותר כן הולכת האפשרות להתגבר כנגד היצר להיות קשה יותר ואפילו נשללת ונמנעת, אך "דעת תורה" הפוכה לחלוטין.

אלו דברי רבינו הקדוש המפורשים בשיחות הר"ן קיד:

"עקשני מנגל יותר לעמוד בנסיון, כי הראשונים שעמדו בנסיון כבר שברו כל קף קלפה הוֹאֵת... עד שעקשו בקל וכולים לעמוד בנסיון ואפילו איש פשוט יוכל עקשני לעמוד בנסיון.

וגל כן אמרו רבאמינו וזכרונם לברכה (ספרדון דף יט): 'תקפו של יוסף - ענותנותו של בעז, ותקפו של בעז - ענותנותו של פלטי בן ליש'. פי תקפו הנסיון של יוסף הצדיק (בראשית לט) היה דבר קל ופשוט אצל בעז שהיה אחריו (רות א), וכן תקפו הנסיון של בעז היה קל ופשוט אצל פלטי (שמואל א כה). פי כל מי שהיה אחריו יותר - הנסיון קל אצלו יותר מכל. וגל כן עקשו מנגל לעמוד בנסיון אפילו איש פשוט יוכל עקשני פנ"ל.

ובלקוטי עצות (ברית, פגמו ותיקונו) עא, מוסיף מוהרנ"ת:

"עקשו מנגל יותר לעמוד בנסיון, פי כבר היו פנה צדיקים וקשרים שעמדו בנסיונות גדולים ורבים... עד שעקשו בקל וכולים לעמוד בנסיון, אפילו איש פשוט, אם ירצה להיום על תינו בעולם הזה ובעולם הבא לעצמה".

ה"קל וחומר" שעל אי עשייתו יש לנו "להתודות", כדברי כותב המאמר, "סלה נא על קל וחומר", הוא אם כן הפוך: ומה אם בדורותיהם של יוסף, בעז ופלטי בן ליש, הרבה הרבה לפני ירדתם לעולם של יחידי הדורות רשב"ו, הארז"ל, הבעל שם טוב, ורבינו הקדוש, כבר "נשברה הקליפה" כל כך על ידי גבורת קדושתם של אלו, בדורותנו אלה שכבר זכינו, בנוסף לצדיקי עולם אלו, גם לצדיקים עצומים ונשגבים גבוה מעל גבוה ועד ל'צדיק היחידי וראש ראשי הדורות שהיו מעולם, שהוא הנתעלה ויוצא לגמרי משאר כלליות העולם... כי הוא משה משיח בעצמו... המבקש ומצטער כל ימיו: **מתי יבוא לידי הנסיונות העצומות ביותר** [ועיין בשבחי הר"ן שאחר הסיפורי מעשיות (את 10)], כי בעוצם תקפו וגבורתו לעמוד בהם, יזכה להתעלות בכלי רוח אלקים שבראשית מחשבתו והשגתו אלקותו יתברך" (ביאר הליקוטים כז), הלוא הוא רבינו הקדוש קודש הקדשים ש"היו לו כמה מיני יגיעות ועבודות ומלקחיות ונסיונות אין מספר... וזכה לעמוד בכל הנסיונות ונקיט עצמו מאד... עד אין שיעור וערך" (שבחי הר"ן טז), ו"שפר כל התאות וכל המדות רעות בתכלית תכליתן, בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו, והקניע וביטל מעצמו זממת הנחש... בתכלית ההקניעה והבטול עד שלא נשאר אצלו שום אחיזת הרע כלל אפילו כל שהוא" (ליקוטי הלכות שבת ה ט), כי "זכה לזכר את עצמו כל פה, עד שמתחלת המחשבה ומריש כל דרגין שהם למעלה מהמחשבה, למעלה מנפש רוח נשמה, עד תכלית סוף המעשה, עמד במלקמה בכל הבחינות" (שם מנחה ז x) - קל וחומר בן קל וחומר בן בנו של קל וחומר (אכן בסדר הזה בו לבן דור זה קל יותר מאשר לאבי מהדור הקודם ולבן הבן קל יותר ויותר מאשר לאבי אביו...) כמה וכמה יש כיום בכוחו של כל אחד ואחד לעמוד בגבורה בכל הנסיונות!

השקר שבעצם הטענה והשקר שבהצגת הטענה

כפי שראינו עין בעין, בניגוד לדברי ההבל של הכותב המבקש לתלות ברבינו הקדוש ובמוהרנ"ת דברי בלע שלא עלו על לבם מעולם ולהציב צלם הביכלם - דעתם הברורה באופן שאיננו משתמע לשתי פנים היא כי אף אדם בעולם אינו נחשב אף פעם ל"אנוס ביד יצרו" וכי כל אדם בכל מצב הינו בעל בחירה גמור לכל דבר ועניין בו הוא מחויב ונדרש על פי תורה והקב"ה נותן לו תמיד כוח להתגבר על יצרו ולמלאות את ייעודו באופן השלם ביותר, אלא שכאשר מדובר בשקר הנאמר בעניין זה בדווקא המצב חמור עוד יותר, שכן, לא רק שהטענה עצמה שגויה

לחלוטין מביחנה עובדתית, כלומר: שהדבר איננו כך, ועדיין, כפי שיתכן בשקרים עובדתיים אחרים, עשוי אדם להמות בנפשו כי הצגתה של הטענה השקרית הזו בפני נחשלים וחלכאים עשויה "לחזק" אותם ולהיטיב עמם (כתור "שקר מועיל" ונבחינת: "מותר לשנות מפני השלום" וכדומה), אלא שבמקרה זה, ההיפך הגמור הוא הנכון ומלבד השקר שבעצם הטענה הרי שגם הצגתה כשלעצמה לא רק שאין היא מחזקת את הנפש כלל וכלל אלא שאדרבה: היא מודללת ומערערת ומחלישה אותה בתכלית והיא היא האחראית לכל הידרדרותה במורד המדרון התלול אל באר השחת ושאלו התחיתות של כל התאוות והחטאים החמורים ביותר!

אלו דברי מוהרנ"ת המפורשים, ליקוטי הלכות ברכת הריח ד א-ב:

"עשר כל החטאים והתאוות שהאדם נלכד בהם הם ושלום, היא רק מהמת שטות שאינו יודע מוחו וכו', כמבאר בדברי רבנו ז"ל בנתיבות החרחים שכל הנדפסים פתחלת ספר לקוטי מוהר"ן וזה לשונו: 'חזק ונתחזק ואל תתנה פסיל הגדול וכנגל וכו', וכל זה מהמת שטות שאין יודע מוחו וכו'.

וזהו בחינת מה שקטב רבנו זכרוננו לברכה בהתורה 'תקפו של' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב ה) שעקר [התאוה] שהוא כולל כל החטאים, והקניע לעלו, נקשה רק מהחיון דמנות וכו', ען שם, כי הבעל דבר מתנער עליו עד שמפילו לבחינת מחיון דמנות, הם ושלום, דהינו שנקטנו מהו ונתקלש דעתו עד שאינו יודע מוחו ונדקה לו שאי אפשר לו לעמוד כנגד תאוה זאת.

כי עקר הנבירה הוא פלב... ומו שלבו חזק ויכל להתנער בכחו כנגד כל התאוות שבעולם... כמו שראינו כמה צדיקים וקשרים שעמדו בנסיון, רק עשר נפילת כל הנפילין לתאוות רעות הוא רק מהמת בחינת מחיון דמנות, דהינו שנקטנו מהו עד שאינו יודע מוחו...

הכלל שהאדם צריך להאמין מאד בכחו וידע באמונה שלמה שמוציא יש כמה שכלו ומוחו לעמוד כנגד [התאוה] שהוא עקרא דיצרא מישא... והנשקפה של איש הישראלי אפילו של הפחות שפחותים מוציא היא יוכלה לעמוד כנגד כל העולם עם התאוות.

פי אין זה דרך הנקמה לתקונו בחיו ויצר שיש לו נשמה נבה כמה העדיקים והקשרים קאלו אין בידו להיות איש קשר או צדיק, כי ענה פו אסורה והיא ענה פסולה ואין זה ענה כולל רק מחיון דמנות שצריכין להתרחק מנה מאד...

רק אדרבא, צריך כל אחד לומר בדעתו שיש לו נשמה נבה מאד, כי הנשקפה של הפחות שפחותים שבושאל הוא נבה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, הם ושלום, מקל שבו וכל שבו לעבר אינה נכרה, הם ושלום... כי כל אחד מישראל רחוק בקשרו מאד מאד מנכרה, הם ושלום, כמו שקטב רבנו זכרוננו לברכה כמאמר פי קריתים ונחגם (ליקוטי מוהר"ן ח"ב ז).

כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמוד כנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שיוקח לידע מוחו.

מנא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלא כל אחד זוכה לידע מוחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחיון דמנות דהינו מה שאינו יודע מוחו כמו כן נוכל לתאוות... שהוא עקר היצר הרע."

לגית אם כן לאדם הנאבק ומתייסר בסערת מלחמת היצר ולצקת על ראשו זרם שוצף של "התחזקות" בנוסח: "אתה חלש, אתה חסר אונים, אתה אנוס, המכשולות שלך מובנים ומוכלים" וצפויים מראש" - הרי זה ממש הניסיון לכבות שריפה עם חביות של נפט ובזנין!

המשך במאמר שיתפרסם בעז"ה בגיליון הבא.

ג.ב. על אף הדמיון בצורת העיצוב, מאמר זה והמדור "יתבררו ויתלבנו" הם משני כותבים נפרדים.

למה הילד לא רוצה ללכת לבית הכנסת?

סודה של השמחה הפנימית והדרך להחזיר אותה לילדינו ♦ הכנעת עמלק –
העצבות וה'מלומדה' שעוזקים את חיינו ♦ בשמחה תמיד

של כל המצות" (שם, הל תפלה ד-ח), כלומר, זו לא רק תוספת מעלה או חשיבות במצוה, אלא נקודת הקדושה שבה, אם אנו מבקשים שהמצוה תקדש ותוסיף אמונה והתחברות, הרי שעלינו לדאוג לשמחה ולרצון בקיום המצוה. מצוה מלשון צוותא התחברות והתאחדות, וכפי הרצון והשמחה בקיום, כך האדם מתאחד עם מעשה המצוה שהוא עושה והיא שמקדשתו ומרוממתו.

התורה הקדושה מזהירה מאד על קיום המצות בשמחה וכל תוכחת הקללות בפרשת 'כי תבוא' אמורה על מי שאינו עושה זאת, וכפי שרבי נתן מביא (שם, פיר' ג-ח) "נקודת כל המצוות ומעשים טובים הוא השמחה וכמו שאנו מבקשים תמיד 'ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד', כי עיקר שלמות העבודה של תורה ומצוות הוא דייקא כשזוכים לעשותם בשמחה, וכמובא בספרים ובפרט בכתבי האר"י מגודל האזהרה לעסוק בתורה ובמצוות בשמחה, וכמו שכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה".

עמלק נלחם על השמחה

אנחנו יודעים שעמלק הוא ראש וראשית לכל הטומאות שבעולם, שורש הכפירה והרע שבעולם, נדמה שהוא מסית רק לעבירות גלויות, אך רבי נתן מלמדנו שמלחמתו באמונה מופנית על שמחת המצוות, ואדרבה, הפגם העצום של החטאים הינו במה שזה גורם עצבות בעת קיום המצוות, וכדבריו הנפלאים (שם, נפילה אפיים ד-ב): "השמחה היא הקדושה, וע"י החטאים מתגבר ח"ו העצבות והמרה שחורה ואינם מניחים לישראל לשמחה, זה עיקר גלות השכינה עיקר פגם כל החטאים שבעולם". ובהמשך דבריו שם (אות ד') הוא מבאר, שכל ענינו של עמלק ועיקר זוהמת המן זוהמת הנחש, היא ה"עצבות ומרה שחורה שמתגברים בכל עת על ישראל ואינם מניחים אותם לשמוח, כי עיקר הסטרא אחרא הוא עצבות ועיקר הקדושה הוא שמחה, והמן ועמלק מהם נמשך עיקר העצבות והמרה שחורה, כי עיקר השמחה הוא שמחת המצוות, ומי שמאמין בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בתמימות ובפשיטות, בודאי אין שמחה בעולם כמו שמחת עשית המצוות שאנו זוכין לעשות נחת רוח ליצרנו ובוראנו יתברך ואנו קונים לנו חיי עולם לעולמי עד ולנצח נצחים ואנו נכללים על ידי המצוות באור האין סוף".

ועל כך נטושה מלחמתו של עמלק, כי "עיקר קטרוגו והתגרותו הוא בהשמחה של המצוות, כי אינו מניח לשמוח בשום מצוה, ומחמת קנאתו של המן במרדכי וישראל שראה שהם חוזקים כל כך בעשיית מצוותיהם ועושים אותם בשמחה גדולה ובמסירת נפש, על ידי זה נתקנא בהם מאד עד שרצה להעבירם מן העולם חס ושלום" (שם), והוא מסיים שם שזה כל

שאלה: אנו מצויים בעיצומו של החודש שמרבים בו בשמחה, אך אני חש שאצל ילדיי שורת הרגשה [ואלי מציאות...] שהמצוות אינם סיבות לשמחה אלא להיפך. בכל פעם שאני קורא לילדים לבוא לעשות איזה דבר שבקדושה הם מסרבים ואין להם חשק לכך. ולדוגמא, כאשר מגיעה השעה ללכת לבית הכנסת בערב שבת הם לא רוצים ללכת, נראה שהמצוות זה משהו שמעציב אותם. מה אפשר לעשות?

תשובה:

שמחת המצוות אינה עצה פסיכולוגית!!

לפני שניגש לחפש עצה מעשית איך לעורר לב הילדים לשמחת המצוות, שומה עלינו לברר לעצמנו עד כמה הכרחית השמחה הזאת ועד כמה חובתנו למסור נפש להנחלת שמחה זו. הנחלת ערכי היהדות אינה משימה פסיכולוגית גרידא, וזה קדושה אלוקית הנפעלת מכח הרצונות הטהורים של ההורים להאיר את כל חלקי האמונה בילדיהם, וההורים הם המוכשרים לכך ביותר באופן סגולי, וכפי שרבי נתן מבאר (בלקוסי הלכות, מלמדים א' יע"ש). וכאשר ההורים מבינים ומאמינים שחיו והצלחתו הנצחיים של בנם יקרים תלוי ועומד בחינוך לדבר זה, או אז הם מגבירים רצונות וכיטופים ומבקשים ומחפשים את העצה הנכונה וגם זוכים למצוא אותה בסייעתא דשמיא, אבל כאשר בעיניהם כל הנושא עליו הם באים לחנך הינו טפל בלבד, הרי שאין כאן רצון חזק ולא החיפוש אינו כראוי, וממילא התוצאות בהתאם.

בעיני הורים רבים נתפס כל נושא השמחה או החשק הן שלנו והן אצל הילדים כאמצעי בלבד לקיום המעשה, ומכיון שמי שאין לו חשק ורצון הרי בודאי שלא יקום לעשות ולקיים את המוטל עליו, על כן יש לדאוג לעורר בקרבנו שמחה והנאה בעשייה זו כדי שירצה לעשות זאת.

אבל לאמתו של דבר הרי הרצון והשמחה בקיום המצוה הינו העיקר והתכלית, ואפילו אם נמצא דרך כלשהיא שתגרום לנו או לילדינו לעשות את המוטל עלינו מבלי לחוש אושר ושמחה בעצם המצוה, הרי העיקר חסר מן הספר.

השמחה היא הנקודה!

רבי נתן מתבטא כמה פעמים: "שמחה היא הנקודה של כל התורה והמצוות" (הקדמת לקוסי הלכות), או "שמחה דקדושה היא הנקודה הקדושה

השמחה במצוה היא למעשה האמונה
בכך שהמצוה היא משרו אלוהי
ונצחי, כל תכלית המצוה היא האמונה
הזאת, והעדר השמחה פירושה נטילת
הנשמה מגוף המצוה

הכנסת / על תפילה / על ויתור / על המנעות מהרמת ידיים ועל עוד מאות הדברים שברצוננו לחנך עליהם, האיך הדברים הללו נאמרים, האם דבורינו אכן מביעים ומרמזים באופן חי את הנאמר או שאדרבה הם סותרים את הנאמר, מי שמדבר ביובש ובזקנה על 'גודל הזכייה' של תפילה, הרי שהוא מכחיש באופן חי את הנאמר באופן מת ואין ספק מה יגבר על מה.

רבינו הקדוש (שיה"ר ע"ד) לימד אותנו שכדי לזכות לשמחה יש לעשות את עצמו 'כאילו' הוא שמח, זוהי הנהגת אמת של צדיק האמת! ואם זה מועיל אפילו לגביו, בשעה שאנחנו יודעים שאנחנו עשינו בעצמנו את המשחק הזה, כל שכן שזה יועיל לילדינו [ובתנאי שאכן נרצה גם אנו להכלל ברמזי דים אלו ולהתעורר גם בעצמנו שאכן תפילה ומצוה היא באמת זכייה גדולה].

ככל שנגדיל את העסק ואת השמחה החיצונית המביעה את ההתרשות הפנימית סביב המצוה שזכינו לה, ונחיה את תנועתנו על עוצם המתנה הזאת - ולא בדרך דרישה ותוכחה ישירה לילדינו - אלא שמחה לעצמנו שזכינו עתה בזכות הגדולה ביותר, כי אז בהכרח שמראה העיניים ושמיעת האוזן יעוררו לבסוף את לב ילדינו לחשוק גם הם למה שנחמד בעיני הוריהם, וככלל הידוע 'עין רואה ולב חומד' (ירושלמי ברכות פ"א ה"ד).

ימי הפורים, ימי השמחה על 'הדר קבלוה מאהבה', הינו הזמן לעורר ולהרבות גם בשמחה גלויה וחיצונית על מתנת התורה והמצוות ולהלחם בעמלק המפיל זקנה ועצבות ועצלות על התורה שתהא אצלנו בבחינת 'כפה עליהם הר כגיגית'. עלינו להזור ולשנן ולצייר באופן מוחשי לילדינו בימים אלו ובפרט בימי הפורים: 'אנחנו רוקדים על אשךנו על קבלת התורה והמצוות, כי הם חיינו, ומשכך חובתנו לצאת ולהלחם יותר ויותר, באותה זקנה ארורה שנוטלת את החיות מקיום התורה והמצוות והופכת אותם למלומדה, ולהביע בכל דרך גם בחיצוניות שבזכיית התורה והמצוות זכינו למתנה הכי מופלאה שניתן לזכות בה, והיא שמעצימה ומחזקת בלב הנער את החשק לרצות גם הוא לזכות באושר הזה.

כמוכן שיש להזהר מאד מההיפך הגמור, שלא להפוך את עתות קיום המצוות לזמני סבל ומתח ורגזנות, ההליכה לבית הכנסת והתפילות צריכים להיות מלווים במצב של שמחה ונעימות מופלאה [ולפחות, כ'כאילו], ולא בלחץ של ריצה מטורפת ברגע האחרון מתוך צעקות ורגז, גם בדרך לבית הכנסת ולקיום המצוה יש לעורר דיבורי שבח והוריה והארת פנים על הזכייה המופלאה [של האבא] ללכת למקום קדוש כזה ושמשל דבור יבואו מלאכים טהורים שיענגו אותנו לנצח וכדומה.

וכך גם בשאר המצוות, כל כמה שמתלווה לכך מצב של שמחה ותענוג והודיה על האושר העצום, הן בדבור והן בתנועות החיצוניות, הרי שזה חוקק לנצח בלב הנער את השמחה והרצון לזכות גם הוא באושר מופלא זה. נשים לב בהכנות לפורים ובשמחת פורים עצמה ובכל הקשור לקבלת התורה מאהבה' זו, האם אכן דבורינו פעולותינו הארת פנינו ורמזי ידנו מביעים את השמחה הזאת, כי היא כה גורלית והכרחית, 'ועכשיו כל ההתחלות מפורים'.

מהות שמחת פורים, לעורר את עוצם שמחת המצוות 'ועל כן בפורים שאז נכנע המן עמלק אז עיקר המצוה הוא שמחה, כי זה עיקר הכנעתו'.

נקל להבין מדבריו הקדושים שאם זו עיקר מלחמתו של גדול האיובים הרי שלא מדובר ב'מותרות' רוחניות אלא בעיקרי העיקרים ויסודי האמונה, וכאשר נעייץ בדבריו שם נראה גם שהשמחה במצוה היא למעשה האמונה בכך שהמצוה היא משהו אלוהי ונצחי, כל תכלית המצוה היא האמונה הזאת, והעדר השמחה פירושה נטילת הנשמה מגוף המצוה [על אף שכמובן אין הכוונה להחליש דעתו של מי שעדיין לא זכה לשמחה שיתרפה חלילה מקיום המצוה כמות שהיא, כי אדרבה יש להוסיף עוד ועוד בקיום המצוה, בתפילה ובתקוה שזה ישפיע גם לזכות לשמחה השלמה, אבל עלינו לדעת את הכרחיות השמחה שהיא הנקודה העיקרית והיסודית ביותר במצוה].

שמחה = פיקוח נפש!

זוהי למעשה עיקרה של התשובה לשאלה הנ"ל, כאשר נדע שהעדר שמחת המצוות היא 'פיקוח נפש' רוחני, הן לגבינו והן לגבי ילדינו, כי אז נחפש וגם נמצא בעורת ה' את הדרך למצוא את העצה לשמחה זו וכמו כן למצוא מסילות ללב הילדים לעוררם על כך.

ועתה לחלק המעשי, המהות של 'לד קטן' היא שהמח, השכל והדעת שבו עדין קטנים מהכיל ומלהבין, הנפש הבהמית היא זו שבעיקר פועלת ושוטלת בהם, וזו למעשה ה'יצר הרע' שכל מהותו הנאה חושית ומחשית של כאן ועכשיו, ולעומת זאת השכל והחכמה האמיתית הינם ראיית הנולד והתחברות לעתיד. ומעתה עלינו להבין, שקניין השכל במוחו ולבו של הקטן לא נעשה רק על ידי דיבור בלבד, שכלם הדל לעת עתה לא מסוגל להבין על בוריו את הנאמר להם על אף שלפעמים הם עצמם חוזרים על טקסט הדברים, הם קולטים רק תמונות ורמזי ימים מרחוק, אלא הם רואים את הוריהם אם שמחים הם או עצבים וכך לאט לאט נרשם בשכלם עוד רושם ועוד רושם, על דבר פלוני שהוא משמח או מעצבן ושבועיין אלמוני כדאי להשקיע.

רבי נתן (נלקטי הלכות, נס"י לסעודה ו-ב) מבאר, שגם בלימוד הרי נקודת ההבנה הפנימית תלויה ברמזי ימים ולא בהסבר שניתן להעבירו מפה לאחן, וכל שכן בהקניית ערך אמיתי למצוות ששכרם ינתן רק למחר והיום מוטל לעשותם. רק ברמזי ידיו והתפעלותו על הריוח שקבלנו עתה נוכל לחקוק קמעא קמעא בלב הנער את יקרת המצוה עד שגם הוא יחשוק בה. כאשר אבא או אמא רוצים להנחיל 'ראה' מאש הם לא מדברים רק את האסור והמוותר ולא מעבירים לילד רק 'דע' על גודל הסכנה, הם מביעים זאת בקולם המאיים ובציור חי על גודל הסכנה והפחד והזוועה והיסורים שיהיו מנת חלקו של הנוגע באש, וכך גם במה שהם חשים שמוכרחים להעביר לילד ביקרת כל דבר, שלא מסתפקים בידיעה יבשה אלא משתדלים להחיות זאת בציור חי ברמזי ימים מעוררי התפעלות הנפש ובקול ובתנועות שמגלמות את הנאמר.

לא רק 'לומר', אלא 'איך לומר'...

חובתנו לשים לב איך אנו מדברים על לימוד תורה / ההליכה לבית

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

אין ברסלב ברענט א פילער... ...

די הייסע טרערן פון ר' שמואל שפירא קעגן דעם אפענעם ארון קודש; ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין טאנצט דריי שעה נאכאנאנד און די געציילטע ווערטער וואס ר' נחמן שותק האט געלאזט באלן אינעם הייליגן טאג // די 'אבקשה' שרייבער האבן זיך ארויסגעלאזט אין אן אינטערעסאנטע ריזע נאכצוקוקן די פורים טעג אין שאטן פון די אנ"ש פון פריערדיגן דור, וועלכע לעבן מיט אונז נאך היינט // נכנס יין - יצא סוד

די פילע

באזוכער וועלכע קומען אריין אין שול אינעם פורים טאג, זענען אויס פארוואנדערט און ערשיטערט. אינעם אטמאספער שוועבט א פייערליכקייט, אן אש דקדושה נעמט ארום די ווענט פונעם היכל. אין איין ווינקל ווערן אויפגעפלאקערט יונגע נשמות, אזש זיי לאזן זיך ארויס אין א טענצל או זיי 'זענען אידן און נאך ברסלבער חסידים', און אין א צווייטן ווינקל ווערן נתעורר אידן וועלכע הארעווען שווער פאר פרנסה, צו גיטן טרערן ווי וואסער, אז זיי געהערן צו די בני היכלא, און דאך פארפאטשקען זיי טייערע מינוטן מיט נארישקייטן.

דער אופן ווי אזוי די פארציטישע חסידים האבן געפראוועט דעם פורים, וועט בלייבן איינגעקריצט אין זייערע תלמידים און תלמידים'ס תלמידים. 'עדער איז דאך אויפגעוואקסן מיט די הערליכע שילדערונגען איבער דעם 'משתה ושמחה', וואו עס האט זיך דערקענט קוים א טפח פון זייער אמת'ן גדלות, איבער זייער דיבורי אש להבה וואס איז ארויס פון זייער הייליגן מויל מיט געוויין און תחנונים און מיט א געוואלדיגע גלוסטעניש זיך צו קענען אינגאנצן מבטל זיין צום רבין, איבער זייער געוואלדיגע מסירות נפש צו מקיים זיין דעם 'הנער בלילה', אדער איבער זייער גרויסע לעכצעניש צום הייליגן ציון אין אומאן...

די הערליכע שילדערונגען פון יענע זיסע צייטן זענען בלויז טיילווייז באקאנט. א באדייטנדיגער טייל פון זיי איז קיינמאל נישט פאראייביגט געווארן, און אפילו אין די באקאנטע זענען דא פיל חידושים. ווייל ווי נאר מען דערמאנט זיך אין יענע יראים ושלמים ווערט מען דאך ווי 'ניי געבוירן', און מיר באקומען א נייער פייער פון קרבת אלוקים.

גרייטנדיג זיך צום פורים, וואו דער 'הצילנו' האט געשריגן פון די הייליגע הערצער, האבן מיר געכאפט א שמועס מיט יקירי און חשובי אנ"ש וועלכע האבן איבערגעלעבט די אלע זאכן מיט די אייגענע אויגן. זיי דערציילן עס מיט א הייליגע ציטער און האפן צו איבערגעבן די אלע עובדות און הרגשות צו די קומענדיגע דורות.

יום כ'פורים'

ר' יחזקאל עקשטיין און ר' חיים זילבערמאן שילדערן: שוין פון אנפאנג טאג האט מען געקענט דערקענען אז עס ברענט אין זיי דער 'אש היוקדת', נאך גלייך ווען די חסידים האבן זיך צוזאמגענומען אין 'שול' אין מאה שערים. אלע האבן זיך צוזאמגענומען, די באנטע און ווייטע, ווייל די ספעציעלע התגלות האט מען נישט געוואלט פארפאסן, און מען האט עס שפעטער נישט געקענט פארגעסן דורכאויס דעם גאנצן יאר.

ביי מעריב, וואו מען האט געזונגען מיטן נוסח פון ימים נוראים, האט שוין געהערשט א געוואלדיגע התרגשות און התעוררות ביים עולם. די דבקות און געשרייען האבן זיך געהויבן צו די העכסטע ספערן. אלע האבן געפילט אז יעצט קומט אריין דער גרויסער טאג אויף וועלכע מען האט שוין אזוי אויסגעווארט. "מען האט געקענט זען, דערציילט אונז ר' חיים, "ווי יעדער שעפט אריין אין זיך דעם אור פונעם הייליגן טאג, לויט די כלים וואס ער האט זיך צוגעגרייט מיט די השתוקקות פון די פריערדיגע טעג..."

דער חסיד ר' לוי יצחק בענדער וואס איז געווען דורכגעזאפט מיט 'אומאן און ברסלב' שוין לאנגע יארן, פלעגט ליינען די מגילה מיט א פלאקערדיגע התעוררות וואס האט זיך געצויגן ביז אנדערטהאלבן שעה, ווען זיין איבעראשונג דערקענט זיך איבערהויפט ביי די פסוקים וועלכע זענען מרמז די דורכגענג פון דעם איד'ס נפש, די

התבודדות און גרויסקייט פונעם צדיק: 'מרדכי יצא מלפני המלך'... דא האבן זיך אלע דערמאנט אין דעם מאמר פון דעם חסיד ר' פנחס פון קיבליטש וועלכע ר' לוי יצחק פלעגט חזר'ן נישט איינמאל דורכאויס דעם יאר, איבער די ווערטער: 'זיאהב המלך את אסתר' - דער באשעפער האט ליב דעם באהאלטענעם תפילת 'התבודדות' נאכמער ווי די שטייגערליכע תפילות.

אין איינע פון די יארן נאך וואס די מתפללים האבן גערודערט איבער די מאס ביי 'המן', צו ר' לוי יצחק'ס אומצופרידנהייט - זייענדיג בבחינת 'וגילו ברעדה' - האבן מיר זוכה געווען צו הערן ביי די פורים סעודה א שילדערונג איבער די געוואלדיגע יראה וואס האט געהערשט אין קלויז אין אומאן ביים ליינען די מגילה, און איבער די טייכן טרערן וואס האבן זיך דארט געגאסן פון די חסידים'ס אויגן, אפילו פון די פשוט'סטע צווישן זיי. "עס האט אויסגעזען, האט ר' לוי יצחק געדונערט ווען זיינע אויגן בענקען צו די פארגאנגענע טעג וועלכע זענען מער נישטא, "ווי זיי וואלטן געזען מיט זייערע אייגענע אויגן דעם אור פון מרדכי און אסתר!" ווי שטארק האבן מיר זיך דאן געשעמט מיט אונזער אויפפירונג, קעגן דעם געהויבענעם שילדערונג... מיר האבן דאן גוט פארשטאנען אז אמת'ע שמחה איז נישט קיין שום סתירה צו די יראה און התעוררות, נאר פארקערט.

'עין לא ראתה'

"די סעודה צופרי איז געווען זייער איינפאך און ארעם", זעצט ר' חיים פאר זיין שילדערונג, 'חלות, הערינג, און אביסל גרינס וואס ר' צדוק גרינוואלד האט זיך אנגעטראגן צו שניידן און סערווירן. ס'איז געווען וואונדערליך צו זען ווי ר' לוי יצחק ווערט איבערראשט דערפון ווי די מעשה פונעם תם אין די סיפורי מעשיות... ער האט נאכאנאנד איבערגעזאגט: "אזא סעודה!..." 'עין לא ראתה!'" זעט אויס אז זיין התפעלות איז נישט געווען פון דעם מאטעריאליסטישן טייל פון די סעודה וואס האט כמעט גארנישט ענטהאלטן, נאר פון די רוחניות'דיגע חיות וואס האט אים דאן געשיינט, ווען ער האט זיך דערמאנט אין די גרויסקייט פון אזא 'סעודת פורים' וואס מוהר"ת ערקלערט און איז מאריך מיט וואונדערליכע ווערטער, און איבערהויפט פון אזא מעמד מיט אזא ספעציעלע דיבוק חברים.

"דער אטמאספער איז געווען זייער פרייליך פון איין זייט, און פול מיט התעוררות פון צווייטן זייט. ר' לוי יצחק האט ברייט געשילדערט ווי אזוי עס האט אויסגעקוקט די פורים טעג אינעם פריערדיגן דור, ווען ר' מרדכי באבריצער איז אריינגעקומען צו די סעודה מיט ברענענדיגע ליכט אויף זיין הוט... און אט איז ר' ישראל טראויצער, וואס איז שוין אנגעטרונקען און רופט אויס אינמיטן זיין שכרות: "פרעגט מיר סיי וועלכע קשיא איר ווילט, אויף סיי וועלכע טייל אין די הייליגע תורה, און איך וועל עס פארענטפערן לויט דעם ליקוטי מוהר"ן..."

א ספעציעלע התעוררות האט זיך דערקענט אויף זיין שטימע ווען ער האט דערציילט איבער ר' אברהם בן ר' נחמן, וואס פלעגט פארשוואנדן ווערן גלייך נאכן מגילה ליינען צופרי, צוריקקערנדיג נאר פארנאכט צו פראווען און זיך פרייען צוזאמען מיט די אנ"ש מיט א באהאלטענעם שמייכל, ווען קיינער ווייסט נישט וואו און ווי אזוי ער האט פארברענגט דעם הייליגן טאג.

נאך משקה - נאך תיקון הברית

נישט גרינג איז די מלאכה פון טרונקען וויין ביי די ברסלבער חסידים, וועלכע זענען גוט באקאנט געווען אין דעם הארבן ווארונג וואס חזר'ט זיך איבער און איבער; אז דורכאויס דעם גאנצן יאר זאל

אויפאמאל און זיך ווייניגער אפפלאגן פונעם טרונקען, און אזוי האט ער אויסגעליידיגט א פלאש נאך א פלאש...

"נאך בראנפן - נאך תיקון הברית", פלעגט ער שרייען, און ווער וויל עס דען נישט... ר' שמואל האט דאך אזויפיל געבעטן און געשריגן צו זוכה זיין צו דעם תיקון, און דא קומט אים עס אונטער מיט א שלונג, זאל זיין ווי שווער ס'זאל נאר זיין..."

"מיין טאטע האט פארמאגט אן עקסטערע תנועה", דערציילט אונז זיין זון ר' אהרן שפירא, "א תנועה וואס מיט זיין ספעציעלע נעיות האט ער נאכאמאל און נאכאמאל איבערגע'חזרט די ווערטער: 'מ'קען נישט טרונקען, מ'מוז! און דאס איז געווארן טיף טיף איינגעקריצט אין די הערצער פון די שומענים איבערלאזנדיג א שטארקן איינדרוק."

"אסאך פון די אנ'ט", דערציילט אונז ר' שמעון צבי שפירא, "זענען געפארן ו' אדר אין מירון און זענען דארט פארבליבן ביז פורים דפריים, זיי פלעגן זיך אומקערן קיין ירושלים שיכור'ערהייט כדי צו פייערן דארט אויך דעם ט"ו, אבער מיין זיידע ר' שמואל שפירא האט מורא געהאט אז צוליב די טלטולי הדרכים וועט ער נישט קענען מקיים זיין די דאזיגע הייליגע מצוה ווי זיין ווילן און אויך די אנדערע מצוות היום, דעריבער האט ער מוותר געווען דערויף, און האט בעסער אינוועסטירט זיינע אלע כוחות אינעם ירושלימ'ער פורים."

"די איינציגסטע ווערטער וואס איך האב געהערט פון ר' נחמן שוחק", זאגט אונז ר' יעקב אנשין איבערגענומען, "איז געווען פורים אין קאטאמאן, ווען ער האט אנגעהויבן דעם 'משתה היין' און האט אריינגעגאסן אין זיך גרויסע קוואנטומס. דאן איז ער צופלאקערט געווארן און האט ווידער און ווידער איבערגעזאגט די ווערטער: 'פעטער וויין! פעטער וויין!' די דאזיגע ווערטער האבן געעפנט א קליין שפאלט צו די געוואלדיגע קשר וואס ער האט געפילט צו די הייליגע מצוה לבסומי בפורי'א."

"אויך ר' דוד שעכטער און ר' יצחק בן ר' אברהם אנשין וועלכע פלעגן קומען צו אונזער הויז, פלעגן טרונקען און טרונקען ביז זיי פלעגן זיך וואלגען אויף דער ערד פון שכרות."

ר' אברהם שמעון בורשטיין קערט זיך צוריק אסאך יארן און שילדערט מיט פלאם דעם 'משתה היין' ביים חסיד ר' אברהם שטערנהארץ ווי ער האט עס געהערט פון זיין טאטן ר' נחמן און פון נאך אנ'ט: "ער איז געזעסן און אנגעגאסן א גלאז פאר ווער עס איז אריינגעקומען צו אים, ווען אין די זעלבע צייט פילט ער זיך זעלבסט אויך אן א גלאז, און טראץ דעם ריזיגן קוואנטום וואס האט ער געטרונקען, איז ער בכלל נישט געווארן שיכור. דאס איז מסתמא געקומען צוליב זיין געוואלדיגן שארפן מה; נאר זיין געזיכט האט געפלאקערט מיט א הייליגן פייער ווען א רויטקייט דערקענט זיך דערויף. "אויך ר' לוי יצחק", לייגט ער צו, "האט א געוויסע תקופה געליטן אויפן הארץ, און איין יאר האט ער באשלאסן אז טראץ די שוועריקייט וועט ער זיך שטארקן און טרונקען אסאך וויין. און ווי וואונדערליך - ווי נאר פורים איז אריבער זענען אויך די ווייטאגן פארשוואונדן געווארן כלא היו. אזוי איז ער געווען געזונט ביז זיינע לעצטע טעג, און ער האט עס אנגעהאנגען אין דעם השתדלות צו מקיים זיין די מצוה מיטן גאנצן כח."

קיין שום חסיד נישט אריינגעמען אין מויל א טרונק וואס מאכט שיכור ווייל עס איז זייער שעדליך. און אט, זעט נאר א וואונדער: ווען פורים איז אנגעקומען, דער טאג וואו דער טרונקען איז א מצוה און הייליגע עבודה, האבן די חסידים גענומען ריזיגע פעסער וויין, פארשטאפט זייער נאז און פארמאכט זייערע אויגן, און נאך א "לשם יחוד" און 'הריני מקשר' האבן זיי אויסגעטרונקען א שיינעם טייל דערפון. נאך און נאך... עס האט אויסגעזען אז דער זעלבער פייער וואס דארף זיך געווענליך אנצונדן נאכן טרונקען וויין, איז שוין געווען באהאלטן אין זיי פון פריער און דאס האט זיי געגעבן די כוחות זיך צו מוסר נפש זיין פאר אזא געוואלדיגע מצוה.

"א לעבעדיגע ביישפיל דערצו איז געווען דער חסיד ר' שמואל שפירא, שילדערט דער חסיד ר' יעקב אנשין מיט ציטער, "ער פלעגט זיך פירן צו טרונקען ריזיגע קוואנטומס וויין, ווייניגסטנס אזויפיל ווי ער האט זיך געהיטן דערפון דורכאויס דעם יאר... זיינע זין האבן דערציילט אז אפילו ביי א געווענליכן קידוש יעדן שבת, האט ער זיך אזוי געפלאגט צו טרונקען די וויין, אזש צומאל האט ער אפילו געדארפט פארשטאפן זיין נאז צו קענען טרונקען רוב כוס, און דא האט ער געטרונקען און געטרונקען א גלאז נאך א גלאז - צומאל אפילו א טעפל, כדי ער זאל קענען טרינקען אסאך

פרים תשכ"ח בשל במאה שנים

ר' שמואל איז ארויך אויך איינע פון די דעכער אין אלטשטאט נאנט צום קארליניער שול, און האט אנגעהויבן שרייען מיטן גאנצן הארץ צו יעדן דורכגייער: ר' אהרן הגדול האט אויך געמיינט דעם רבי'ן! ר' שלמה קארליניער האט אויך געמיינט דעם רבי'ן! נאר דער רבי'ן!!!

ר' שמואל משמאל עם ר' שמואל ציץ במשחה היין בפורים (באדיבות גג)

דער גאנצער פורים פון ר' שמואל איז געווען נאר דער רבי'ן דערציילט ר' אברהם שמעון אין נאמען פון זיין שווער הרה"ח ר' משה קרעמער, "ער איז געזעסן און אויסגעריכט מיטן מויל אלע וואונדער וואס דער באשעפער האט באשאפן אין זיין וועלט. דאס איז וואונדערליך, און דאס איז נאכמער וואונדערליך וכו', אבער דער רבי! האט זיך ר' שמואל פלוצלינג צושריגן, דער רבי איז פלאי פלאות!! פלאי פלאות!! דער רבי! דער רבי! מען מוז דעם רבי'ן צום לעבן, מ'קען נישט אן אים!" נאך עפעס האט ר' משה דערמאנט אין ר' שמואל'ס נאמען: "די וועלט זאגט, פלעגט ר' שמואל זאגן, אז יעדער כלל האט אויך א יוצא מן הכלל, און לויט דעם קומט אויס אז ס'איז אויך דא עפעס וואס איז יוצא פון דעם אויבנדערמאנטן כלל. דער רבי איז דער כלל וואס איז יוצא מן הכלל! ביי אים איז נישטא קיין שום יוצא מן הכלל! ער ברענגט יעדן צו א תיקון, און אויב אזוי טאר מען זיך זיכער נישט מייאש זיין און אפלאן די קדושה בשום אופן!"

הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשיך שליט"א שטעלט פאר מיט זיסקיט וואס זיינע אויגן האבן צוגעזען: "ר' שמואל האט דאן געוואוינט אין צענטער פון קאטאמאן געגנט, נאנט צום לעצטן באס סטאנציע, אין שכנות מיט מיינע עלטערן. אין יענעם פורים, ווען ער האט זיך אהיימגעקערט פון שול אומגעפער ניין אזיגער ביינאכט, האב איך אים באגלייט. אויפן וועג איז אריבערגעפארן א ברייטביינערדיגער יונג אויף א ביציקל, און ר' שמואל האט זיך דערנענטערט צו אים רעדנדיג צו אים מיט א וויינענדיגע שטימע: 'ס'איז דא א רבי! יענער האט אים אנגעקוקט מיט וואונדער: 'וועלכער רבי? האט אים ר' שמואל געענטפערט גערייט: 'דער ברסלבער רבי!' האט דער מענטש געפרעגט: 'וואס? איר רעדט פון אן אלטן רבי'ן וואס איז שוין לאנג נפטר געווארן?...' דער מענטש האט נישט געוואוסט, אז אין ר' שמואל'ס הארץ איז נאך דער רבי חי וקיים... ■

ס'ברענט א פייער

"יעדער פון די אנ"ש האט געפלאקערט ווי איינער פון די גרעסטע רבנים, זעצט ר' יחזקאל פאר, "מיט אזא השתוקקות, אזא התלהבות... מען האט פון יעדן געהערט דיבורים וואס מען הערט נישט אין די גאנצע וועלט... אלע האבן געגאסן נאר דיבורים פון עבודת ה' און געוואלדיגע התעוררות. צוזאמען איז מען געזעסן און געוויינט, איך געדענק ווי הרה"ח ר' בנימין חנון האט זיך פשוט אוועקגעשטעלט ביים וואנט און אנגעהויבן שרייען מיט גלסטעניש איינמאל און נאכאמאל: 'רפ"ב! רפ"ב!' (תורה רפ"ב-אומרה), אזוי פאר א לענגערע צייט."

"איך האב אליין געזען, שילדערט הרה"ח ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א גערייט, "ווי דער חסיד ר' שמואל שפירא - ביי וועמען די וויין האט אריינגעדונגען אין די ביינער און פארנעפלט זיין דעת - איז צוגעגאנגען צום ארון קודש, נאך מיטן פלאש וויין אין האנט. דארט האט ער זיך אוועקגעשטעלט און האט פלוצלינג אויסגעפלאצט אין א יאמערליכן געוויין פאר א לענגערע וויילע. ער האט געגאסן טרערן ווי וואסער..."

"דערנאך האט זיך ר' שמואל אוועקגעזעצט דערנעבן און האט אנגעהויבן זינגען מיט געפיל איינע פון די ניגוני התעוררות וואס מען זינגט ראש השנה, ווען ער זינגט עס נאכאמאל און נאכאמאל. זיין נפש איז אויסגעגאנגען ביים זינגען..."

"מיין פאטער ר' נתן דוד שפירא, דערציילט אונז ר' שמעון צבי, "האט אונז דערציילט איבער א פורים אין אלטשטאט וואו מיין זיידע ר' שמואל איז ארויף אויף איינע פון די דעכער אין אלטשטאט נאנט צום קארליניער שול, און האט אנגעהויבן שרייען מיטן גאנצן הארץ צו יעדן דורכגייער: ר' אהרן הגדול האט אויך געמיינט דעם רבי'ן! ר' שלמה קארליניער האט אויך געמיינט דעם רבי'ן! נאר דער רבי'ן!!!"

"דערנאך האט ער ווייטער געהויבן זיין שטימע מיט א געשריי: 'אצ"ל, 'הגנה, 'לח"ל, ס'איז שוין דא דער רבי! ס'שוין דא דער רבי! ר' שמואל האט געוואלט אריינשיינען אין די גאנצע וועלט דעם אור פון רבינו... די דיבורים האבן ארויסגעשפראצט און די קולות האבן אויפגעטרייסלט יעדנס הארץ..."

אויך הרה"ח ר' משה יעקב ראזען שליט"א פון מאנסי באטייליגט אונז מיט זיינע אלטע זכרונות: "ס'איז געווען איין פורים, און ר' שמואל איז ארייס פון שול ווי א שטורעם ווינט אנגעטרונקענער הייט. ער האט אפגעשטעלט א טעקסי אין גאס און זיך אריינגעזעצט אינעווייניג. דער דרייווער האט געפרעגט: 'וואו? האט ער געענטפערט: 'קיין אומאן!' זיינע בענקענישן צו די דעמאלטדיגע פארשלאסענע אומאן, האט נישט געהאט קיין גרעניץ. אויב מען וואלט אים פארגעשלאגן סיי וועלכע נאך אויף דער וועלט, וואלט ער אן קיין ספק אויסגעוועלט צו פארן צום ציין..."

מעשה שהיה ולא היה בתקנים ממרעלים

לעשות עם בני ישראל, איך להחזיר צער ועצבון אצל נערי ישראל!"

אחד החרטמים החשובים, בעל אף עקום במקצת, נעמד וכחכח בגרונה: "אני מציע שגלה לשכונת היהודים, ונאמר להם שמהיום יהיו כלם עצובים. וכך תפסק התופעה המבישה של שמחת היהודים". אך יעץ אחר, בטל את דבריו בהגוף יד, ואמר: "מה יעזר שתכריזו שהיהודים צריכים להיות עצובים, וכי אתם חושבים שהם ישמעו בקולכם? אדרבה, כמה שתכריזו יותר, כך יהיה שם יותר ששון ושמחה! לי יש עצה אחרת. נקח פתקים קטנים, ונכתוב עליהם את המילים הבאות:

ילד יקר! תדע לך שכל התפלה שלך לא שווה שום דבר, כי באמצע התפלה אתה חולם. וגם התורה שאתה לומד לא שווה במיוחד, כי מדי פעם אתה מדבר דברים בטלים...

על פתק אחר נכתוב:

ילד! אין לך סכני לזכר את כל המשניות והגמרא שלמדת. כל פעם שאתה לומד, אתה שוכח הכל. לא יעזר לך שום דבר, תפסיק לחשב שמעגלן מישוהו אם אתה לומד...

וכך נכניס ונתחוב בחשאי את הפתקים הארסיים לתוך ספריהם. וכשהם יקראו את הפתקים האלו הם בנדאי יאבדו את החשק והשמחה במצוות, הם יאבדו את הטעם וההתלהבות מהתורה והתפלה..."

המן הרשע התלהב מאוד מהרעיון, ומיד נגש לעבר בית הדפוס המרכזי של שושן הבירה והדפיס מאות אלפי פתקים עם כל מיני משפטים ארסיים, ושלח את בניו להפיץ בשקט בחסות החשף, את הפתקים מלאי העצבות והיאוש. וכך, באמצע הלילה חדרו העמלקים לתלמוד תורה... יום רביעי בבקר יענקלה מגיע לתלמוד תורה, ובלבו חשק והתחבשות להתפלל כראוי... הוא מוציא את הסדר מהמדף, ולפתע נושר פתק צהב מהסדר... יענקלה מתכופף ומרים את הפתק... הוא התחיל לקרא את המילים השחורות ולפתע כל החשק שלו ברח. הוא הרגיש פתאום שאף אחד לא צריך את תפלתו, וחבל על הכח והמוח שלו. בשביל מה ישקיע כוחות בתפלה, והלא ממילא לכסוף אינו זוכה לתפלה משלמת ללא שום מחשבות זרות... גם שמריה וטרפון הגיעו לתלמוד

בסעודה המפארת יושבים המזמנים כשהם מריקים לגרונותיהם יינות משבחים, משקאות חריפים, ומנות בשר עשירות. לאחר שעה ארפה נשמעה דפיקה רועמת על השלחן. ביום!! כל השלחן התנדנד מעצמת הדפיקה. הכוסות רעדו והבקבוקים נפלו בקול רעש גדול ואט אט השתרר שקט באולם הסעודה המפארת.

"מורי גרבותי!" - הכריז המן הרשע צורך היהודים. "התאספנו היום לאסיפה סודית, לשם מטרה דחופה ממדרגה ראשונה! - המן המשיך: "כפי שכלנו יודעים, יש ליהודים הרבה מצוות, שבת, פסח, תורה ותפלה, ועוד ועוד. כל היום הם עסוקים סביב התורה והמצוות. בבקר הם מתפללים זמן רב, לאחר מכן הם לומדים תורה שעות על גבי שעות, ובזמן שנשאר הם מונענעים לולב, אוכלים אזני המן ואופים מצות... כל זה מספיק כואב ומציק לי, לראות אותם מקיימים את המצוות. אבל עדין אני מסגל לסבל זאת." כאן נעצר המן, ושחק לרגע.

ואז התחיל המן לזעק בקול נחר: "אך דבר אחד אני לא מסגל לבלע בשום אופן! אני לא יכול לראות אותם שמחים ומאשרים עם מצוותיהם! ואספר לכם: יום אחד עברתי ליד "תלמוד תורה ברסלב - מרדכי הצדיק", ואני שומע קול שירה וזמרה... הסתכלתי מחלון הכתה, ומה ראיתי לחרדתי? הילדים פשוט ישבו בסעודת "סיום מסכתא". והם רקדו בשמחה שזכו לסיים את המסכת, זה היה נראה שהם פשוט מאשרים על שזכו ללמוד את התורה ולקיים את המצוות... מה אגיד לכם? ברחתי משם כל עוד רוחי בקרבי, וכך רצתי עד שהגעתי לשוק הדגים. פתאום אני מבחין ביהודי עני שמוציא את הפרוטות האחרונות מכיסו. וקונה דג-שמן, ולאחר שהמוכר עטף בזהירות את הדג בגפר, לקח היהודי את הדג, הניף אותו באויר, והתחיל לרקד וניגן לעצמו: "ברוך ה', ברוך ה' שיש לי דג לכבוד שבת קדש. ברוך ה' ברוך ה' שיש לי... כשראיתי את זה, כמעט התעלפתי, הרגשתי שעוד מעט אני מקבל התקף לב..." המן סים את דבריו בהכרזה פסקנית: "אנו מוכרחים למצוא רעיון איך להכניס עצבות בלב של ילדי ישראל, זה לא יכול להמשיך ככה! מילא הם מקיימים מצוות, אבל מה זו השמחה הזאת?! לכן קראתי לכם, חכמים ויועצים חשובים, שתתנו לי עצה פדת מה

מה טוב חלקנו! וכך צעדו שמחים וטובי לב לעבר התלמוד תורה, דבריו הקדושים של מרדכי הצדיק האירו את לבם בשמחה נצחית, שמחת המצוות! ופתאום...

"יבוא המן!" המן הרשע הופיע לפתע מקרן זרית, מלוח עם כמה חילים ושומרים חמושים, והבחין בתהלוכה העליזה... "לדו!" - שאג המן "עצרו! מה למד אותך מרדכי?" הילד לא נבהל, והוא ענה בקול ברור: מרדכי למד אותנו את הפסוק: "אל תירא מפחד פתאום, וגמשאות רשעים..." **המן עצר עוד כמה ילדים ושאל אותם מה למדו, וכשראה כמה הם שמחים, התאדמו פניו. מפיו יצא קצף ועיניו ירקו אש: "אני עוד אלמד אותם לקח! הילדים היהודים יפסיקו כבר לשמח... זה לא יכול להמשיך כך, אני כבר אדאג להרוג את מרדכי ואת כל היהודים!" והמן הלך לדרכו.**

לאחר תקופה קצרה הבחינו הילדים במישהו שתלוי על עץ גבוה-גבוה... הם הסתכלו למעלה ואז הם זהו שמדבר בלא אחר מאשר המן הצורר... ילדים יקרים!

בדרך כלל רב הילדים שמחים בפורים. יש סעודות עליזות, משלוחי מנות, ועוד הרבה דברים משמחים. אך עקר החכמה זה להתאמץ בכל השנה להיות שמחים. לפעמים אפשר לראות בכתה איזה ילד שהוא קצת עצוב. בודד. יושב בצד ואינו משתתף במשחק עם שאר הילדים. שם עקר המצוה לגשת אליו, לשתף אותו במשחק ולשמח אותו. אם חבר לא מבין את המשניות או את הגמרא שלמדו היום בחידור, אז עקר הגדולה לעזר לו קצת ולהסביר לו ככל האפשר את המשניות, וכך תכנס השמחה בלבו של הילד המתקשה.

כל אחד יכול לשמח חברים וגם עצמו, לפעמים אין כל כך "מצב-רוח" או סבה משמעותית לשמח ומצד שני יש כמה סבות שונות להתעצב. דוקא אז עלינו להבין שלא "אנחנו" עצובים, אלא הבנים של המן נכנסים חרש אל תוך לבנו ומנסים לזרע שם חרבן ועצב. הבה נזכר בדבריו המאירים של מרדכי הצדיק שמחזק אותנו לשמח בכל מצוה ומצוה שאנחנו זוכים לקיים, ואת כל הפתקים העצובים שעמלק מנסה להחזיר אל לבנו - נשליך לפח, וכך יפגע המן ויברח מתוכנו וכלנו נהיה שמחים בשמחת יהדותנו ושמחת המצוות. ונשמח אחד את חברו בפורים ובכל השנה כלה, כי כך אמר רבינו - מצוה גדולה להיות בשמחה ת-מ-י-ד.

התורה מאמר

דוקא אז עלינו להבין שלא "אנחנו" עצובים, אלא הבנים של המן נכנסים חרש אל תוך לבנו ומנסים לזרע שם חרבן ועצב.

תורה, וכשמצאו את הפתקים המטמנים בסדורים, שקעו גם הם בזקנה ואוש... טרפון אמר לעצמו: בשביל מי אני מתאמץ? וכך הגיעו עוד ועוד יערים לתלמוד תורה, וכשגילו את הפתקים החליטו שצריך ללכת למרדכי הצדיק לשאול אותו כיצד לנהג עם הפתקים המוזרים, העצובים, והמאיימים.

לאחר הלמודים הלכו מאות ילדי "תלמוד תורה ברוסלב - מרדכי הצדיק" יחד עם המלמדים והמנהלים, אל עבר ביתו של הצדיק.

ביראת כבוד עמדו הילדים בקדש פנימה, והמנהל הניח כמה פתקים לפני הצדיק. הצדיק הביט לעבר הפתק הראשון והזדעזע בכל לבו. הוא עצם את עיניו לדקות ארוכות ואז פתח את פיו... "ילדים צדיקים! דעו לכם, שפתקים אלו נכתבו בידי המן האגגי נכדו של עמלק ימח שמו וזכרו! אתם יודעים מדוע הוא כתב זאת? כי הוא פשוט מקנא בכם! הוא לא יכול לסבל שאתם שמחים במצוות! כמוכא בספר לקוטי הלכות, וזה לשונו שם: "עקר קטרוגו והתגרותו של המן, הוא בה-ש-מ-ח-ה של המצוות, כי אינו מניח לשמח בשום מצוה... ועל כן מחמת קנאתו של המן במרדכי וישראל, שראה שהם חזקים כל-כך בעשית מצוותיהם ועושים אותם בשמחה גדולה ובמסירות נפש, על ידי זה התקנא בהם מאד עד שרצה להעבירם מן העולם חס ושלום."

מדוע באמת אכפת כל כך להמן השמחה של המצוה יותר מקיום המצוה עצמה? "כי על גוף המצוה הם יכולים לומר חס ושלום שהוא נימוס - חס ושלום - כמו נימוסי הגויים ח"ו! אבל מאחר שראים שישראל מוסרים נפשם על קדוש השם בשמחה גדולה בשביל עשית המצוות (כמו שמצינו ברבי עקיבא, שכשחונקוסוס הרשע רצה לתרוג, היה רבי עקיבא מחנך בשמחה לומר על קדוש השם, וכיצא בזה לשאר קדושים ששקצו בשמחה לומר על קדוש השם), וכל ישראל קדושים שמחים במצוותיהם, ובזה מתקנא המן וכל הכופרים ביותר."

"אתם שומעים ילדים יקרים" סים מרדכי הצדיק את דבריו, "אנחנו נגרש וננצח את המן, ולכן נתגבר לשמח בכל מצוה שאנו זוכים לקיים. זכינו היום לטל ידים? ללבש את הנעל המינית ואחר כך את השמאלית? זכינו להתפלל וללמוד? אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו במצוות שהם כל כך קלים ונעימים לעשות אותם אנחנו קונים לעצמנו חיי עולם לעד ולנצח!" (ועל פי לקריה נמילת אפים הלכה ד.)

כל מאות הילדים פצחו ברקוד עליז "אשרינו

החרף השנן - שנעשה לתם ושמוח

הרצוי, ומיהר לדרכו כשמחשבה סוררת חולפת בראשו: "היתכן כי טעיתי ודברתי עם מישוהו אחר שדומה לאצל גולשבסקי? שמא אחיו הוא או אפילו תאום!?"

הבין ר' יצחק יעקב כי רצונו של רבינו הק' הוא בתמימות ובכפשיטות בלי התחכמויות והתלוצצויות, ועבד על מדה זו עד שנהיה חדוש עצום בענין זה. כיון שנעשה תם, לא התחשב יותר בפסוקים אותו אם ימצאו מעשיו חן בעיניהם או לא...

כך חלפו ביעף חמשת שנים גדושות בלמוד התורה. בחצות הלילה היה סופג במשך תקופה מאות דפים של לקוטי הלכות. והיתה אמונתו העזה ברפנו הקדוש הולכת ומתלהטת, אמונה שיש עמה התקשרות של אהבה עצומה, נפשו יצאה לנסע לרבינו הקדוש, ולכן היה טורח לקבץ צדקה, והיה מלקט פרוטה לפרוטה עד שהשיגה ידו כדי נסיעה לרבינו, מיד היה מצטרף לאחת מן הקבוצות ונסע בשקיקה לאומן לשפך שיחו אצל הרופא הגדול לאחר שבוע של טלטולים חזר לביתו כשהוא פותח במגפית חדשה עבור הנסיעה הבאה.

ויהי בשנת תשנ"ג בסופו של חרף התמוטט ר' יצחק יעקב ונלקח לבית החולים לבדיקות מקיפות "מחלה אימה מקננת במוחו" לחשו הרופאים לבני משפחתו. אחיו ר' משה יוסף ז"ל שהיה מקשר אליו מאוד, גלה את אזנו על המחלה הנוצרה שמקורבת את קצו, אולם ר' יצחק יעקב באמונתו העזה לא התעצב אליו אדרבה, נכנס למרוץ להספיק לחטוף פמה שיותר על מנת לצאת מהעולם בשלום. בתקופה האחרונה לא נתן לעצמו לפל לדכדוך, כך מצאו אחיו הצעיר נחמן הי"ו כשהוא יושב בסלון ביתו וקערה ריקה של סלט מעטרת את ראשו, כך יושב ומנגן ומסביר ליצר הרע שרבינו הקדים רפואה למכה ולמד אותנו את עצת המלאתא דשטותא על מנת לזכות לשמחה. כך גם בפורים האחרון חבש לראשו כובעים משמחים, שר ונגן, שמח ושמוח, והכל בתוך שעויותי האחרונות עלי אדמות, לפני השקיעה מהר לביתו כדי לקיים את מצוות "חיב איניש לבסומי", ומאז לא פקח את עיניו. הטהורה עלתה ישר אל השמים, לקבל את שכרה בהיכל רבנו הקדוש, בתוך שאר החסידים האפריים בלבו של רבנו.

אברך שנון וחרף היה ר' יצחק יעקב גולשבסקי ז"ל בעודו אברך טרי נכנס ללמד בכולל חצות, זאת למרות שעדיין לא נמנה בין חסידי ברסלב, אלא שמחבב היה את שעות הלילה השקטות ומסגלות לרפוא. ר' יצחק יעקב היה ידוע בין ידידיו כאיש אשר יודע פרק ושנים בהומור, כשהיה מתאר דברים שראה וחוה, היו שומעים מתפעלים מצחוק. הוא היה קולט בשניה את חלשת הבריות ומטיב להגדירם באופן משעשע ביותר.

לילה אחד, בעודו שקוע בלמודו בכולל חצות, נגש אליו הדוד שיפדל לחיים טובים, הרב החסיד ר' מנדל שפירא שליט"א (בנו של החסיד הפלא ר' שמואל שפירא ז"ל), והציע לאחינו הטורי לקבוע עמו ללמד בחברותא לקוטי מוהר"ן. כשאלו אחד לא מעלה על דעתו פמה מהירה היא דרך זו ולאיה פסגה היא מעפילה. נפשו של האברך נדבקה ברפנו הקדוש, והשלהבת שהצתה בו לא דעכה אלא הלכה והתגברה לאורך חמש שנים גדושים בתורה ותפלה ועבודת ה' בקדשה ובטהרה. ומעשי צדקה וחסד.

משנתקרב לרבינו ז"ל חל בכל הנהגתו שנוי משמעותי... הוא היה לוקח דבור או שיחה מרפנו הקדוש ומקבל זאת ברצינות גמורה ובתמימות ופשיטות. הוא היה מתמלא בחיות ובשמחה אמיתית מכל דבור של לקוטי הלכות שהיה מגלה.

ערב אחד הזדמן ר' יעקב יצחק לחתנה משפחתית, ולפתע חבר פוגש אותו ושואל אותו: "ר' יצחק, מה חדש?" מידעינו נושא אליו עינים טהורות ומגלה לו דבור חדש שראה היום בספרי רבינו הק' והתפעל ממנו מאוד. הלה אינו מבין את פשר הבדיחה המצלחת ולהיכן חותר בן שיחו הערמומי, והוא שוב ושואל: "כן, אבל מה נשמע חוץ מזה?" ר' יעקב יצחק ממיהר לענות לו כי הוא מצא תחבולה כיצד נתן בקלות לחלק את שעות השנה לזכות לשעתיים שלמות של חצות... ההוא מבליבל לחלוטין מפטיר ביאוש, מה לי ולחצות? עונה לו ר' יצחק: "אלו היית יודע מה מובא בזהר הקדוש במעלת הקם בחצות לילה לעסק בתורה - כי אז היית מוכן לשלם כל הון שבועולם עבור עצה טובה שתעזור לך לקום.

רצה בן שיחו כי השיחה לא זורמת בכיוון

סיפור

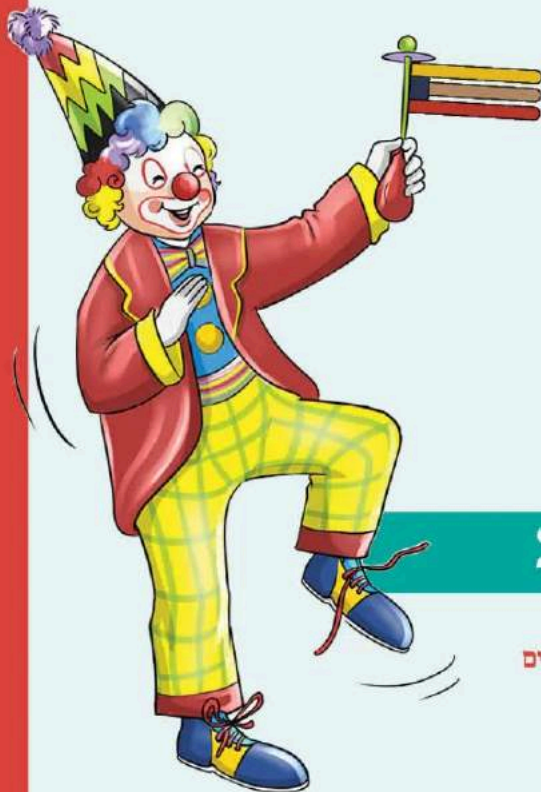
הבין ר' יצחק יעקב כי רצונו של רבינו הק' הוא בתמימות ובכפשיטות בלי התחכמויות והתלוצצויות, ועבד על מדה זו עד שנהיה חדוש עצום בענין זה.

שעשועון ילדים

עד דלא ידע...

בימים אלו משתוללת מלחמה עקבה מדם בין המון עמלק לבין מרדכי הצדיק! מצאו בתפוזת את כלי המלחמה של מרדכי, אל מול הנשק של עמלק. לאחר מלוי התפוזת, תגלו כיצד נעלמים בתוכה שני מלים נוספות השייכות לרשימה.

א	פ	י	ק	ו	ר	ס	ו	ת	ה
מ	י	ל	צ	י	ת	ו	ו	ת	ה
ו	נ	ו	ת	ר	ו	ר	ו	ת	ה
נ	ה	נ	מ	י	ש	מ	י	ר	א
ה	ו	ה	ו	ה	ו	ה	ו	ה	ו
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו
ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו	ו

- הקלי יו של מרדכי הצדיק
1. תפלה
 2. שמחה
 3. התחננות
 4. יראת שמים
 5. אמונה
 6. רבנות
- הנשק של המון עמלק
1. יאוש
 2. עצבות
 3. תלישות הדעת
 4. קרירות
 5. אפיקורסות
 6. תאוות

שתי המילים:

Two empty boxes for writing the words.

פתשגן הכתב

ילדים יקרים!
לפניכם כתב יד עתיק משושן הפירה, בו כתב אחד התושבים
כמה רמזים על עצמו, עליכם לפענח מי האיש
קנו אותי בכפר לחם
האונים שלי מלאות בשוקולד ורבה
תלו אותי ליבוש ואני כבר לא יכול לגשם...
אני מלא חיימ(א)ה
הילדים דופקים אותי כל שנה מחדש
והברסלבר אומרים שאני בכלל קליפה...
מי אני?

עד דלא ידע...

קשועליג שתה עד דלא ידע הוא התבלבל וכתב "דבורים" לא ברורים.
עליכם לפענח את דבריו הנפלאים: (לפי לוח א-ת ב-ש)

כצפקמז במב טסכ טפשה ידפג סליצ

פתרון תהייה
לתרש שכט
א. עשר עסקים ימי
לתשקות אילנות
ב. טעשה ג טעשה א, טעשה ג,
טעשה יג, טעשה ב

הילד חושב בחוש טבע
סמטו יציק נביה שכט
הילד חושב ללוח סבת
פאר בו איתיה נבשה

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך כ' אדר ב' בלבד, לפקס המערכת: 077-318-37-02 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיות ספרי "אור החיים"!

זעכשיין! זעכשיין!!

מקבלים הארה מקדושת פורים על ידי השותפות
והצדקה להפצת אורו של הרבי בכל מדינות המלך
אבקשה את קדושת מדרכי הצדיק! <

זזהו

בחינת רבוי הצדקה של פורים, בחינת ימתנות לאכילנים.
ויכל הפושט יד לשל, נותנין לוי, כרי להמשיר קדשת
מדרכי, בחינת וימצא כתוב אשר הגיד מדרכי, שעל
ידי זה עקר מפלת המז, שזה זוכין על ידי רבוי צדקה ריקא, כרי
שיהיה לנו שלום עם הכל, כרי שיהיה האויר נח וזה, שעל ידי זה נשמעים
ונתקבלים הרפורים הקדושים והאמתים של הצדיק האמת גם למרחוק
מאד בבחינת: "ושמעו הולך בכל המדינות" עד שבאים גם רחוקים
ומתקרבים אליו יתברך

(עיפ ליקו"ה סימני בוח"ט ר')

להצטרפות: 02-6237686 שלוחה 3